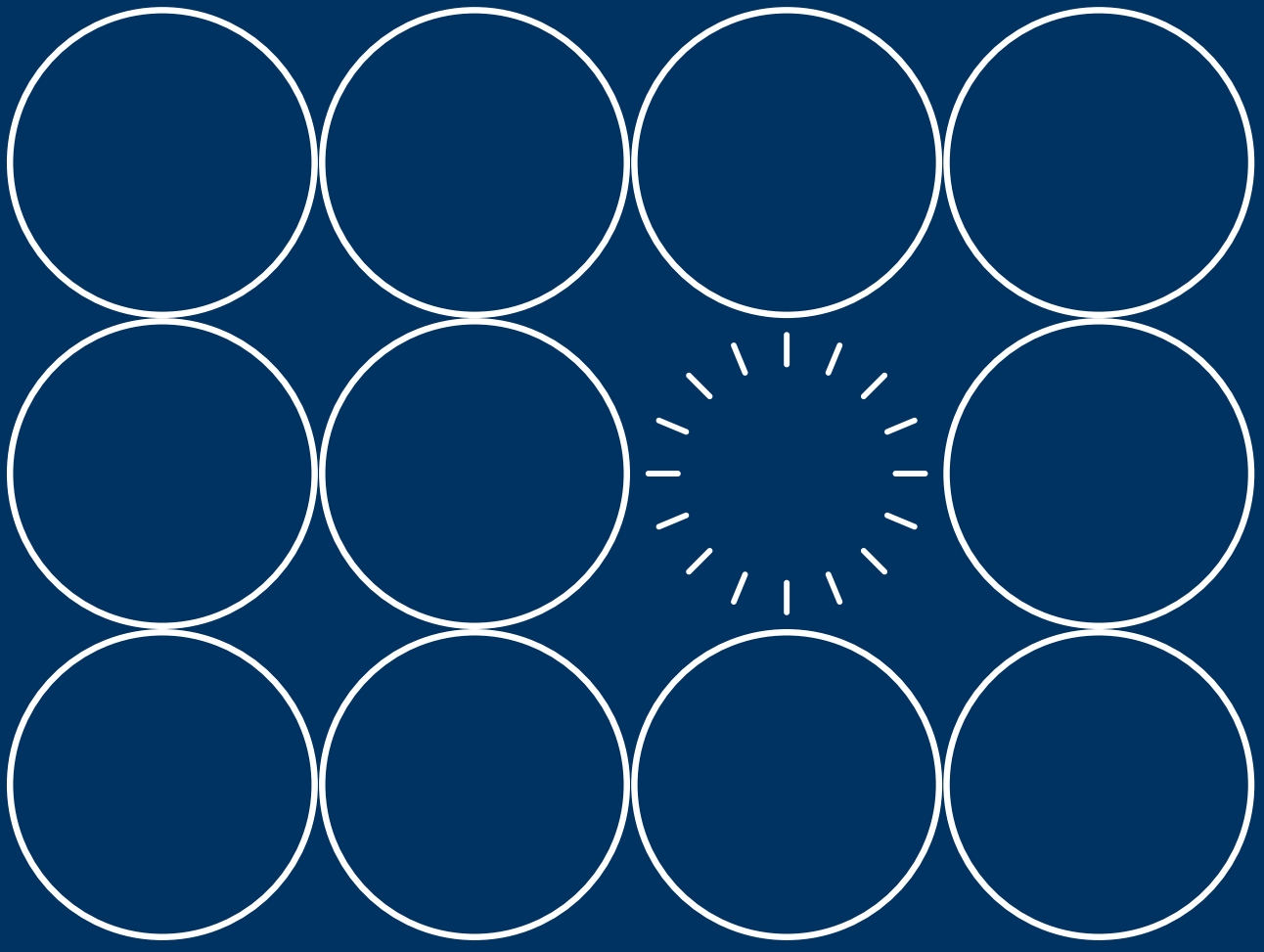
İstanbul Planlama Ajansı

Temmuz 2025

İstanbul Barometresi

istanbul barometresi

ISBN: 978-625-96827-4-7
İstanbul Planlama Ajansı Yayınıdır.

İçindekiler

1. YAŞAM MALİYETİ **09**
1.1 İstanbul'da 4 Kişilik Hanenin Yaşam Maliyeti 10
1.2 Ürün Grubu Fiyatlarının Aylık ve Yıllık Değişimi 11
1.3 İstanbul'da Evlilik Maliyeti 14
Yaşam Maliyeti Metodolojisi 17

2. GÜNDEM ARAŞTIRMALARI **19**
2.1 Temmuz Gündemi 20
2.2 Ekonomi 23
2.3 Sosyal Yaşam 25
2.4 Tüketim Alışkanlıkları 27
Gündem Araştırmaları Metodolojisi 29

3. TEMATİK DOSYA: Aidiyet ve Dışlanma **31**
3.1 Uzman Görüşü 32
3.2 Kabul Görme ve Ait Hissetme 34
3.3 Yakınlık ve Mekana Bağlılık 37
3.4 Geleceğe Dair Merak ve Bağlılık 41
3.5 Yerleşim Tercihleri 44
3.6 Toplumsal Dışlanma Algısı 48
Tematik Dosya Metodolojisi 49

4. SEKTÖREL VERİLER **51**
4.1 Konut Piyasası 52
4.2 Ulaşım 58
4.3 Turizm 66
4.4 Çevre 71
4.5 Maliye 76
4.6 Reel Piyasalar 83
4.7 İşgücü Piyasası 88
4.8 Yıllık Göstergeler 93
Sektörel Veriler Metodolojisi 100

İstanbul Barometresi'nin dördüncü sayısından merhaba,

Bu yayın, İstanbul'un toplumsal, ekonomik ve demografik dinamiklerini kapsamlı biçimde analiz ederek kentin bugünkü durumunu anlamak ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır. İstanbul Barometresi; Yaşam Maliyeti, Gündem Araştırmaları, Tematik Dosya ve Sektörel Veriler olmak üzere dört temel çalışmanın bulgularını bir araya getirmektedir

Yaşam Maliyeti Araştırması, İstanbul'da yaşamanın bireyler ve haneler üzerindeki ekonomik etkilerini ortaya koymaktadır. Gıda, barınma, ulaşım, sağlık ve eğitim gibi temel harcama kalemlerine ilişkin 9 başlık ve 321 maddeden oluşan ürün sepeti üzerinden hareketle hane tüketiminin %81,4'üne tekabül eden 189 ürünün fiyatları çerçevesinde yapılan hesaplamalar sonucunda, 2 yetişkin ve 2 çocuktan oluşan dört kişilik bir ailenin yaşam maliyeti Temmuz 2025 itibariyle aylık 96.599 TL olarak tespit edildi. Bu rakam, geçen yılın aynı dönemine göre %45,2, bir önceki aya göre ise %3,4 oranında artış gösterdi. Ürün grupları bazında incelendiğinde, eğitim kategorisinde yıllık %115,2'lik artış kaydedilirken, konut harcamaları %74 artışla ikinci sırada yer aldı. Gıda grubunda ayçiçek yağı %56,6, bisküvi %65,7 oranında yıllık fiyat artışı gösterirken, kişisel bakım kategorisinde saç bakım ürünlerinin fiyatları bir yılda %58,8 arttı.

Araştırma kapsamında yıllık olarak hazırlanan **Evlilik Maliyeti Araştırması** da gerçekleştirildi. Yeni bir ev kurma ve düğün masraflarını içeren 5 ana kategori altında toplam 79 kalemden oluşan araştırmaya göre, 2025 yılında İstanbul'da düğün salonunda evlenmenin ortalama maliyeti 850.095 TL olarak hesaplandı. Bu rakam 2024 yılına göre %44,2 oranında artış gösterdi. Düğün salonu kiralama masraflarının %88,3, çeyiz alışverişi harcamalarının %49,3, ev kiralama maliyetinin ise %40,7 artış göstermesi, genç çiftlerin karşılaştığı ekonomik zorlukların boyutunu ortaya koydu.

Gündem Araştırmaları, İstanbulluların yaşam memnuniyeti, ekonomik beklentileri, sosyal dayanışma algısı ve günlük yaşam deneyimlerine ilişkin periyodik veri toplamaktadır. Temsili bir örneklemle gerçekleştirilen bu çalışmada, katılımcıların görüş ve beklentileri düzenli olarak izlenmektedir. Temmuz ayında Türkiye'nin en önemli gündeminde ülkenin çeşitli yerlerinde gerçekleşen orman yangınları ile PKK'nın silah bırakması yer aldı. Hane içinde ise ekonomik sorunlar ile orman yangınları en çok konuşulan konu oldu. Katılımcıların %43,7'si geçinmekte zorlandığını belirtti; %36'sı ise Temmuz 2025 döneminde hanesinde yeterli gıdaya ulaşamayacağından dolayı endişe ettiğini belirtti. İstanbulluların stres seviyesi 7,1; mutluluk seviyesi ise 4,4 olarak ölçüldü.

Tematik Dosya, kapsamında, bu ay İstanbulluların farklı ölçeklerdeki aidiyet duygularını ve toplumsal dışlanma algıları mercek altına alındı. Katılımcıların %77,5'i kendisini yakın çevresine ait hissettiğini belirtirken, bu oranın mahalle, ilçe şeklinde genişleyen ölçeklerde azaldığı görüldü; mahalleye aidiyet %64,5, İstanbul'a aidiyet ise %61,1 olarak ölçüldü. Geleceğe dair merak konusunda ise katılımcıların %89,1'i Türkiye'nin geleceği hakkında meraklandığını belirtirken, %81,3'ü İstanbul'un geleceği konusunda endişe taşıdığını ifade etti. Yerleşim tercihleri incelendiğinde, katılımcıların %80,8'i Türkiye'de yaşamaya devam etmek istediğini belirtirken, %57,2'si son yıllarda toplum tarafından dışlanmış hissettiğini belirtti.

Sektörel Veriler, kentin ve ülke genelinin güncel istatistiklerini, demografik eğilimlerini ve ekonomik göstergelerini paylaşarak kamu kurumları ve özel sektör için veri temelli karar alma süreçlerine katkı sunmayı hedeflemektedir. Bu ayın verilerine göre:

- **Konut Piyasası:** Haziran 2025 döneminde İstanbul'da 17 bin 656 konut satışı gerçekleşmiş olup bu rakam geçen yılın aynı dönemine göre %35,6 artışı ifade etti. Türkiye genelinde ise konut satışları bir yılda %35,8 artış gösterdi. İstanbul'un ülke geneli satışlardaki payı %16,4 olup, İstanbul'da yapılan konut satışlarının %65,2'si Avrupa Yakası'nda gerçekleşti. İstanbul'daki konut satışlarının %75,1'i ikinci el, %24,9'u ise ilk el satış olarak gerçekleşirken, ipotekli konut satışları geçen yıla göre %112,1 artış göstererek 2.874 adede ulaştı.

- **Ulaşım:** Temmuz 2025 döneminde İstanbul'da toplu ulaşım yolculuk sayısı geçen aya göre %5,8 azalarak 173.531.017 oldu. Geçen senenin aynı dönemine göre ise %11 düşüş gözlemlendi. En yoğun kullanılan toplu ulaşım hat türleri otobüs (%41,5) ve metro & tramvay (%36) oldu. Ulaşım kart türüne bakıldığında, yıllık bazda en yüksek artış %8,2'yle 60 yaş üstü grupta gerçekleşirken, öğrenci kartı kullanımı %23,6 azaldı. Yenikapı kalkışlı M2 ve M1 hatları metro hatları içinde, sırasıyla %21,4 ve %17,6'lık oranlarla, en yoğun kullanılanlar oldu. İşletmelerine göre incelenen deniz ulaşımı yolculuklarının %59'u İstanbul Şehir Hatları'nda gerçekleşti.

- **Turizm:** 2025 yılı Haziran ayında İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçi sayısı geçen senenin aynı dönemine göre %0,4, bir önceki aya göre ise %2,2 azalarak 1.631.177 oldu. 2025 yılı Haziran ayı istatistiklerine göre İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçiler arasında 176.215 kişiyle Rusya vatandaşları yine ilk sırada yer aldı. Rusya'yı sırasıyla 126.947 ziyaretçiyle Almanya ve 123.930 ziyaretçiyle ABD takip etti. Hava yolu yolculuklarında dış hat tarifelerinde İstanbul Havalimanı, iç hatta ise Sabiha Gökçen Havalimanı daha çok kullanıldı. Mayıs 2025 konaklama tesisi istatistiklerine göre yerli ve yabancı toplam doluluk oranı en yüksek olan tesis türü özel tesisler olurken, 4 yıldızlı oteller ikinci sırada yer aldı.

- **Çevre:** 2025 yılı Temmuz ayında İstanbul'da hava kalitesi ölçümlerine göre, Yenibosna istasyonu 76 HKİ ile en düşük hava kalitesine sahip istasyon oldu. En yüksek hava kalitesi ise 14 HKİ ile Kadıköy, ardından 18 HKİ ile Beşiktaş istasyonlarında ölçüldü. İstanbul genelinde ortalama hava kalitesi 34 HKİ ile "iyi" sınıfında yer aldı ve bir önceki aya kıyasla hava kirliliği aynı kaldı. Mayıs 2025 dönemi enerji tüketimi açısından, İstanbul'un elektrik tüketimi Türkiye toplamının %15,8'ini, doğal gaz tüketimi ise %17,3'ünü oluşturdu.

- **Reel Piyasalar:** 2025 yılı Haziran ayında İstanbul'un ihracatı 8,95 milyar dolar, ithalatı ise 14,97 milyar dolar olarak gerçekleşti. Geçen yılın aynı dönemine kıyasla ihracat %8,8, ithalat ise %18,6 oranında arttı. Dış ticaret hacminde Almanya ve Çin öne çıkan ülkeler olurken, Almanya 773 milyon dolarla en çok ihracat; Çin ise 2,19 milyar dolarla en çok ithalat yapılan ülke oldu. İstanbul'da en yüksek dış ticaret hacmi görülen sektörler arasında hem ihracatta hem ithalatta ilk sırada motorlu kara taşıtları ve römorklar yer aldı. Ayrıca haziran ayında İstanbul'da 3.072 şirket açıldı, 2.777 şirket ise kapandı veya tasfiye edildi.

- **İşgücü Piyasası:** 2025 yılı Mayıs ayında İstanbul'da 4 milyon 931 bin kişi 4A sigortalı aktif çalışan olarak kayıtlarda yer aldı. Geçen yılın aynı dönemine kıyasla aktif çalışan sayısında tüm sigorta türlerinde azalma gözlemlendi; 4A'da %0,4, 4B'de %0,8 ve 4C'de %1,2 oranında düşüş gerçekleşti. İstanbul'da aktif sigortalıların %82'sini 4A türündekiler oluştururken, 4A zorunlu sigortalıların ortalama günlük kazancı 1.897 TL oldu. Mayıs ayında İstanbul'da aktif/pasif oranı 1,82'ye düşerek geçen yıla göre 0,09 puanlık gerileme gösterdi.

- **Yıllık Göstergeler:** TÜİK tarafından yıllık bazda açıklanan verileri derleyen bu bölümde bu ay 2024 yılı İç Göç İstatistikleri ele alındı. Türkiye genelinde 2 milyon 682 bin kişinin iller arasında göç ettiği tespit edilirken, iller arası göç eden nüfus oranının %3,13'e gerilediği görüldü. İstanbul, 395 bin 485 kişi ile en çok göç alan il olurken, aynı zamanda 369 bin 453 kişi ile en fazla göç veren il oldu. Net göç sıralamasında ise Ankara 52.029 kişi ile birinci sırada yer alırken, Van -22.605 ile son sırada yer aldı. Göç nedenleri açısından Türkiye geneli iller arası göç etkenlerinde aile fertlerinden birine bağımlı göç %21,6 ile en önemli faktör olurken, İstanbul'un aldığı göçte daha iyi konut ve yaşam koşulları %27,6'lik oranla öne çıktı.

Saygılarımızla

1.

Bölüm

Yaşam Maliyeti

1.1 İstanbul'da 4 Kişilik Hanenin Yaşam Maliyeti

Temmuz 2025 döneminde İstanbul'da dört kişilik bir ailenin ortalama yaşam maliyeti 96.599 TL olarak hesaplandı.

2025 yılı Temmuz ayında İstanbul'da dört kişilik bir ailenin ortalama yaşam maliyeti geçen aya göre %3,4 artarak 96.599 TL olarak hesaplandı. Geçen yılın aynı dönemine göre artış oranı %45,2 oldu.

▶ Grafik 1. İstanbul'da 4 Kişilik Hanenin Yaşam Maliyeti

Kaynak: İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması, İPA, Temmuz 2025

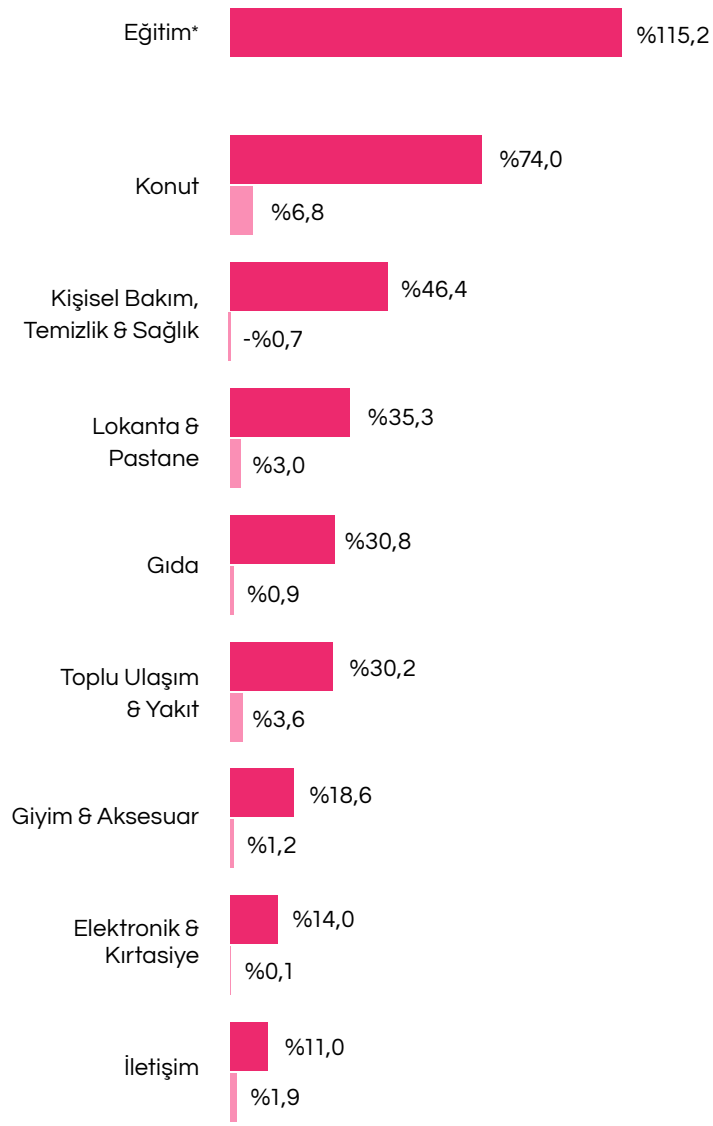
1.2 Ürün Grubu Fiyatlarının Aylık ve Yıllık Değişimi

Konut harcama grubunda yıllık bazda artış %74,0 oranında hesaplandı.

Grafikte temel ihtiyaçların ve tüketim maddelerinin 9 kategoride gruplandırılmış biçimde fiyat değişimleri incelenmektedir. 9 ürün kategorisinin ortalama aylık ve yıllık değişimi gözlemlenmektedir.

Temmuz 2025 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla en çarpıcı fiyat artışı %115,2'lik oranla eğitim kategorisinde gerçekleşti. Yıllık değişim oranı sıralamasında eğitimi, %74,0 artışla konut ve %46,4 ile kişisel bakım, temizlik & sağlık kategorileri takip etti. Aylık değişim oranları incelendiğinde de konut harcamaları %6,8; toplu ulaşım & yakıt %3,6 ile en yüksek artış görülen kategoriler oldu. Giyim & aksesuar kategorisinde aylık %1,2 oranında; gıda kategorisinde aylık %0,9'luk artış görüldü.

▶ Grafik 2. Ürün Grubu Fiyatlarının Ortalama Aylık ve Yıllık Değişimi

Kaynak: İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması, İPA, Temmuz 2025

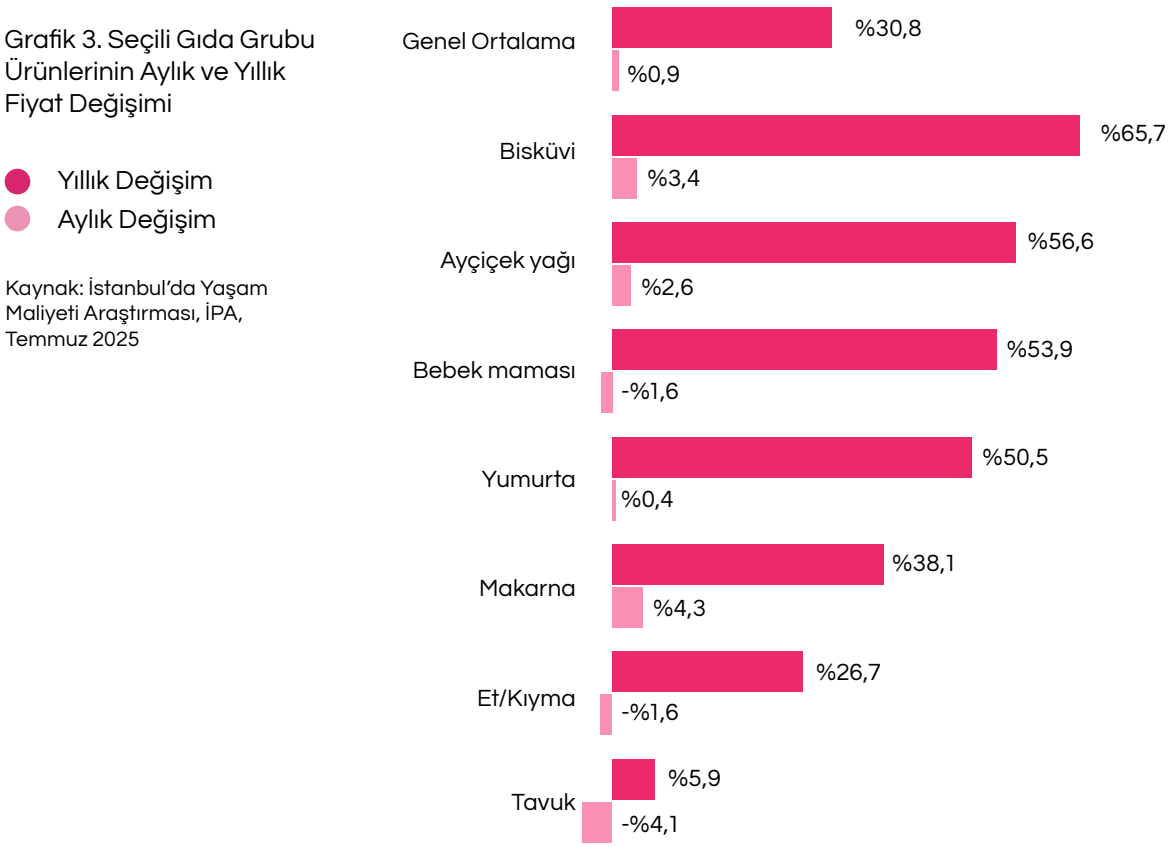
* Eğitim kategorisinde fiyat değişimi yıllık bazda hesaplanmaktadır.

Ayçiçek yağı bir yılda tam %56,6 arttı.

Grafikte gıda grubunda incelenen ürünler arasından seçilen 7 tanesinin, ve ek olarak gıda grubu genelinin, Temmuz 2025 dönemindeki aylık ve yıllık bazlı fiyat değişim oranları gözlemlenmektedir.

Geçen yılın aynı dönemine kıyasla en yüksek artış gösteren ürünlerden biri %65,7'lik oranla bisküvi oldu. Ayçiçek yağı ürünlerinde yıllık artış %56,6 olarak hesaplandı. Bir önceki aya göre değişim oranlarına bakıldığında %4,3'lük artışla makarna dikkat çekti. Et/kıyma ürünlerinde aylık %1,6 düşüş; tavuk ürünlerinde ise aylık -%4,1 değişim gözlemlendi.

▶ Grafik 3. Seçili Gıda Grubu Ürünlerinin Aylık ve Yıllık Fiyat Değişimi

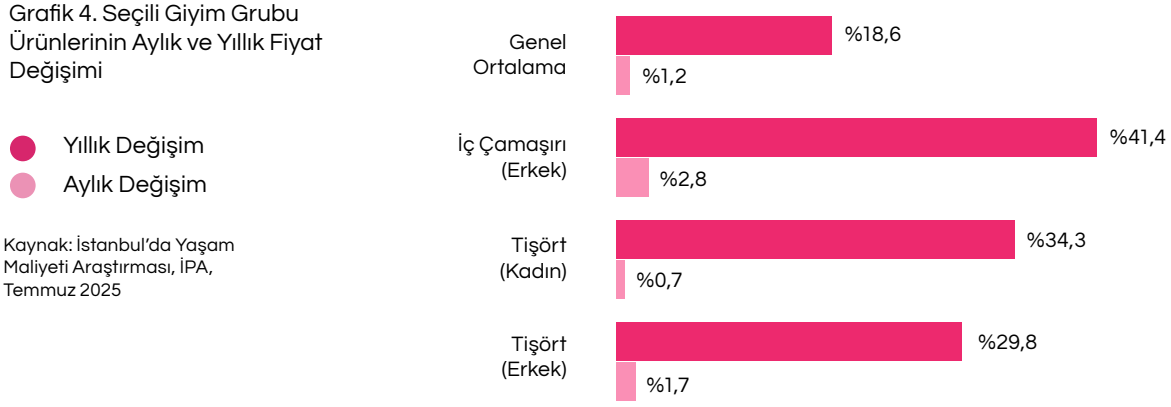
Kaynak: İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması, İPA, Temmuz 2025

Erkek iç çamaşırı kategorisi ürün fiyatları bir yılda tam %41,4 arttı.

Grafikte giyim grubunda incelenen ürünler arasından seçilen 3 tanesinin, ve ek olarak giyim grubu genelinin, Temmuz 2025 dönemindeki aylık ve yıllık bazlı fiyat değişim oranları gözlemlenmektedir.

Giyim grubu genelinde yıllık ortalama %18,6 fiyat artışı gözlemlenirken, bir önceki aya kıyasla %1,2 artış yaşandı. Kadın tişört kategorisi ürün fiyatları yıllık bazda %34,3, aylık bazda ise %0,7 arttı. Erkek tişört kategorisi ürün fiyatları ise geçen yılın aynı dönemine göre %29,8 artarken, bir önceki aya kıyasla %1,7 arttı. Erkek iç çamaşırı kategorisi ürün fiyatları geçen yılın aynı dönemine göre %41,4 artarken, bir önceki aya kıyasla %2,8 arttı.

▶ Grafik 4. Seçili Giyim Grubu Ürünlerinin Aylık ve Yıllık Fiyat Değişimi

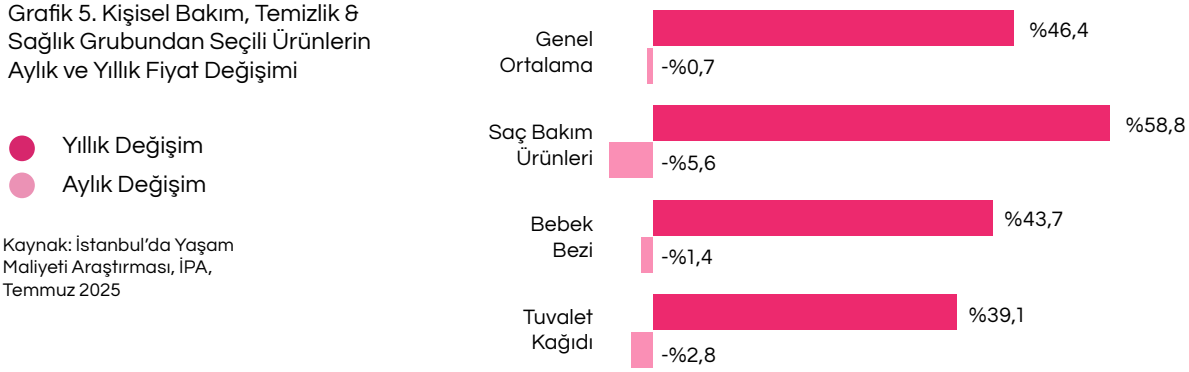
Kaynak: İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması, İPA, Temmuz 2025

Saç bakım ürün fiyatları bir yılda tam %58,8 arttı.

Grafikte kişisel bakım, temizlik & sağlık grubunda incelenen ürünler arasından seçilen 3 ürünün, ve ek olarak bu ürün grubu genelinin, Temmuz 2025 dönemindeki aylık ve yıllık bazlı fiyat değişim oranları gözlemlenmektedir.

Kişisel bakım, temizlik & sağlık grubu genelinde yıllık ortalama %46,4 fiyat artışı gözlemlenirken, bir önceki aya kıyasla %0,7 düşüş gözlemlendi. Tuvalet kağıdı fiyatları ise geçen yılın aynı dönemine göre %39,1 artarken, bir önceki aya kıyasla -%2,8 değişim gözlemlendi. Saç bakım ürün fiyatları geçen yılın aynı dönemine göre %58,8 artarken, bir önceki kıyasla %5,6 düşüş gözlemlendi. Bebek bezi fiyatlarında ise yıllık bazda %43,7 artış gözlemlenirken; aylık bazda -%1,4 değişim gözlemlendi.

▶ Grafik 5. Kişisel Bakım, Temizlik & Sağlık Grubundan Seçili Ürünlerin Aylık ve Yıllık Fiyat Değişimi

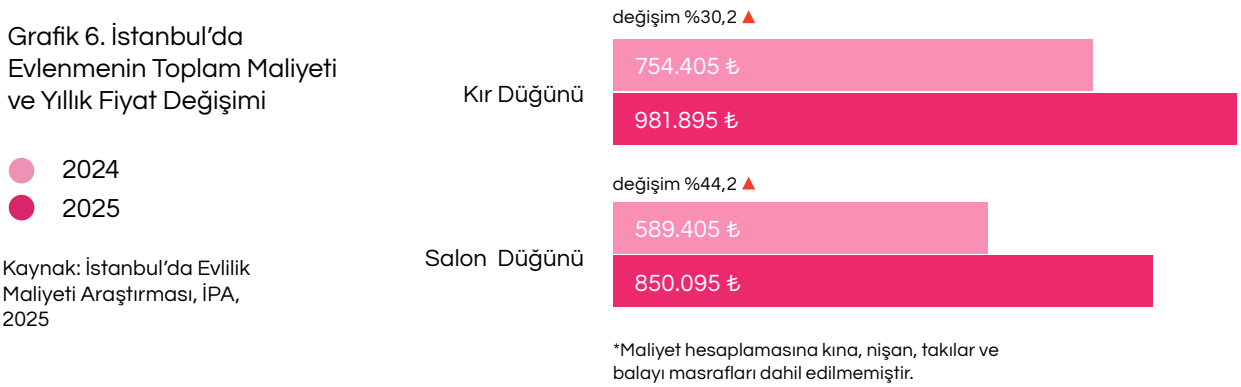
Kaynak: İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması, İPA, Temmuz 2025

1.3 İstanbul'da Evlilik Maliyeti

2025 yılında İstanbul'da evlenmenin ortalama maliyeti* 850 bin Türk lirası oldu.

Evlilikle ilgili tüm harcamalar 5 kategori altında toplamda 79 kalem baz alınarak hesaplandı. Yeni bir ev kurmanın ve salonda düğün yapmanın toplam maliyeti 2024 yılına göre %44,2 artarak 850.095 TL olarak hesaplandı. Kır düğünü yapmanın ve yeni bir ev kurmanın toplam maliyeti ise, geçen seneye göre %30,2 artış göstererek tüm masraflar dahil 981.895 TL olarak hesaplandı.

▶ Grafik 6. İstanbul'da Evlenmenin Toplam Maliyeti ve Yıllık Fiyat Değişimi

Kaynak: İstanbul'da Evlilik Maliyeti Araştırması, İPA, 2025

*Maliyet hesaplamasına kına, nişan, takılar ve balayı masrafları dahil edilmemiştir.

2024 yılına göre düğün salonu kiralama masrafları %88,3 arttı.

2024 yılında düğün için salon kiralama fiyatı ortalama 70.000 TL olarak hesaplanırken 2025 yılında bu fiyat %88,3 artarak ortalama 131.800 TL olarak hesaplandı. Kır düğünü alanı kiralamanın maliyeti ise geçen seneye göre %12,2 artış göstererek 263.600 TL olarak hesaplandı.

▶ Grafik 7. Düğün Masrafları ve Yıllık Fiyat Değişimi

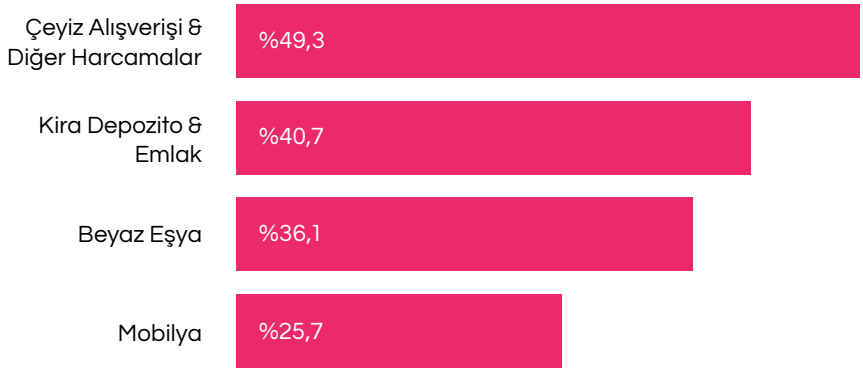
Kaynak: İstanbul'da Evlilik Maliyeti Araştırması, İPA, 2025

Beyaz eşya harcamaları bir yılda tam %36,1 arttı.

Grafikte evlilikle ilgili 4 kategorinin, 2025 dönemi yıllık bazda fiyat değişim oranları gözlemlenmektedir. Beyaz eşya masrafları 2024 yılına göre %36,1 artarak 142.870 TL olarak hesaplandı. Mobilya masrafları ise %25,7 artarak 185.905 TL oldu. Evlenirken İstanbul'da kiralık ev tutma maliyeti kira, depozito ve emlak komisyon ücreti dahil olmak üzere 2024 yılında 96.424 TL iken, 2025 yılında %40,7 artış göstererek 135.628 TL olarak hesaplandı. Çeyiz alışverişi harcamaları ev gereçleri, elektronik ev aletleri, dekorasyon, ev tekstili ve mutfak gereçleri ve diğer düğün masrafları olarak belirlendi. Çeyiz alışverişi 2024 yılında 170.099 TL olarak hesaplanırken 2025 yılında bu ücret %49,3 artarak 253.892 TL seviyesine ulaştı.

▶ Grafik 8. Evlilik İhtiyaçlarının Kategorik Bazda Yıllık Değişim Oranı

Kaynak: İstanbul'da Evlilik Maliyeti Araştırması, İPA, 2025

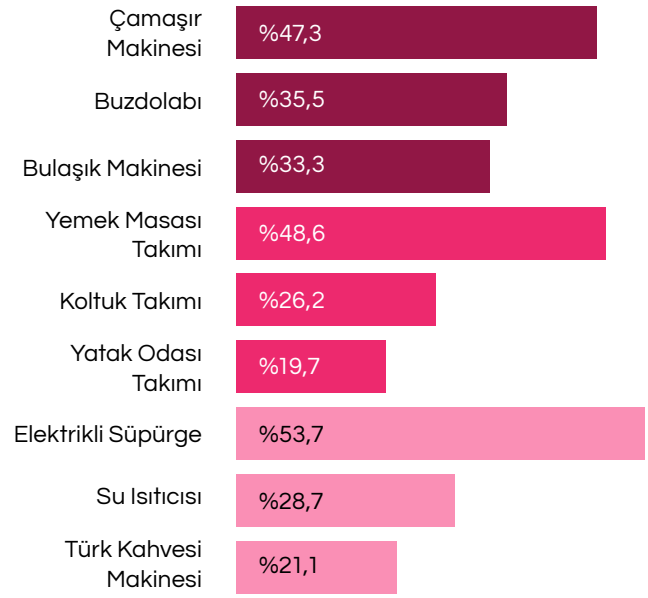
Çamaşır Makinesi bir yılda tam %47,3 arttı.

Grafikte beyaz eşya, mobilya ve çeyiz alışverişi & diğer harcamalar kategorilerinden seçilen 9 ürünün 2025 dönemi yıllık bazda fiyat değişim oranları gözlemlenmektedir. %47,3 artış oranı ile çamaşır makinesi; %48,6 artış oranı ile yemek masası takımı; %53,7 artış oranı ile elektrikli süpürge ilgili kategorilerin dikkat çeken ürünleri oldu. Beyaz eşya kategorisinde çamaşır makinesini, sırasıyla %35,5 artış oranı ile buzdolabı, %33,3 artış oranı ile bulaşık makinesi takip etmektedir. Mobilya kategorisinde yemek masası takımı ürünlerini, sırasıyla %26,2 artış oranı ile koltuk takımı ürünleri; %19,7 artış oranı ile yatak odası takımı ürünleri takip etmektedir. Çeyiz Alışverişi & Diğer Harcamalar kategorisinde elektrikli süpürgeyi, sırasıyla %28,7 artış oranı ile su ısıtıcısı grubu; %21,1 artış oranıyla Türk kahvesi makinesi takip etmektedir.

▶ Grafik 9. Seçili Evlilik İhtiyaç Kalemlerinin Yıllık Değişim Oranı

- Beyaz Eşya
- Mobilya
- Çeyiz Alışverişi & Diğer Harcamalar

Kaynak: İstanbul'da Evlilik Maliyeti Araştırması, İPA, 2025

Yaşam Maliyeti Metodolojisi

İstanbul Planlama Ajansı tarafından yürütülen "İstanbul'da Yaşam Maliyeti Araştırması" kapsamında İstanbul'daki haneleri temsil etmek üzere seçilen 1.600 hanenin temel harcamaları bir ay süreyle her gün izlenerek bilimsel metotlarla veriler toplanmış ve detaylı biçimde derlenmiştir. Böylelikle 9 ana başlıkta toplam 321 maddeden oluşan sepet için fiyat, miktar ve tür verilerinden hareketle harcama gruplarının ağırlıkları uzmanlar ve akademisyenlerin katılımı ile saptanmış ve harcama yapılan yer (mağaza, market, pazar vb.) bilgileri derlenmiştir. Bu maddelerden hane tüketiminin %81,4'üne karşılık gelen 189 ürünün araştırmada tespit edilen harcama yapılan yerlere göre yıllık fiyat değişimleri takip edilmiştir. Ortalama bir hanenin yaşam maliyeti hesaplanırken her hanenin giderleri OECD'nin Eşdeğerlik Ölçeği kullanılarak oluşturulan katsayılar vasıtasıyla eşdeğer ferdi maliyetlere dönüştürülmüştür. Son olarak, 4 kişilik (2 yetişkin, 2 çocuk) bir ailenin yaşam maliyeti eşdeğer ferdi maliyetler üzerinden hesaplanmıştır.

İstanbul Planlama Ajansı tarafından yürütülen "İstanbul'da Evlilik Maliyeti Araştırması", evlilik sürecinde ortaya çıkan toplam maliyeti belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, evlilik sürecinde yaygın olarak tercih edilen 79 kalem ürün ve hizmet, beş ana kategori altında gruplandırılmıştır. Pazar gözlemi ve ikincil veri analizi yöntemleri kullanılarak belirlenen bu ürün ve hizmetlerin fiyatları, yıllık bazda web kazıma tekniği ile elde edilmiştir. Toplanan veriler doğrultusunda İstanbul'daki evlilik maliyeti hesaplanmıştır.

2.

Bölüm

Gündem Araştırmaları

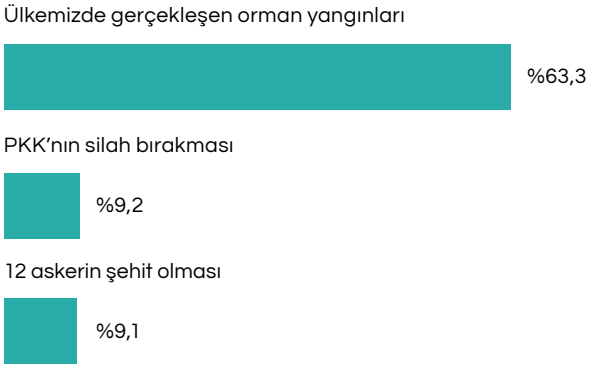

2.1 Temmuz Gündemi

Temmuz ayının Türkiye gündemi ülkemizde gerçekleşen orman yangınları ile PKK'nın silah bırakması oldu.

Katılımcıların %63,3'ü, orman yangınlarının ülkenin en önemli gündemi olduğunu ifade etti. İkinci sırada %9,2 ile PKK'nın silah bırakması, üçüncü sırada ise %9,1 ile 12 askerin şehit olması yer aldı.

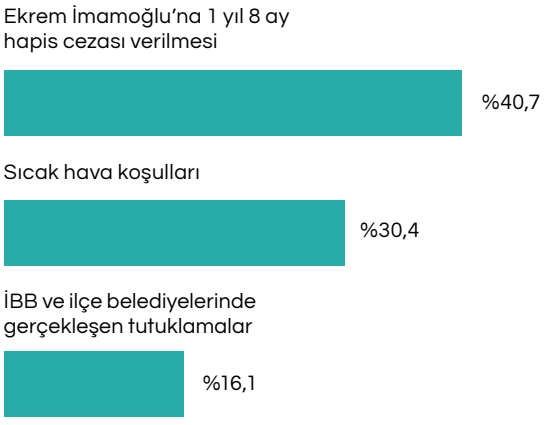
▶ Grafik 1. Temmuz ayında Türkiye'nin en önemli gündemi nedir?

Temmuz ayında İstanbul'un gündemi Ekrem İmamoğlu'na 1 yıl 8 ay hapis cezası verilmesi ile İstanbul'da sıcak havaların görülmesi oldu.

Katılımcıların %40,7'si, Ekrem İmamoğlu'na İstanbul Başsavcısı hakkında kullandığı ifadeler nedeniyle 1 yıl 8 ay hapis cezası verilmesini İstanbul'un en önemli gündemi olarak değerlendirdi. Bunu %30,4 ile sıcak hava koşulları, %16,1 ile İBB ve ilçe belediyelerinde gerçekleşen tutuklamalar izledi.

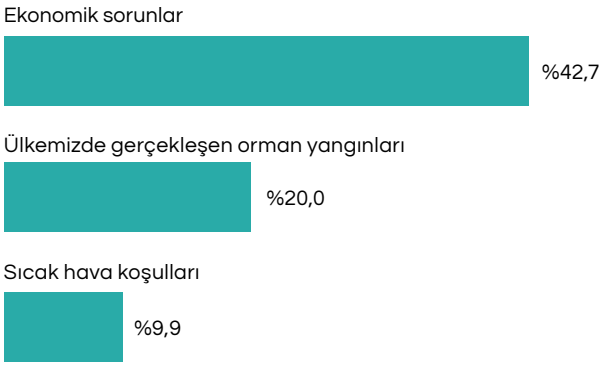
▶ Grafik 2. Temmuz ayında İstanbul'un en önemli gündemi nedir?

Temmuz ayının ev içi gündemi ekonomik sorunlar ile ülkemizde gerçekleşen orman yangınları oldu.

Katılımcıların %42,7'si evlerinde en çok ekonomik sorunların konuşulduğunu belirtirken, %20'si orman yangınlarının öne çıktığını ifade etti. Üçüncü sırada ise %9,9 ile hava sıcaklıkları yer aldı.

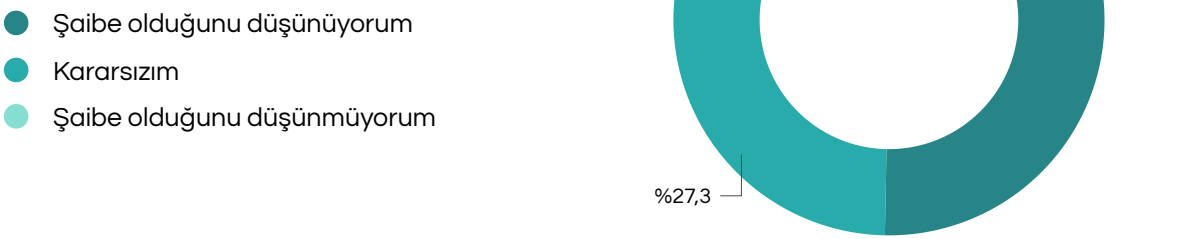
▶ Grafik 3. Temmuz ayında ev ve aile içinde en önemli gündeminiz neydi; en çok ne konuşuldu, ne tartışıldı?

Katılımcıların %50,3'ü bu sene gerçekleşen Liselere Giriş Sınavı'nın (LGS) şaibeli olduğunu düşündüğünü belirtti.

Katılımcıların %50,3'ü bu yıl gerçekleşen LGS'de şaibe olduğunu düşündüğünü ifade etti. %22,4'ü şaibe olmadığını düşünürken, %27,3'ü bu konuda fikrinin olmadığını belirtti.

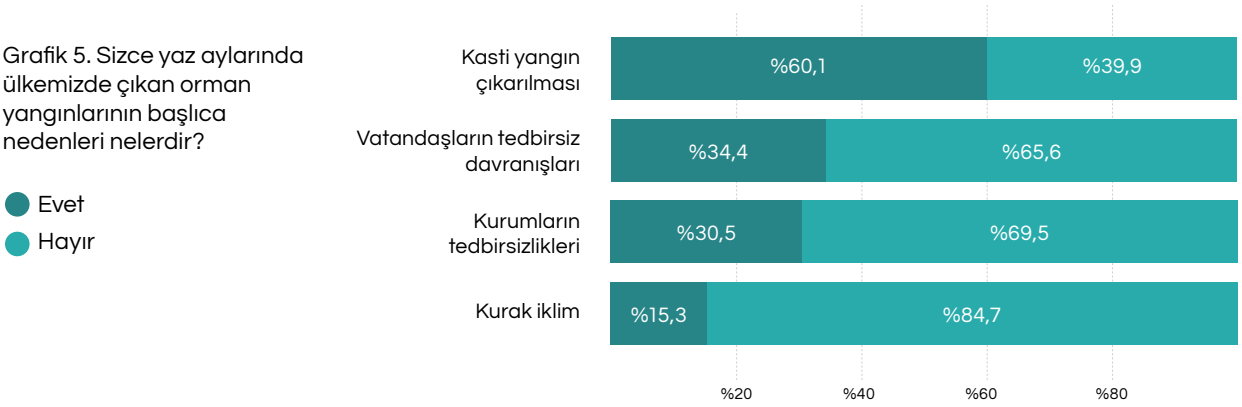
▶ Grafik 4. Bu sene gerçekleşen Liselere Giriş Sınavı'nda şaibe olduğunu düşünüyor musunuz?

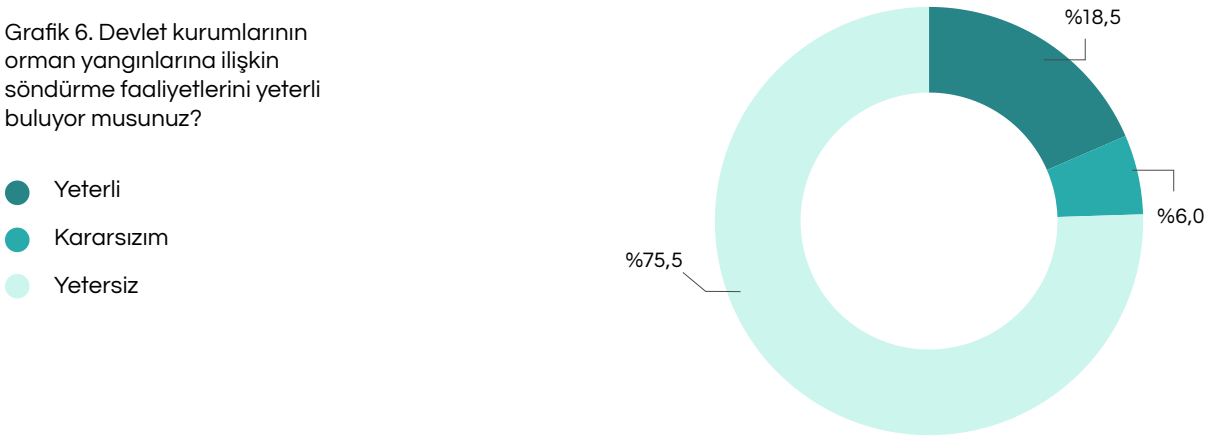
Katılımcıların %75,5'i devlet kurumlarının yangın söndürme faaliyetlerinin yetersiz olduğunu belirtti.

Yangınların nedenine ilişkin olarak katılımcıların %60,1'i kasıtlı çıkarıldığını, %34,4'ü vatandaşların bilinçsiz davranışlarının, %30,5'i ise ilgili kurumların yeterli önlem almasının yangına sebep olduğunu ifade etti. Katılımcıların %75,5'i devlet kurumlarının yangın söndürme faaliyetlerini yetersiz bulduğunu ifade etti. %18,5'i yeterli bulurken, %6'sı ise bu konuda fikrinin olmadığını belirtti.

▶ Grafik 5. Sizce yaz aylarında ülkemizde çıkan orman yangınlarının başlıca nedenleri nelerdir?

▶ Grafik 6. Devlet kurumlarının orman yangınlarına ilişkin söndürme faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

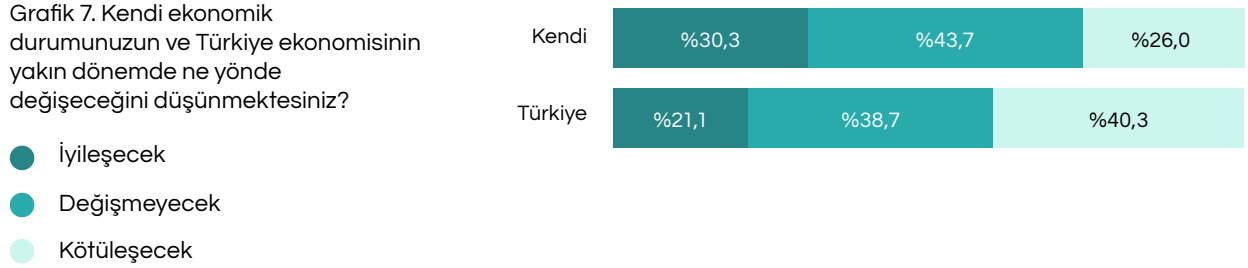

2.2 Ekonomi

Katılımcıların %21,1'i Türkiye ekonomisinin, %30,3'ü ise kendi ekonomisinin iyileşeceğini düşündüğünü belirtti.

Temmuz ayında katılımcıların %21,1'i Türkiye ekonomisinin iyileşeceğini düşündüğünü belirtirken %38,7'si değişmeyeceğini, %40,3'ü kötüleşeceğini öngördü. Kendi ekonomik durumunu değerlendiren katılımcıların %30,3'ü iyileşeceği, %43,7'si değişmeyeceği, %26'sı kötüleşeceği öngörüsünde bulundu. Geçen ay ise katılımcıların %19,6'sı Türkiye ekonomisinin, %28'i ise kendi ekonomik durumunun iyi yönde değişeceğini umduğunu belirtmişti.

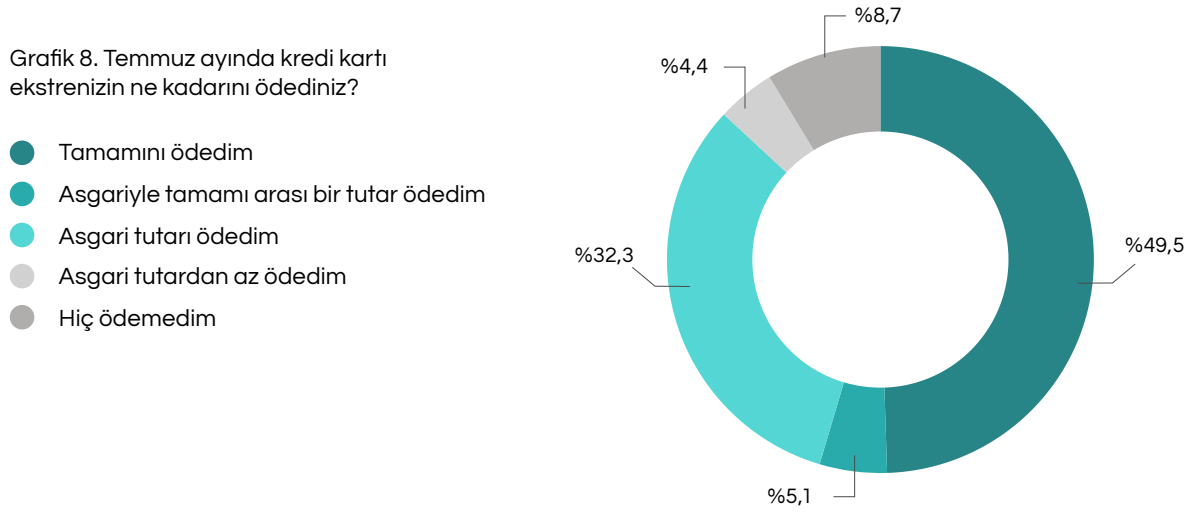
▶ Grafik 7. Kendi ekonomik durumunuzun ve Türkiye ekonomisinin yakın dönemde ne yönde değişeceğini düşünmektesiniz?

Katılımcıların %32,3'ü kredi kartı borcunun asgari tutarını ödeyebildiğini belirtti.

Kredi kartı kullananların %49,5'i aylık kredi kartı borcunun tamamını, %32,3'ü ise borcun asgari tutarını ödeyebildiğini belirtti. %5,1'i asgari tutar ile borcun tamamı arasında bir miktarda, %4,4'ü asgariden az miktarda ödeme yapabildiğini belirtirken, %8,7'si ise kredi kartı borcunu hiç ödeyemediğini ifade etti. Alt sosyoekonomik seviyedeki katılımcıların %31,2'si kredi kartı borcunun asgari tutarını ödeyebildiğini belirtirken %12,9'u hiç ödeyemediğini belirtti.

▶ Grafik 8. Temmuz ayında kredi kartı ekstrenizin ne kadarını ödediniz?

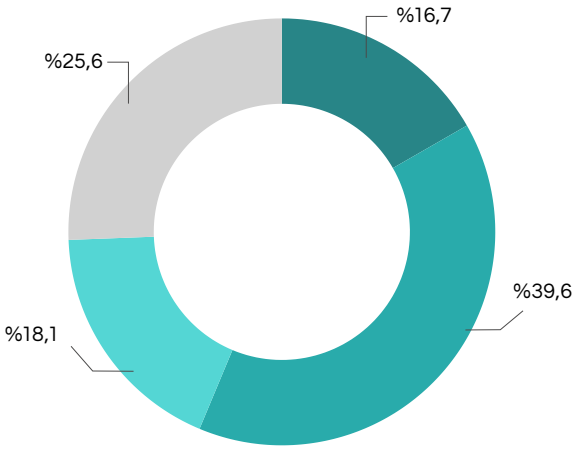

Temmuz ayında katılımcıların %43,7'si geçinmekte zorlandığını belirtti.

Katılımcıların %16,7'si rahatlıkla geçinip birikim yapabildiğini, %39,6'sı geçinebildiğini fakat kenara para ayırmadığını, %18,1'i bazı ek harcamalardan kısarak ay sonunu zor getirdiğini, %25,6'sı ise geçinemediğini ve bazı ödeme ve temel ihtiyaçlarını karşılayamadığını belirtti.

▶ Grafik 9. Geçen ayı düşündüğünüzde ekonomik anlamda geçinebildiniz mi?

- Rahatlıkla geçindik ve kenara para ayırabildik
- Geçindik fakat kenara para ayıramadık
- Bazı ek harcamaları kısarak ay sonunu zor getirdik
- Geçinemedik, bazı ödeme ve temel ihtiyaçları karşılayamadık

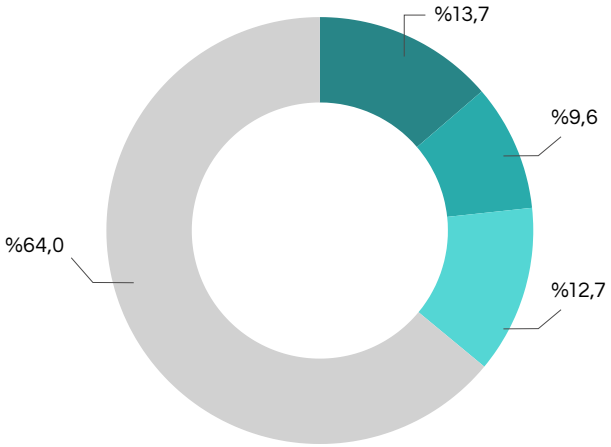

Katılımcıların %36'sı temmuz ayı süresince hanesinde yeterli gıdaya ulaşamayacağından dolayı endişe ettiğini belirtti.

Alt sosyoekonomik seviyeye ait katılımcıların %42,1'i bu endişeyi yaşadığını, %19,3'ü ise bu kaygıyı temmuz ayında 10'dan fazla kez hissettiğini belirtti.

▶ Grafik 10. Temmuz ayı süresince hanenizin yeterli gıdaya ulaşamayacağından endişe ettiğiniz oldu mu?

- Evet, bazen (geçtiğimiz ay boyunca 10 kereden fazla)
- Evet, bazen (geçtiğimiz ay boyunca 3-10 kere)
- Evet, nadiren (geçtiğimiz ay boyunca 1-2 kere)
- Hayır

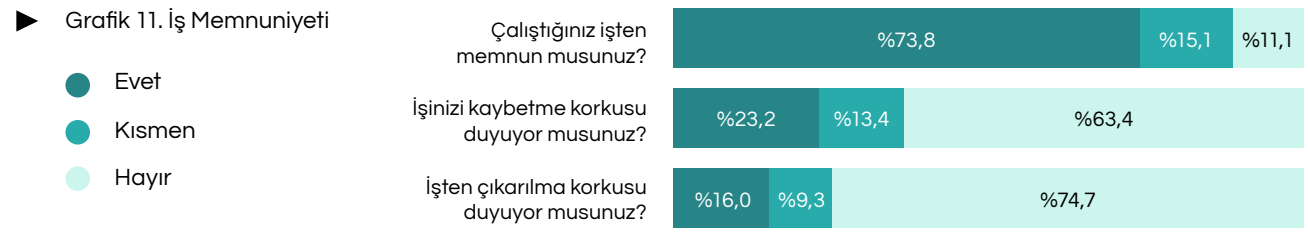

2.3 Sosyal Yaşam

Çalışanların %73,8'i çalıştığı işten memnun olduğunu belirtti.

Katılımcıların %73,8'i çalıştığı işten memnun olduğunu, %15,1'i kısmen memnun olduğunu, %11,1'i memnun olmadığını belirtti. Kendi işinde çalışan katılımcıların %23,2'si işini kaybetme korkusu duyduğunu, %13,4'ü kısmen korku duyduğunu, %63,4'ü ise işini kaybetme korkusu duymadığını belirtti. Maaşlı çalışan katılımcıların %16'sı işten çıkarılma korkusunu duyduğunu, %9,3'ü kısmen korku duyduğunu, %74,7'si ise işten çıkarılma korkusu duymadığını ifade etti.

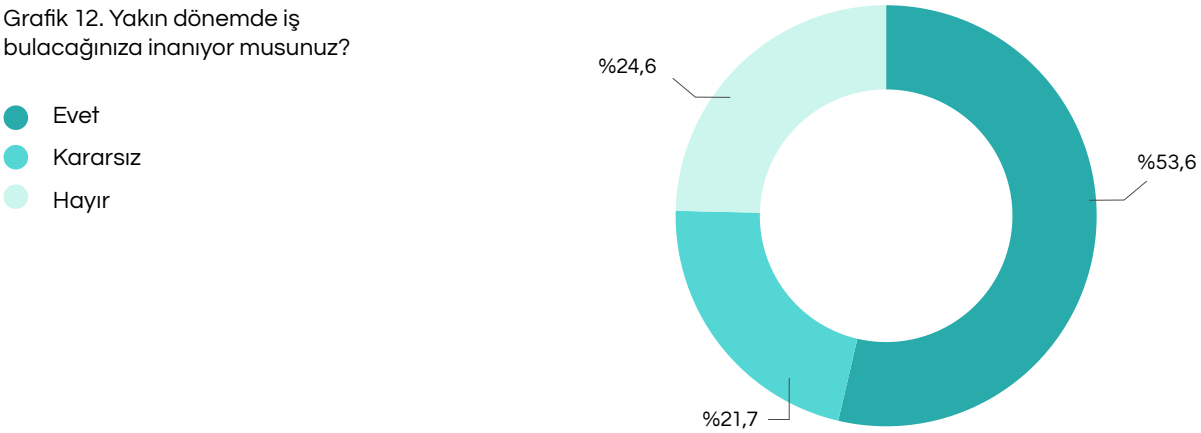
▶ Grafik 11. İş Memnuniyeti

Katılımcıların %53,6'sı yakın zamanda iş bulabileceğini düşündüğünü belirtti.

Soru öğrencilere ve iş arayan ama bulamadığını belirtenlere sorulmuştur. Katılımcıların %53,6'sı yakın zamanda iş bulacağına inanırken, %24,6'sı inanmadığını, %21,7'si ise kararsız olduğunu belirtti. Öğrencilerin %63,6'sı yakın zamanda iş bulabileceğini düşünürken, iş arayıp bulamayan katılımcıların %50'si yakın dönemde iş bulabileceğini belirtti.

▶ Grafik 12. Yakın dönemde iş bulacağınıza inanıyor musunuz?

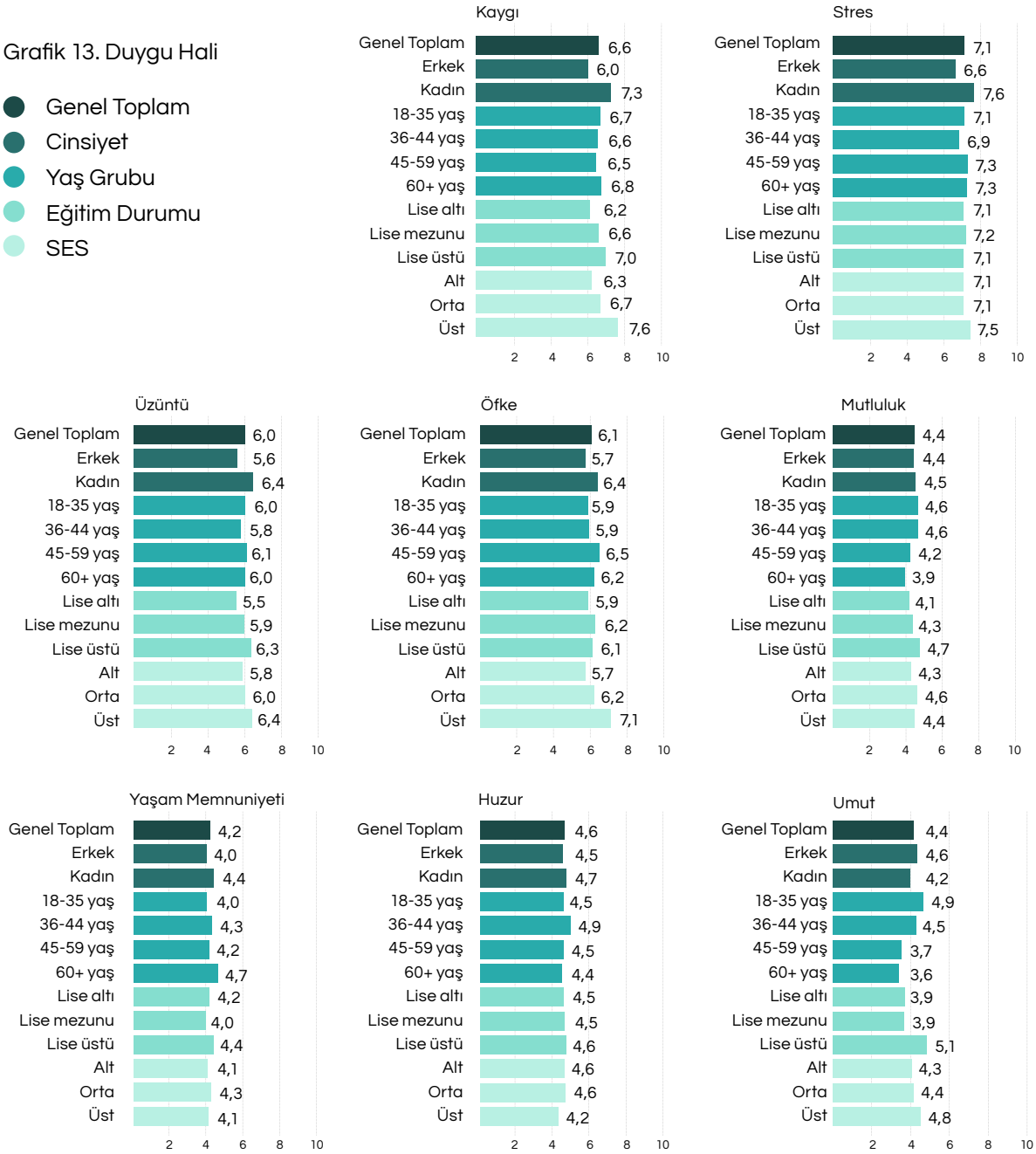
İstanbulluların stres seviyesi 7,1; mutluluk seviyesi 4,4 olarak ölçüldü.

Katılımcılara temmuz ayındaki duygu halleri soruldu ve 10 üzerinden değerlendirmeleri istendi. İstanbulluların ortalama stres seviyesi 7,1 olarak ölçülürken, kaygı seviyesi 6,6 olarak ölçüldü. Temmuz ayındaki yaşam memnuniyeti 4,2 olurken, mutluluk seviyesi ise 4,4 olarak ölçüldü. Haziran ayına göre katılımcıların stres seviyesinin 0,3 puan arttığı görüldü. Üst sosyoekonomik seviyedeki katılımcıların kaygı puanı 7,6 stres puanı 7,5 olarak ölçüldü. Kadınların kaygı/stres puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görüldü. Yaş gruplarına göre bakıldığında en üzgün grubun 45 yaş ve üstü yaş grubu olduğu görüldü.

Katılımcıların geleceğe ilişkin umutluluk düzeyi ise 4,4 olarak ölçüldü. Alt sosyoekonomik seviyeye ait katılımcıların umut düzeyinin 4,3 olduğu görüldü. Yaş gruplarına göre bakıldığında en umutsuz grubun 3,6 puan ile 60 yaş üstü olduğu görüldü. Katılımcılar umudunu artıran başlıca sebebin ailesinin varlığı, sağlığının yerinde olmasına bağlarken, umutsuzluğun başlıca sebebi ise maddi koşullar ve ülke gündemi olarak belirtildi.

▶ Grafik 13. Duygu Hali

- Genel Toplam
- Cinsiyet
- Yaş Grubu
- Eğitim Durumu
- SES

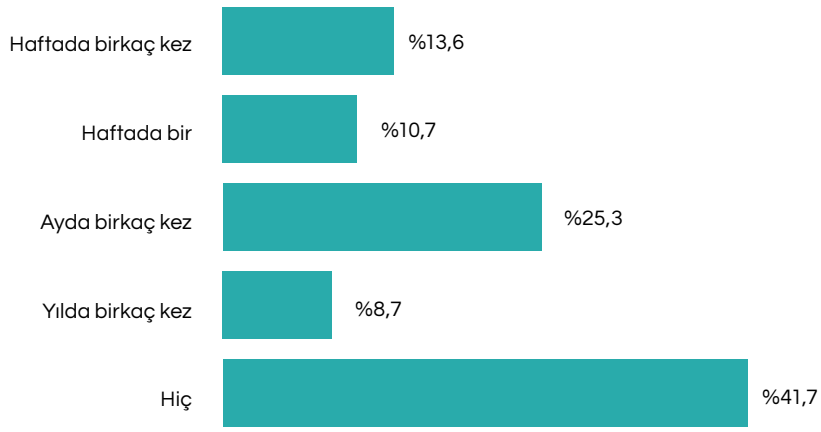

2.4 Tüketim Alışkanlıkları

Katılımcıların %41,7'si hiç eve sipariş vermediğini belirtti.

Katılımcıların %41,7'si hiç eve sipariş vermediğini belirtirken %25,3'ü ayda birkaç kez eve sipariş verdiğini belirtti. Siparişlerin %80,8'lik kısmını akşam yemeği oluşturdu. Yemek tercihlerinde %53,3 fast food, %31,4 Türk mutfağı, %9,2 ev yemekleri oldu. Sipariş vermenin en önemli nedenleri; %61,6 ile zaman bulamamak, %40 ile yemek yapma zahmetinden kaçınmak olarak belirtildi.

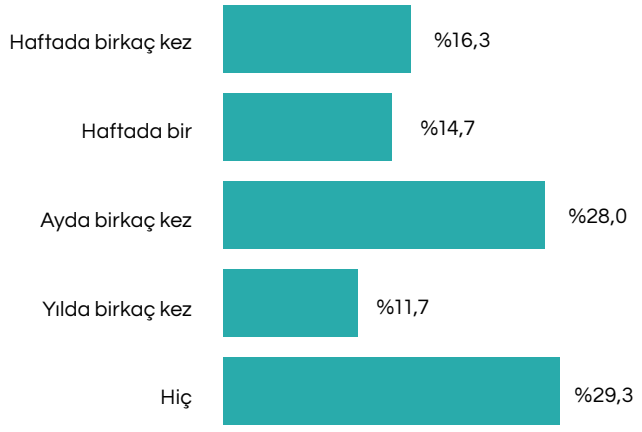
▶ Grafik 14. Ne sıklıkla dışarıdan evinize yemek siparişi veriyorsunuz?

Katılımcıların %29,3'ü dışarıda hiç yemek yemediğini söyledi.

%28'i ayda birkaç kez dışarıda yemek yediğini, %64,9'u ise dışarıda genellikle akşam yemeğini tercih ettiğini belirtti. Dışarıda yemek tercihinde %44,5 Türk mutfağı, %32,1 fast food, %16 ev yemekleri öne çıktı. Yemek yeme nedenleri olarak %58,7 sosyalleşme, %27,9 yeni tatlar keşfetme, %26,2 zaman bulamama olarak belirtildi.

▶ Grafik 15. Ne sıklıkla dışarıda yemek yiyorsunuz?

Gündem Araştırmaları Metodolojisi

Bu araştırma kapsamında Bilgisayar Destekli Telefon Anketi (CATI) yöntemi kullanılarak 750 kişi ile görüşülmüştür. Katılımcılar, eğitim, meslek ve gelir düzeyine bağlı olarak 8 kategoriyi içeren sosyoekonomik statü (SES) düzeyinden üst (A+, A), üst-orta (B+, B), alt-orta (C+, C) ve alt (D ve E) statülerine göre belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların %48,8'ini kadın, %51,2'sini erkek katılımcılar oluşturmuştur. Katılımcıların %42,7'sini 18-35 yaş aralığındaki, %22'sini 36-44 yaş aralığındaki, %23,6'sını 45-59 yaş aralığındaki kişiler, %11,7'sini ise 60 yaş ve üzeri kişiler oluşturmaktadır.

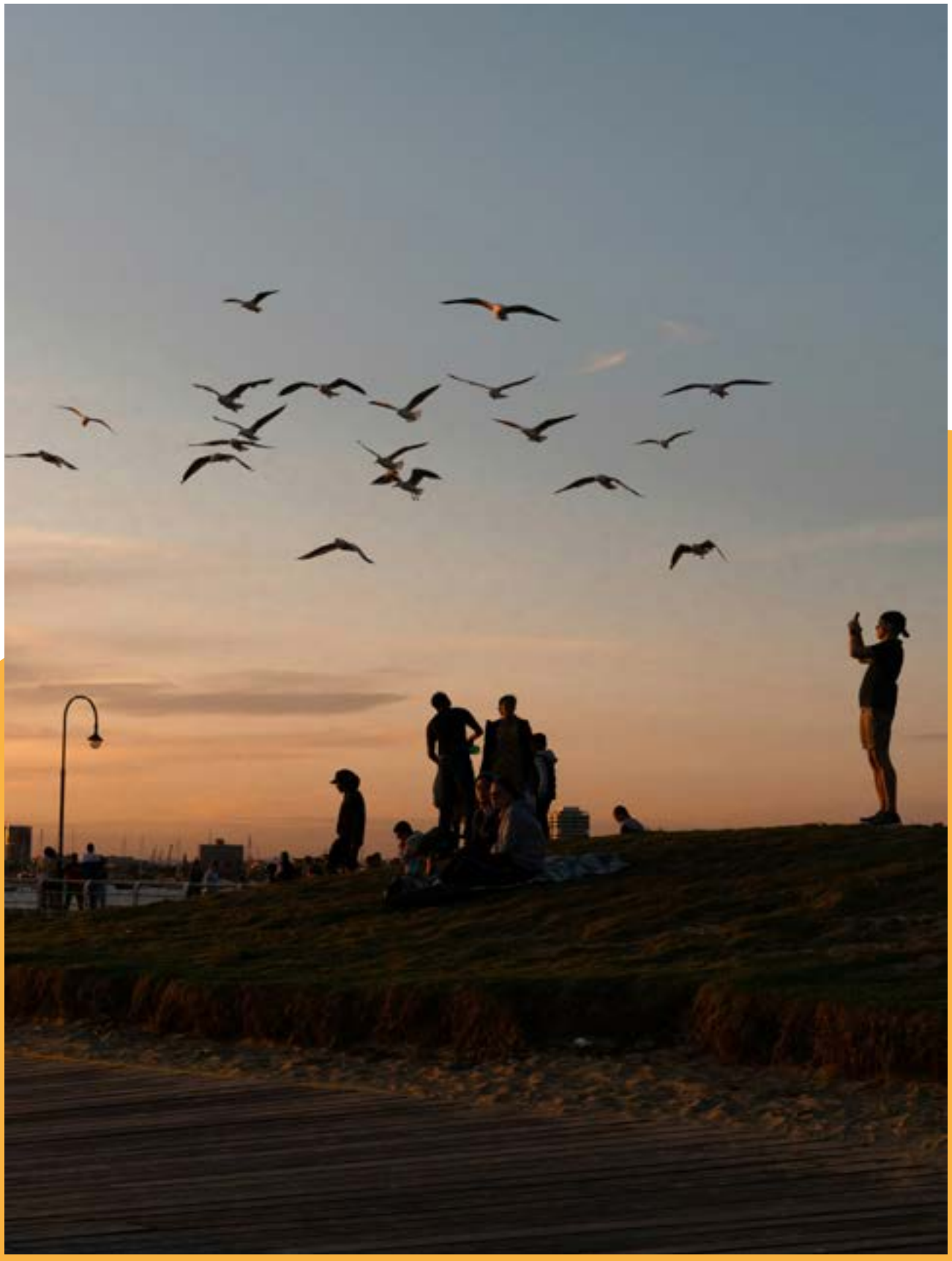
Araştırmaya katılanların, %30,9'u lise altı, %27,6'sı lise, %41,5'i lise üstü eğitim seviyesine sahip olduğunu belirtmiştir.

3.

Bölüm

Tematik Dosya

Aidiyet ve Dışlanma

3.1 Uzman Görüşü

İPA, İstanbul Barometresi Tematik Araştırması: Aidiyet ve Dışlanma Algısı

Kırsal ve kentsel yerleşmeleri birbirinden ayıran önemli özelliklerden biri de o yerleşimin sakinlerinin birbirleriyle ve yaşadıkları yerleşimle kurdukları ilişkinin niteliğidir. Özellikle ağırlıkla akraba topluluklardan oluşan tarımsal üretime dayalı köy ve kasabaların görece homojen ve durağan sosyal yapılarına karşın farklı sınıfsal ve kültürel toplulukların bir arada yaşadığı kentsel yerleşmelerde kent sakinlerinin birbirleriyle ve kentle kurdukları ilişki son derecede karmaşık ve sürekli yeniden şekillenen bir niteliğe sahiptir. Bu nitelik aynı zamanda kent sakininin kimliği, aidiyetleri ve sosyal kabul/dışlanma süreçleri üzerinde de belirleyicidir. Modern kente dair erken dönem idealist teoriler modern kenti (modern metropolü) bu karmaşık yapıların uyum yaparak denge haline geldiği "ekolojik" bir makroform olarak betimlerler. Ancak kentin denge halinde bir sosyo-mekansal ölçek değil, çelişki ve çatışmaların belirlediği bir güç/iktidar ilişkisi içinde ve sürekli değişen bir inşa süreci olduğunu iler süren çağdaş teoriler bu güç/iktidar ilişkilerine ve değişim pratiklerine odaklanırlar. Bu çerçeve modern kenti aynı zamanda bir eşitlik, adalet ve özgürlük mücadelesinin alanı olarak ele alır. Bu mücadele toplumsal sınıfların üretimden/refahtan/milli gelirden aldıkları payın eşitsizliğine karşı olduğu kadar kent sakinlerinin sahip oldukları kimlik ve aidiyetler üzerinden toplumsal yaşama katılımındaki eşitsizlikler ve dışlanmaya karşı da gerçekleşmektedir. Modern sanayi toplumunun kaçınılmaz bir unsuru olan ekonomik nedenli göç hareketlerine, savaşlar ve ekolojik krizlerin tetiklediği yeni göç dalgalarının da eklenmesiyle modern metropollerde gündelik yaşam pratikleri ve toplumsal ilişkiler çok daha karmaşık, rekabetçi ve çatışmalı hale gelmektedir. Bu çerçevede gerek merkezi gerekse yerel siyasi otoritenin bu çatışmalı alanda eşitlik ve adalet sağlayıcı sosyal politikaları ortaya koyabilmek için bu karmaşık ve çatışmalı alanın niteliğine dair bilgi sahibi olması gerekmektedir. İPA İstanbul Barometresi Tematik Dosyası kapsamında toplanan "aidiyet ve dışlanma" ya dair sayısal veri bu açıdan yerel sosyal politika yapma süreçlerine katkı yapacak, yol gösterecek çıkarımlar yapmaya olanak vermektedir.

İstanbul Barometresi tematik araştırmasında, İstanbul kent sakinlerinin, yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve sosyo-ekonomik statülerin temsil edildiği bir örneklem çerçevesinde, aidiyet ve dışlanmaya dair düşünce ve pratikleri sorgulanmaktadır. Bu kapsamda 750 kişiyle yapılan görüşmelerden elde edilen sayısal veri İstanbul'un gündelik yaşamında aidiyet ve dışlanma pratiklerine ışık tutmaktadır.

1. İstanbul sakini en güçlü aidiyeti yakın sosyal çevresine karşı duyuyor.

Ankete katılanların %77,5 in kendisini yakın çevresine ait hissettiğini belirtmektedir. Kararsızlar çıkarıldığında kendisini yakın çevresine ait hissetmediklerini ifade edenlerin oranı sadece %11 gibi düşük bir seviyede çıkmaktadır. Bu oranın kadın ve erkeklerde %5 civarında kadınlar lehine bir sapma göstermesi dikkate alındığında ise kadınlarda kendini yakın çevresine ait hissetme oranı %80'lere çıkarken erkeklerde %75'ler düşmektedir. Burada cinsiyete bağlı bu farkın toplumsal cinsiyet rolleriyle, dolayısıyla duygusal bağ ve aile bakım emeğinin üstlenilmesi bakımından kadın-aile aidiyet ilişkisinin, erkek-aile aidiyet ilişkisinden daha güçlü olmasıyla açıklanabilir.

2. İstanbul sakininin mekânsal aidiyeti mahalle ölçeğinden ilçe ve il ölçeğine doğru giderken düşüyor.

İstanbul sakininin mekânsal aidiyeti %60'ların üzerinde seyrederek genel anlamda güçlü bir aidiyet duygusu sahipliği olarak ortaya çıkıyor. Ancak bu aidiyetin en güçlü olduğu kentsel ölçeğin %64,5 le mahalle olduğu görülüyor. İlçeye aidiyette bu oran %62,8'e İstanbul'a aidiyette ise %61,1'e düşüyor. Mahalleye aidiyetin yüksek olması mahallenin gündelik yaşamda yüz yüze ilişkilerin en yoğun olduğu, maddi, kültürel ve sosyal sermayeleri birbirine benzer toplumsal sınıfların komşuluk ilişkisi içinde bir arada yaşadığı bir kentsel ölçek olmasından kaynaklanmaktadır.

3. Mahalle aidiyeti yüksek gelir gruplarında daha yüksek
Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından bir diğeri ise mahalleye aidiyetin cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermemesine karşın yaş, eğitim ve sınıfsal statüye göre belirgin farklılıklar göstermesidir. Buna göre mahalleye aidiyetin 45 yaş altındaki kent sakinlerinde %58-60 oranlarında kalırken 45 yaş üzerindekilerde %72-74'e yükselmektedir. Bu anlamlı farkın mahallede yaşama süresi ile ilişkili olduğu düşünülebilir. 45 yaş üzerinde konut mülkiyeti sahipliğinin de artmasının ve buna bağlı olarak aynı mahallede yaşama süresinin daha genç sakinlere göre daha uzun olmasının mahalle aidiyetini güçlendirdiğini varsaymak mümkündür.

Diğer yandan sahip olunan sosyo-ekonomik statünün de mahalleye aidiyette fark yarattığı görülmektedir. Yüksek gelir gruplarının alt gelir gruplarına göre yaşadıkları mahalleye aidiyetlerinin daha yüksek olmasının, yüksek gelir gruplarında oturulan konutun mülkiyet sahipliğinin daha yüksek olmasıyla ilişkili olduğu düşünülebilir. Özellikle son 10 yıldır İstanbul'daki yüksek kira artışları sadece dar gelirli kiracıların değil, orta gelir gruplarındaki kiracıların da sık sık mahalle dışına doğru konut değiştirmek zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Konut değiştirme sıklığı mahalle aidiyetini azaltan bir unsur olmaktadır.

4. Kent sakinlerinin aidiyet ve kabul görme oranları arasında doğrusal bir ilişki var.
Araştırmanın kent sakinlerinin yakın çevrelerinde ve mahallelerinde kabul görme oranlarını ölçen sorularına verilen cevaplar aidiyet ile kabul görme arasında doğrusal bir ilişkiyi göstermektedir. Görüşme yapılan kent sakinler arasında yakın çevrelerinden kabul gördüklerini belirtenlerin oranı %90,7 gibi oldukça yüksek bir orandadır. Yakın çevreye aidiyetin de %77,5 gibi yüksek bir oranda olduğu düşünüldüğünde bu oranlar, İstanbul sakinleri için yakın çevrenin gündelik yaşam pratiğinin en güçlü unsuru olduğuna bir gösterge olarak okunabilir.

Kadınların yakın çevrelerinde erkeklere göre daha fazla kabul görmeleri toplumsal cinsiyet rollerine bağlı olarak hem aile-akraba hem de sosyal çevrelerinde bakım emeğini üsteniyor olmaları ile ilişkili olmalıdır. Ancak 60 yaş üzeri katılımcılarda yakın çevrelerinde kabul görme oranlarının %90'lardan %86'lara düşmesi özellikle dikkate alınmalıdır. Bu oransal farklılık şimdilik dramatik bir düşüş olarak görünmese de nüfus kompozisyonu açısından giderek yaşlanan İstanbul'da yaşlıların yakın çevrelerinde ve gündelik yaşam pratiği içinde giderek artan dışlanma potansiyellerinin ipuçlarını gösteriyor olabilir.

Araştırmada görüşülen kent sakinlerinin yakın çevrelerinde olduğu gibi yaşadıkları mahallede de yüksek oranda kabul görmeleri ilişkiseldir. Yakın çevrenin aile, akrabalar, komşular ve yakın arkadaşlardan oluştuğu düşünüldüğünde bu çevrenin belli bir kısmı aynı zamanda mahalle ölçeğinde oluşmuş sosyal çevreyi içermektedir. Dar gelirli katılımcıların mahallelerinde kabul görme oranlarının yüksek gelirli katılımcılara göre yüksek çıkması ise dar gelirli toplumsal sınıfların yaşadığı görece yoksul mahallelerde komşuluk ve dayanışma ilişkilerinin daha güçlü olmasıyla ve gündelik yaşamda yüz yüze karşılaşmaların sıklığı ile açıklanabilir.

5. İstanbul sakinlerinin Türkiye'ye bağlılığı yerel bağlılıktan daha yüksek.
Araştırma kapsamında katılımcılarının yakın çevreleri, mahalleleri, ilçeleri, illeri ve Türkiye'ye yönelik eleştirileri savunma düzeyleri sorgulandığında en yüksek savunmanın Türkiye'ye yönelik eleştirilere karşı olduğu görülmektedir. İstanbul sakinlerinin %59,6'sı yakın çevrelerine yönelik eleştirilerde yakın çevrelerini savunma ihtiyacı hissederken, Türkiye'ye yönelik eleştirilerde savunma oranı %72,4'e yükselmektedir. Mahalle, ilçe ve İstanbul'a yönelik eleştirilere yönelik savunma ise %47-52 oranında kalmaktadır. Bu oranlar İstanbul sakinlerinin ulusal bağlılıklarının yakın çevre ve yerel mekâna bağlılıklarından daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Mekânsal bağlılıkta dikkat çeken sonuçlardan biri özellikle mahalleye yönelik eleştirilere karşı mahalleyi savunma ihtiyacı hissedenlerin oranının 18-35 yaş grubundaki genç sakinlerde diğer yaş gruplarına göre anlamlı olarak düşük olmasıdır. Katılımcıların toplamında mahalleyi savunma ihtiyacı %48 civarında seyrederken bu oran 18-35 yaş grubunda %33,6'ya düşmektedir. Türkiye'ye yönelik eleştirilerde de gençlerin savunma ihtiyacı diğer yaş gruplarına yakın biçimde düşük seyrederken yerel düzeyde fark açılmaktadır. Mahalle savunmasının en yüksek olduğu grup ise üst sosyo-ekonomik statüdeki katılımcılardır. Bu oranlar, kentsel alanda artan genç işsizliğinin, düşük ücretlerin, mülksüzleşme süreçlerinin ve barınma sorunlarının gençlerinin yaşadıkları yerel ölçeğe bağlarını azalttığına dair bir gösterge olarak okunabilir.

6. İstanbul Sakinlerinin Geleceğe Yönelik Merak Düzeyleri Yüksek

İstanbul Barometresinin tematik araştırması İstanbul sakinlerinin kendi yakın çevreleri kadar yaşadıkları kentin ve ülkelerinin geleceğine dair yüksek bir merak duygusu taşıdığını göstermektedir. Bu merakın olumlu bir beklenti mi yoksa kaygı mı olduğu açık olmasa da içinde kaygı içeren bir merak duygusu olduğu düşünülmelidir. Yakın çevrenin geleceğine dair merak %74,9 olarak seyrederken bu oranın 18-35 yaş grubundaki gençlerde %80'in üzerine çıkması merak duygusunun kaygı ile ilişkisine işaret etmektedir. Aynı şekilde İstanbul sakinlerinin mahalleleri, ilçeleri, kentleri ve ülkelerinin geleceğine yönelik merak düzeylerinde en yüksek oran %90'la Türkiye'nin geleceğine yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. İstanbul'un geleceğine yönelik merak %81,3, yaşadıkları ilçenin geleceğine olan merak %66,1 ve mahallenin geleceğine olan merak %61,2 olarak seyretmektedir. Bu oranları İstanbul sakinlerinin yakın çevreleri, mahalle, ilçe ve kente aidiyet verisindeki oranlarla ters orantılıdır. Aidiyet açısından mahalle, ilçe ve kente aidiyet mahalleden kente doğru azalırken, merak düzeyi mahalleden kente doğru yükselmektedir. Bu ters orantı da ülke ve kente bu yüksek merak düzeyinin geleceğe yönelik olumlu bir beklentiden çok kaygıyla ilişkili olarak okunabilir.

7. İstanbul sakinlerinin yaşadıkları mahalle, ilçe, kent ve ülkede yaşamaya devam etme istekleri yaş, eğitim ve gelir durumlarına göre değişiyor.

İstanbul sakinleri içinde yaşadıkları mahallede yaşamaya devam etmek isteyenlerin oranı toplamda %62,8 olmasına karşın bu oran 18-35 yaş grubunda %50,2'ye düşmektedir. Diğer ifadeyle gençlerin yarısı yaşadıkları mahallede oturmaya devam etmek istemediklerini belirtmektedirler. Mahallelerinde oturmaya devam etme isteği gençlerin tersine 60 üzeri yaş grubunda ise %80'e çıkmaktadır. Yaşadıkları mahallede yaşamaya devam etme isteğinde genç ve yaşlı nüfus arasındaki bu dikkat çekici farkın 60 yaş üstü grupta oturulan konutun mülkiyet sahipliğinin daha yüksek olması, gençlerde ise işsizlik, düşük ücretler, kiralardaki dramatik artışlar ve mülksüzleşme süreçlerinden kaynaklandığı söylenebilir. Mahallelerinde yaşamaya devam etme isteğinin oturulan konutun mülkiyeti ile doğrusal ilişkisi alt ve orta gelir grubuna göre yüksek gelir grubunda yükselen oranla da izlenmektedir. Alt ve orta gelir grubunda ortalama %54-65 arasında seyreden mahallelerinde oturmaya devam etme isteği üst gelir grubunda %87'ye yükselmektedir. İstanbul sakinlerinin yaşadıkları ilçede yaşamaya devam etme istekleri açısından mahalleye benzer oranlar ortaya çıkarken, İstanbul'da yaşamaya devam etme isteğinde yaş ve gelir gruplarına göre farklılaşmalar ortaya çıkmaktadır. İstanbul sakinlerinin %65,5'i İstanbul'da yaşamaya devam etmek isterken bu oran gençlerde or-

talamaya yakın olarak %64,2 olarak seyrederken, 36-44 yaş grubunda %61,5'e düşmektedir. 36-44 yaş grubunun çalışma yaşamı açısından en dinamik grup ve yaşamlarında radikal değişiklik yapacak bir yaş aralığında olmalarının şehir değiştirme isteği ile bağlantısı düşünülebilir. Diğer yandan yaşadıkları mahallede yaşamaya devam etme isteği %80'lerin üstünde seyreden üst gelir grubunda İstanbul'da yaşama isteği %71,7'ye düşmektedir. Bu oranlar İstanbul sakinlerinin İstanbul'da yaşamaya devam etme isteklerinin gelir, mülkiyet sahipliği ve kentsel olanaklardan yararlanma kapasitesi doğrusal ilişkisine dair göstergeler olarak okunabilir.

İstanbul sakinlerinin Türkiye'de yaşamaya devam etme isteğin %80,8'le İstanbul'da yaşama isteği ile benzer oranlarda seyrederken, yaş grupları ve sosyo-ekonomik duruma göre anlamlı farklar ortaya çıkmaktadır. 18-44 yaş aralığında bu oran %75,6-76,3 aralığına düşerken 45 yaş üstü gruplarda %87-88,5 oranlarına yükselmektedir. İstanbul'da yaşamaya devam etme isteğinin yaş yükseldikçe artmakta olması yine mülkiyet sahipliği, sosyal güvenceler, güçlü aile ve sosyal ilişkilerle olduğu kadar hareket kabiliyeti ile de ilişkilendirilebilir. Diğer yandan kadınların İstanbul'da ve Türkiye'de yaşamaya devam etme isteklerinin (%83,2) erklere (%78) göre oransal olarak anlamlı derecede farklı olması ise kadınlarda aile bağlarının daha güçlü olması ve aile içinde bakım emeğinin üstlenilmesi ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

8. İstanbul sakinleri arasında siyasi görüş başta olmak üzere farklı biçimlerde dışlanmışlık algısı dikkat çekici.

İstanbul Barometresi tematik araştırmasında toplumsal dışlama algısına dair çoklu cevap içeren soruya İstanbul sakinlerinin verdiği yanıtlarda dışlamamın dikkat çekici biçimde belli alanlarda yoğunlaştığını göstermektedir. Katılımcılar arasında siyasi görüşü nedeniyle dışlandığını düşünenlerin oranı %32,9 gibi yüksek bir seviyede çıkmaktadır. Siyasi görüş nedeniyle dışlanma ancak siyasi olarak derinden kutuplaşmış bir toplumsal yapıda bu düzeyde yüksek çıkabilir. Bu oran Türkiye'de siyasi kutuplaşmaya dayalı reel politikanın toplum üzerindeki etkisini göstermesi açısından önemli bir göstergedir.

Diğer yandan gelir durumuna bağlı dışlanma algısının %19,7 gibi yüksek bir oranda olması da bütün dünyada olduğu gibi yoksulların toplumsal dışlanmasıyla bağlantılı olduğunu düşündürmektedir. Yoksulluk düşük ücretlerle refahtan alınan payın dramatik eşitsizliği, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yetersiz yararlanma ve sosyal-kültürel olanaklardan mahrum kalma ile ortaya çıkan bir gündelik yaşam pratiği olmasına karşın, toplumun orta ve üst gelir grupları yoksulları, arkasındaki yatan nedenlerden bağımsız olarak, bireysel bir durum ve başarısızlık olarak algılayarak dışlamaktadırlar.

Fiziksel engelli ve diğer dezavantajlı grupların toplumsal dışlanma algısı da %14,5-16,5 arasında yüksek oranlarda olduğu dikkati çekmektedir. Ardından cinsiyet, cinsel yönelim, din, dil/aksan ve etnik kökenleri nedeniyle dışlanma oranları da %10-12 arasında seyretmektedir. Sosyolojik çalışmalar toplumsal dışlamanın ağırlıkla toplumun dezavantajlı gruplarına yöneldiğine vurgu yapmaktadır. Bu nedenle toplumsal dışlamaya dair araştırmalarda sayısal verilerin niteliksel verilerle desteklenmesi toplumsal dışlanmanın nedenlerinin analizini ve bu algının ölçülmesinde daha anlamlı sonuçlara varmayı kolaylaştırabilir.

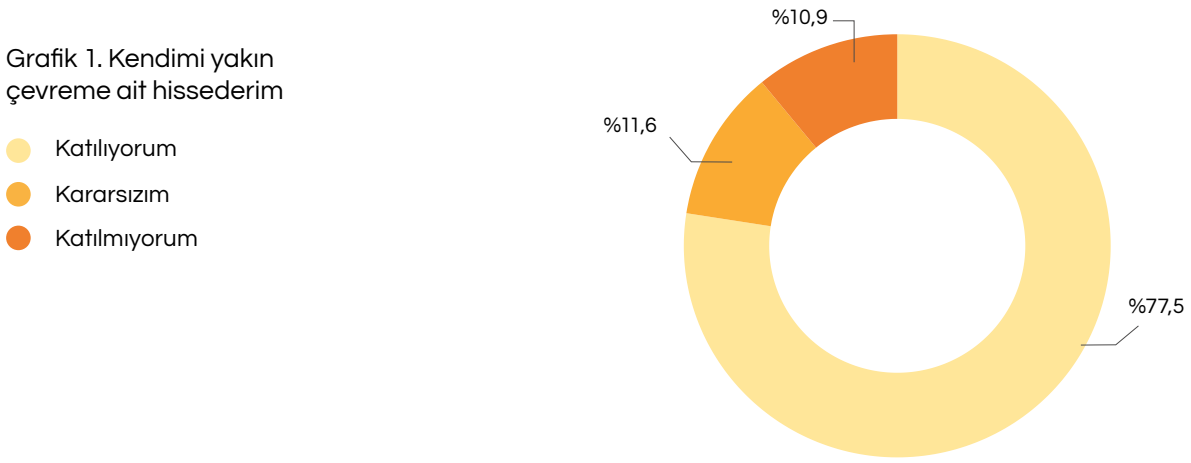
Prof. Dr. Hatice Kurtuluş

3.2 Kabul Görme ve Ait Hissetme

Katılımcıların %77,5'i kendisini yakın çevresine ait hissettiğini belirtirken %10,9'u ait hissetmediğini, %11,6'sı ise kararsız olduğunu belirtti.

Cinsiyetlere göre bakıldığında, kadınların %79,9'u kendisini ait hissederken erkeklerde bu oranın %75,1 olduğu görüldü. Yaş gruplarına göre bakıldığında ise en yüksek aidiyetin 18-35 yaş arası gençlerde olduğu görülürken en düşük aidiyetin ise 36-44 yaş arası grupta olduğu görüldü. Eğitim ve sosyoekonomik seviye arttıkça yakın çevresine ait hissedenlerin oranında ise artış görüldü.

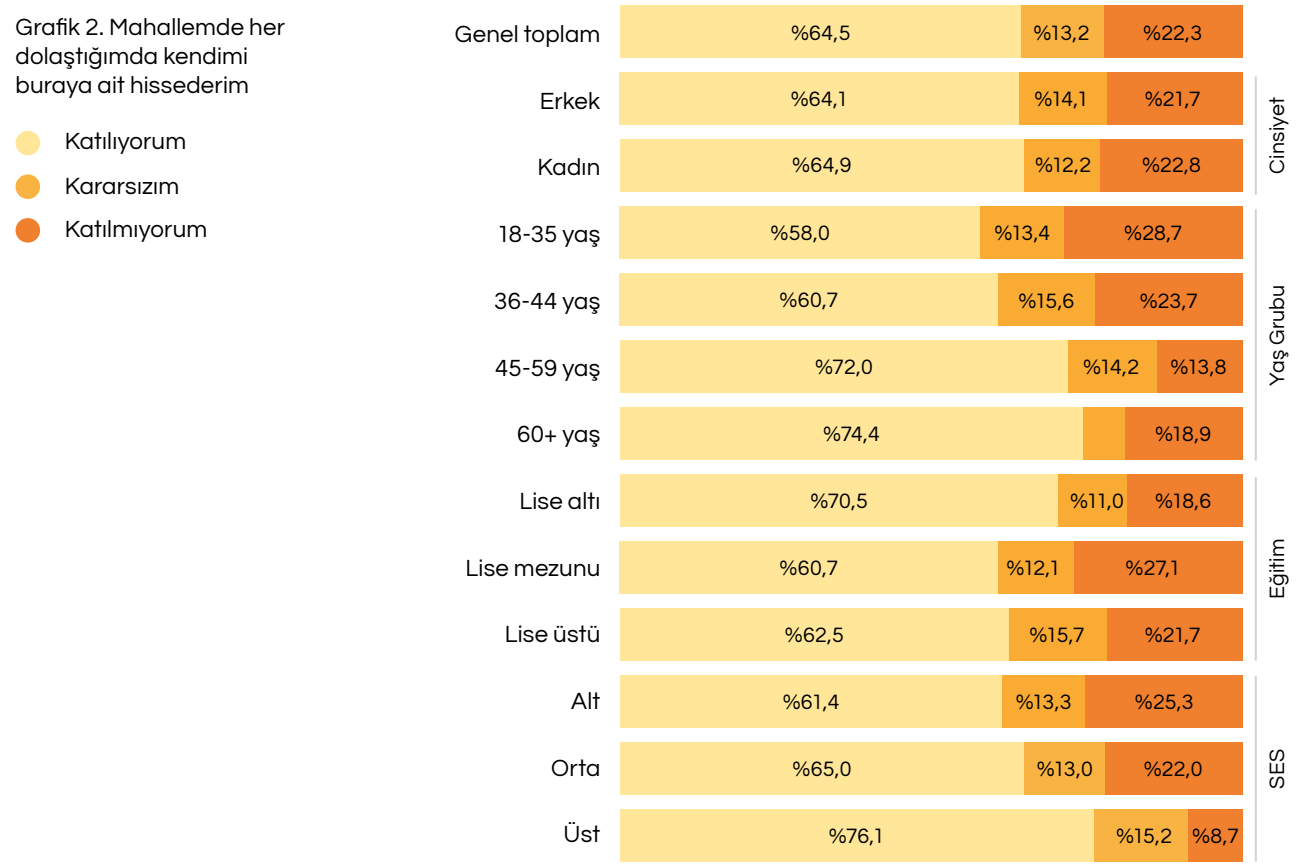
▶ Grafik 1. Kendimi yakın çevreme ait hissederim

Katılımcıların %64,5'i kendisini mahallesine ait hissettiğini belirtti.

Kadınların erkeklere göre mahalle aidiyetinin daha yüksek olduğu görülürken, yaş gruplarına göre bakıldığında katılımcıların yaşı arttıkça mahallesine olan aidiyetinin de arttığı görüldü. Sosyoekonomik seviye arttıkça da mahalle aidiyetinin arttığı gözlemlendi.

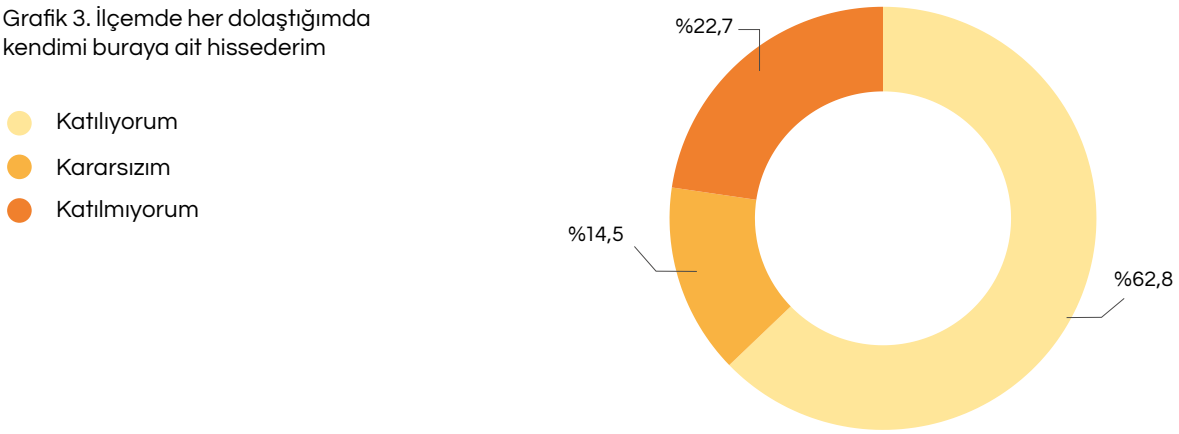
▶ Grafik 2. Mahallemde her dolaştığımda kendimi buraya ait hissederim

Katılımcıların %62,8'i kendisini ilçesine ait hissettiğini belirtti.

Katılımcıların %62,8'i kendisini oturduğu ilçeye ait hissettiğini belirtirken %22,7'si ait hissetmediğini, %14,5'i ise kararsız olduğunu belirtti. İlçe aidiyetine nüfus gruplarına göre bakıldığında, cinsiyetler arası fark görülmezken sosyoekonomik seviye arttıkça aidiyetin arttığını belirtenlerin oranında artış görüldü.

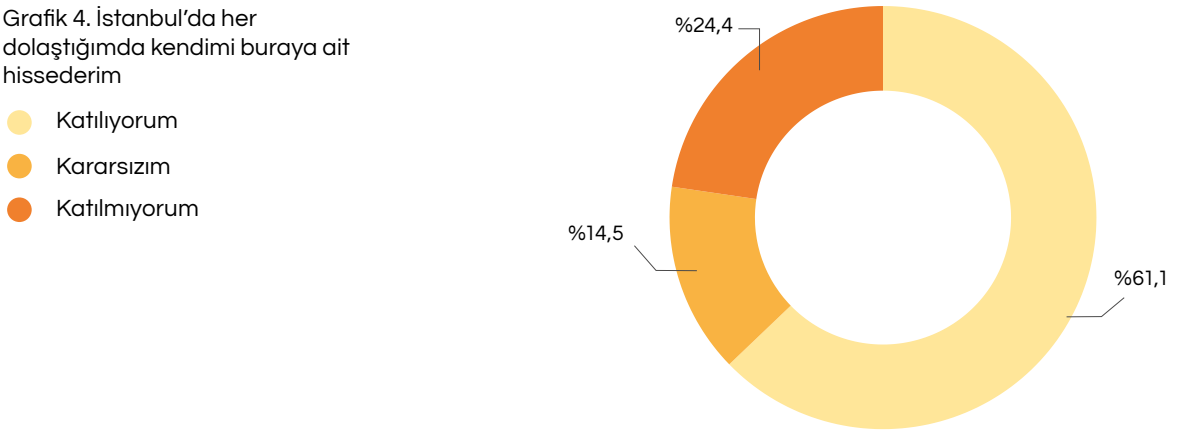
▶ Grafik 3. İlçemde her dolaştığımda kendimi buraya ait hissederim

Katılımcıların %61,1'i kendisini İstanbul'a ait hissettiğini belirtti.

Katılımcıların %61,1'i kendisini İstanbul'a ait hissettiğini belirtirken %24,4'ü ait hissetmediğini, %14,5'i kararsız olduğunu belirtti. Cinsiyetler arasında aidiyet arasında fark görülmezken en yüksek aidiyet 60 yaş ve üzeri yaş grubunda gözlemlendi. Genel olarak bakıldığında, en yüksek aidiyetin yakın çevreye olduğu görülürken bunu mahalle, ilçe ve İstanbul takip etmiştir. Katılımcıların ait olma duygusunun daha küçük gruplarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

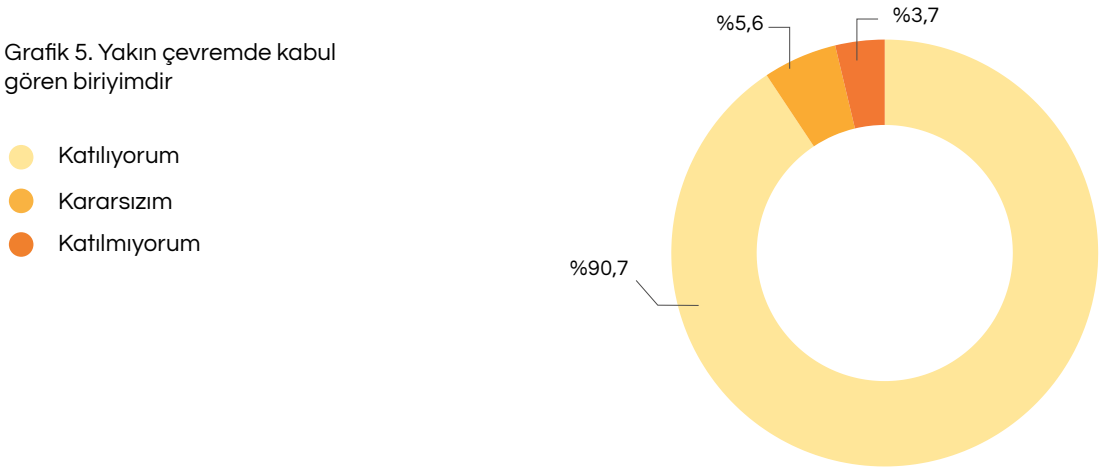
▶ Grafik 4. İstanbul'da her dolaştığımda kendimi buraya ait hissederim

Katılımcıların %90,7'si yakın çevresinde kabul gördüğünü belirtti.

Kadınlar, erkeklere kıyasla daha fazla kabul edildiklerini ifade etti. Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise 60 yaş ve üzeri katılımcılar %86,7 ile kendini en az kabul gören grup olarak öne çıktı. Genel olarak tüm demografik gruplarda, bireylerin yakın çevrelerinde benimsendikleri gözlemlendi.

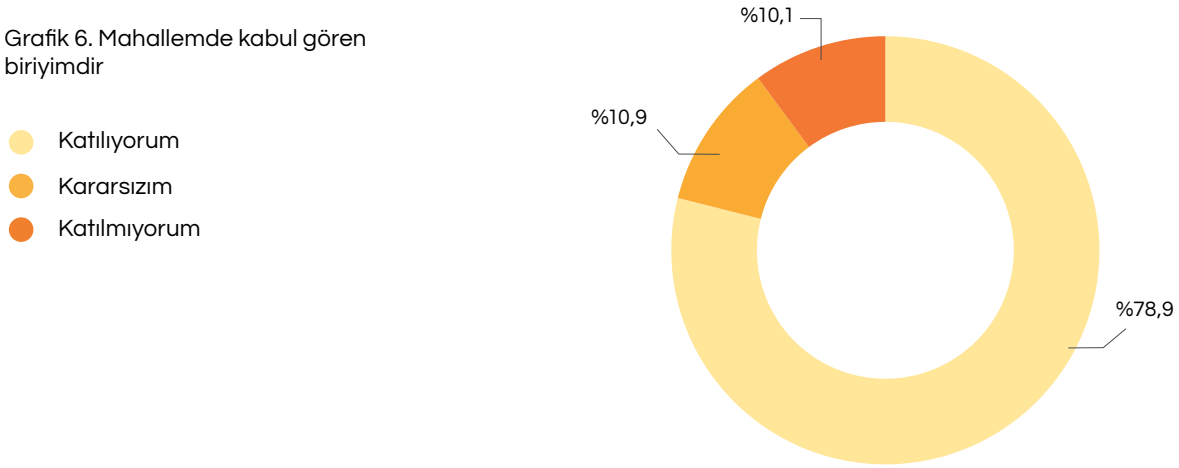
▶ Grafik 5. Yakın çevremde kabul gören biriyimdir

Katılımcıların %78,9'u mahallesinde kabul gören biri olduğunu belirtti.

Kadınlar, 36-44 yaş aralığındaki bireyler ile eğitim ve sosyoekonomik düzeyi daha düşük katılımcılar, mahallelerinde daha fazla kabul gördüklerini belirtti.

▶ Grafik 6. Mahallemde kabul gören biriyimdir

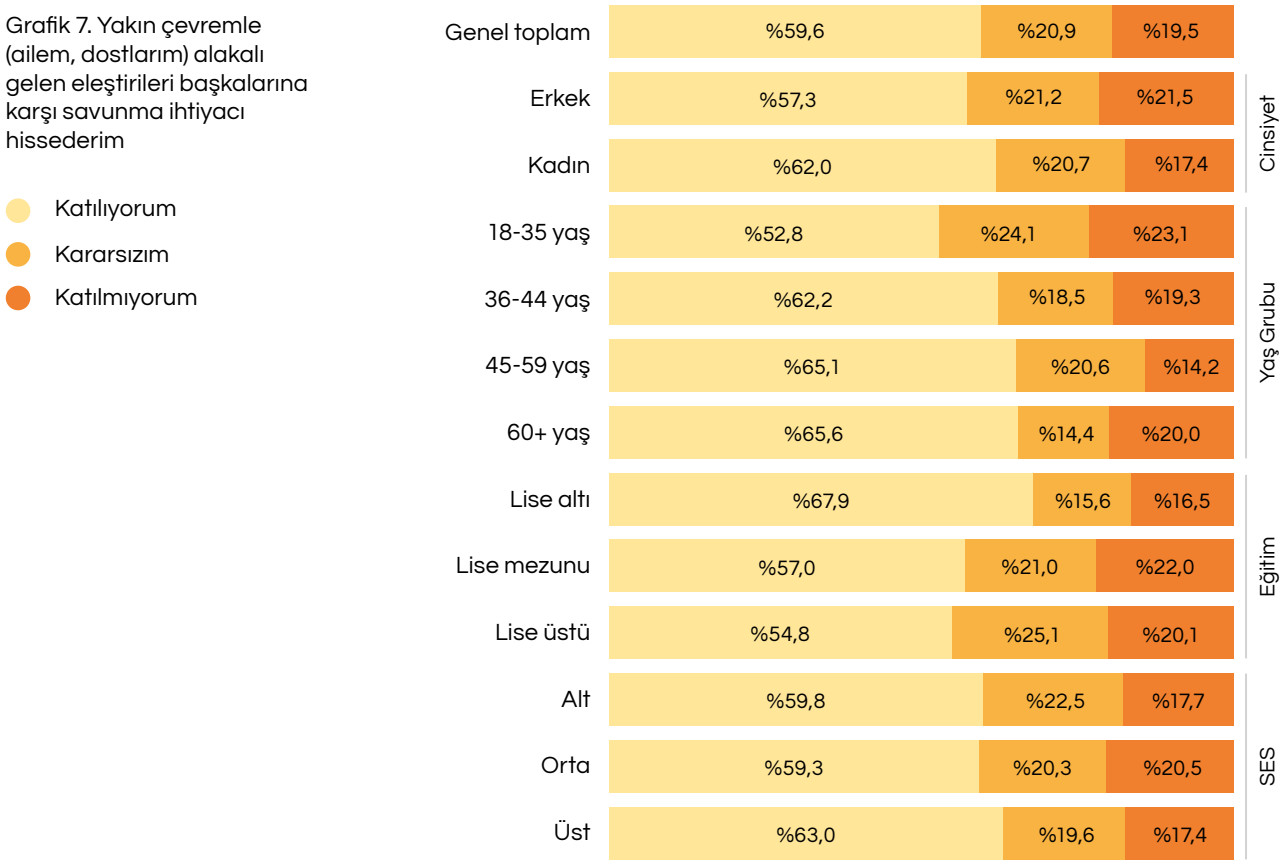

3.3 Yakınlık ve Mekâna Bağlılık

Katılımcıların %59,6'sı yakın çevresiyle alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı içerisinde hissettiğini belirtti.

Bu oran kadınlarda %62'ye çıkarken, yaş ilerledikçe savunma eğiliminin arttığı gözlendi. Ayrıca eğitim düzeyi düştükçe bu savunma refleksinin daha da güçlendiği gözlemlendi.

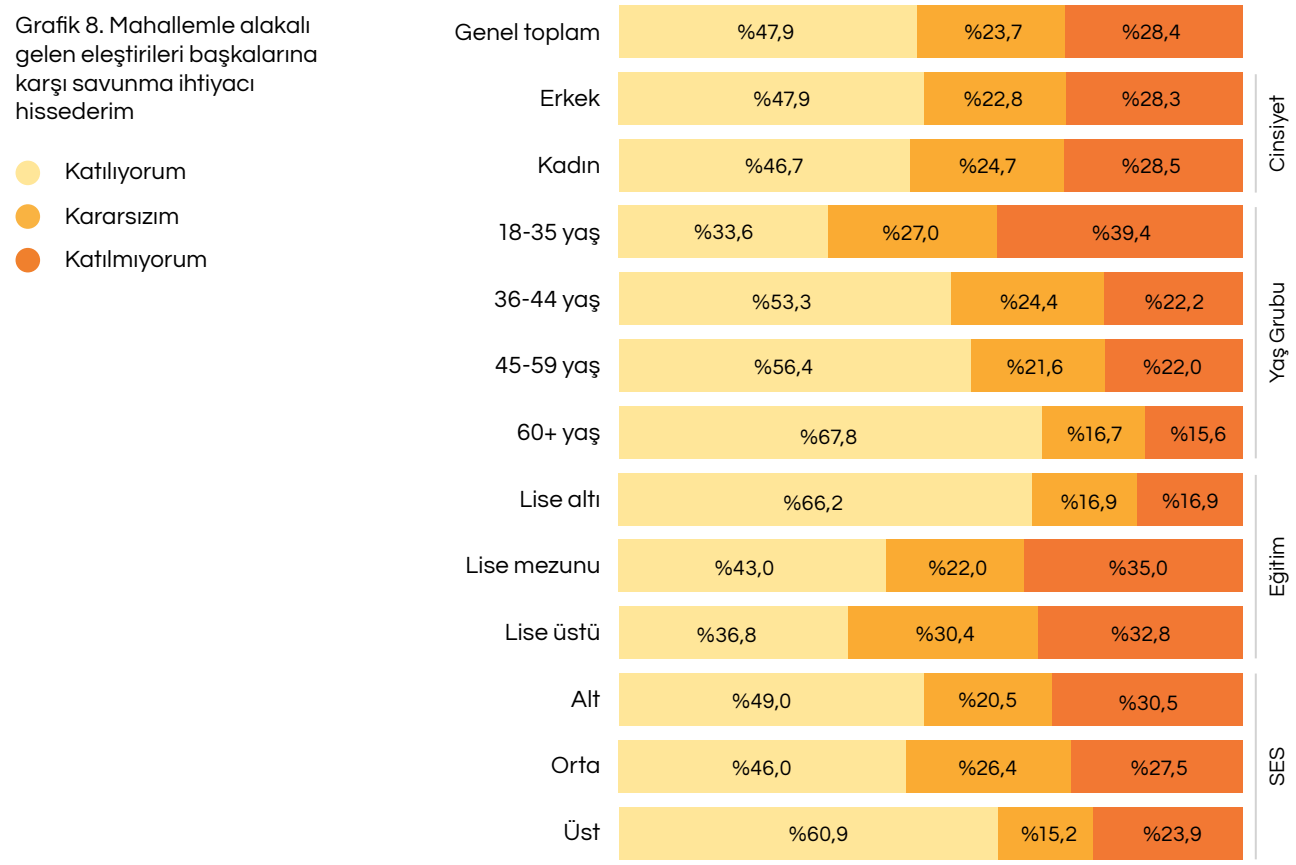
▶ Grafik 7. Yakın çevremle (ailem, dostlarım) alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissederim

Katılımcıların %47,9'u mahallesiyle alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissettiğini belirtti.

Yaş ve sosyoekonomik seviye yükseldikçe bu savunma ihtiyacında artış olduğu gözlemlendi. Özellikle 18-35 yaş grubundaki bireylerin %33,6'sı mahallesini savunduğunu belirtti.

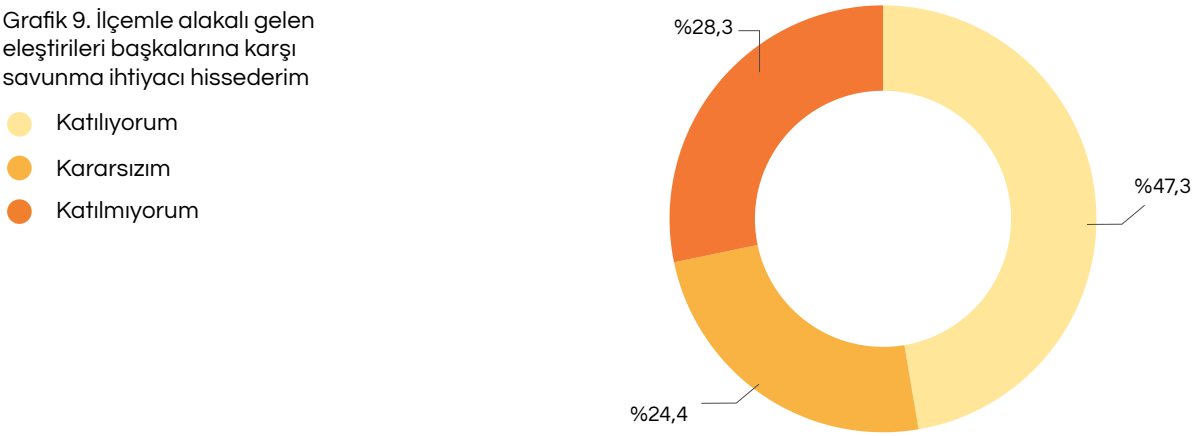
▶ Grafik 8. Mahallemle alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissederim

Katılımcıların %47,3'ü ilçesiyle alakalı gelen eleştirileri savunma ihtiyacı hissettiğini belirtti.

Kadınlarda bu oran %50,8'e, 60 yaş ve üzerindeki bireylerde ise %62,2'ye ulaştı. Eğitim seviyesi azaldıkça savunma ihtiyacının arttığı görüldü.

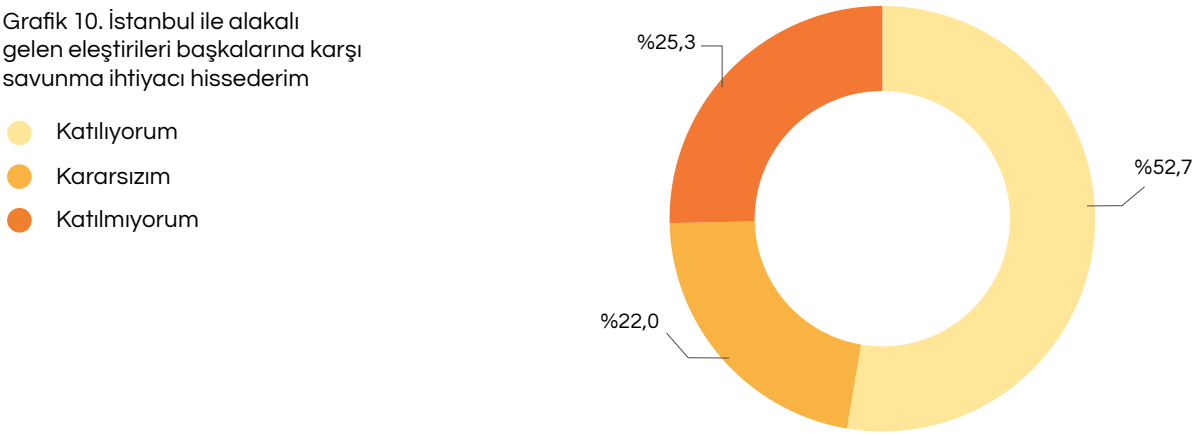
▶ Grafik 9. İlçemle alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissederim

Katılımcıların %52,7'si İstanbul ile ilgili eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissettiğini belirtti.

Katılımcıların yaşı arttıkça bu oranın arttığı görüldü. Eğitim seviyesi arttıkça İstanbul ile ilgili eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hisseden katılımcıların oranında düşüş gözlemlendi.

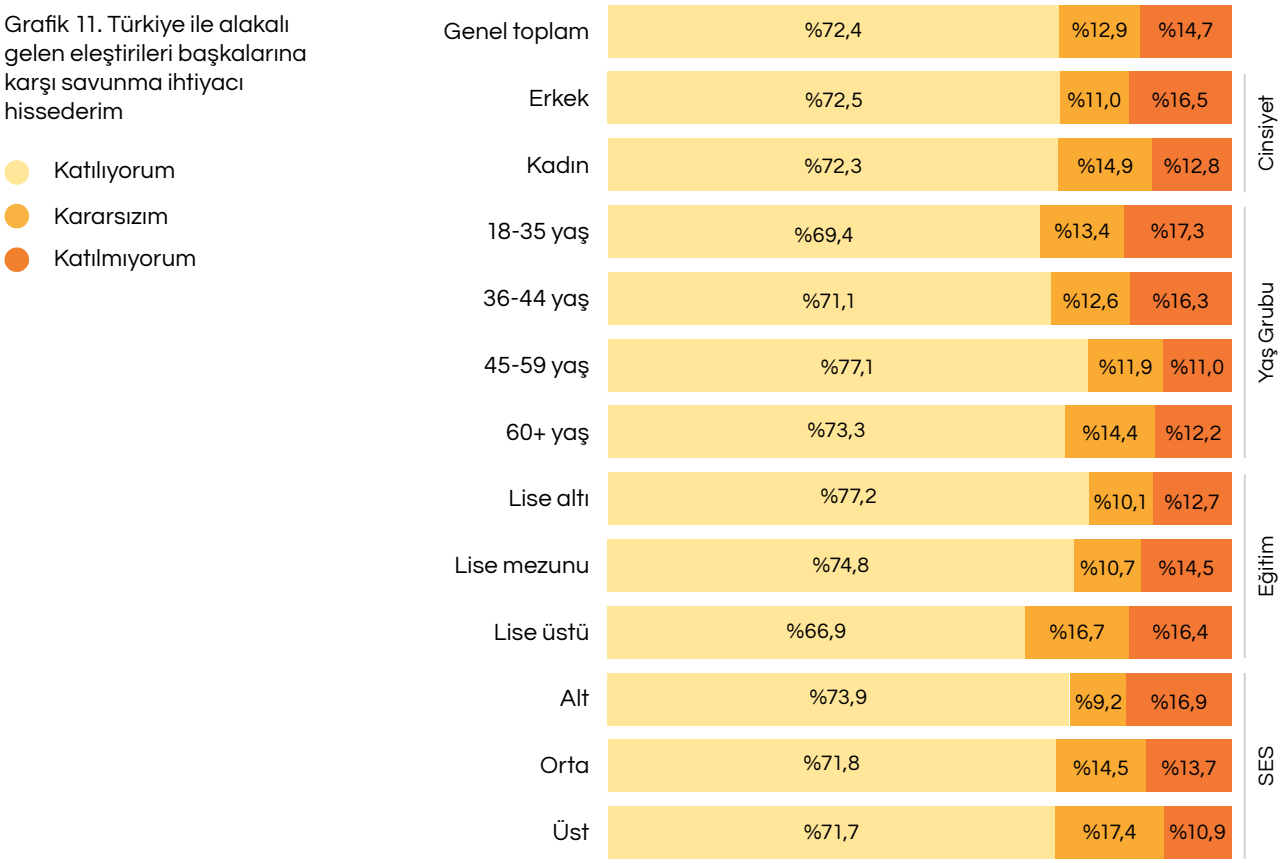
▶ Grafik 10. İstanbul ile alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissederim

Katılımcıların %72,4'ü Türkiye ile alakalı gelen eleştirileri savunma ihtiyacını hissettiğini belirtti.

Tüm demografik gruplarda bu eğilim yüksek olsa da, 45-59 yaş grubu (%77,1) ile lise altı eğitim düzeyine sahip katılımcılar (%77,2) bu duyguyu en yoğun hisseden gruplar oldu.

▶ Grafik 11. Türkiye ile alakalı gelen eleştirileri başkalarına karşı savunma ihtiyacı hissederim

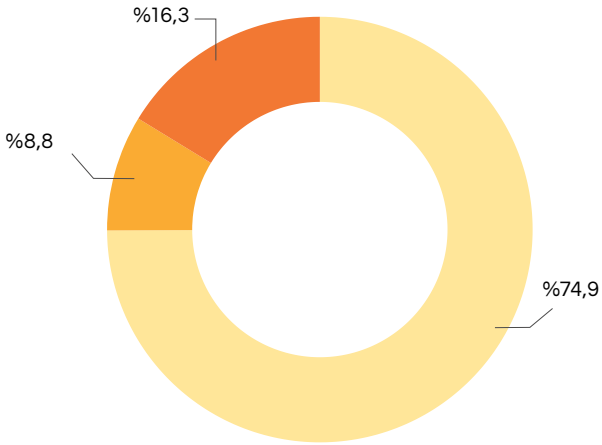

3.4 Geleceğe Dair Merak ve Bağlılık

Katılımcıların %74,9'u yakın çevresinin geleceği hakkında meraklandığını belirtti.

Bu oranın kadınlarda, 36-44 yaş arası katılımcılarda ve üst sosyoekonomik seviyedeki katılımcılarda %80'in üstünde olduğu gözlemlendi.

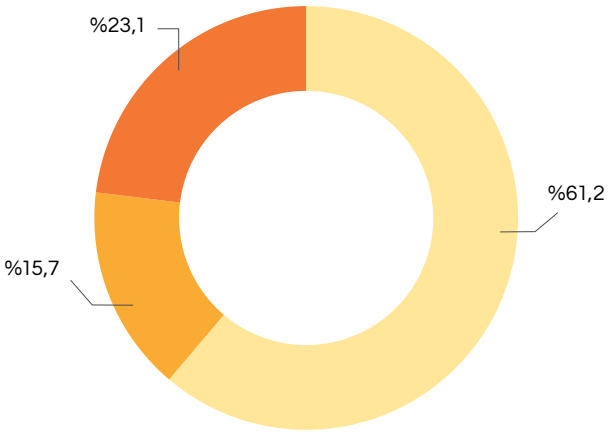
▶ Grafik 12. Yakın çevremin geleceği hakkında meraklanırım

Katılımcıların %61,2'si mahallesinin geleceği hakkında meraklandığını belirtti.

Kadınlarda bu oran %66,6'ya, 60 yaş üstü katılımcılarda %70'e kadar çıkarken, lise altı eğitim düzeyine sahip bireylerde %67,5'e ulaştı. Sosyoekonomik seviye arttıkça bu merak da yükseldi.

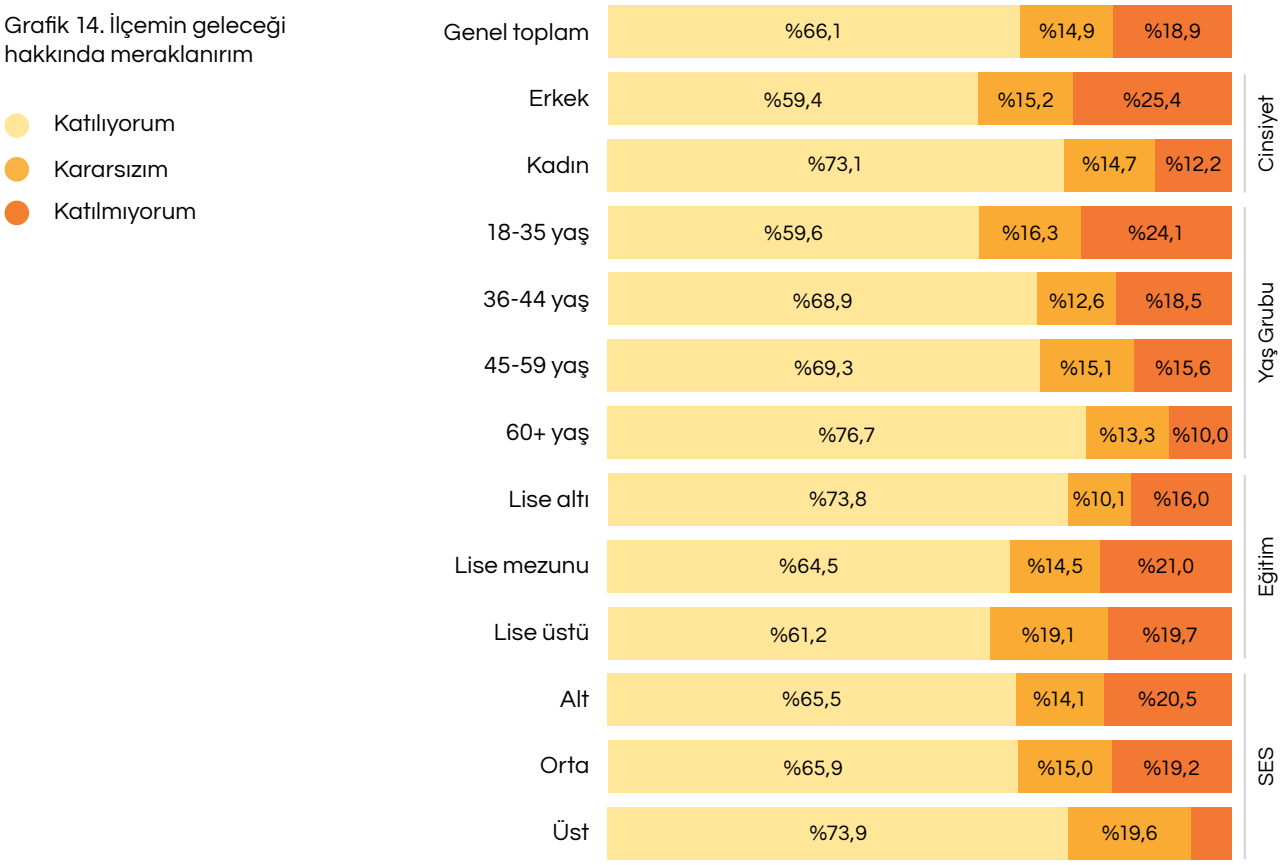
▶ Grafik 13. Mahallemin geleceği hakkında meraklanırım

Katılımcıların %66,1'i ilçesinin geleceği hakkında meraklandığını belirtti.

Kadınlarda bu oranın %73,1 olduğu gözlemlendi. Yaş arttıkça ilçesinin geleceği hakkında meraklandığını belirten katılımcıların oranında artış görüldü.

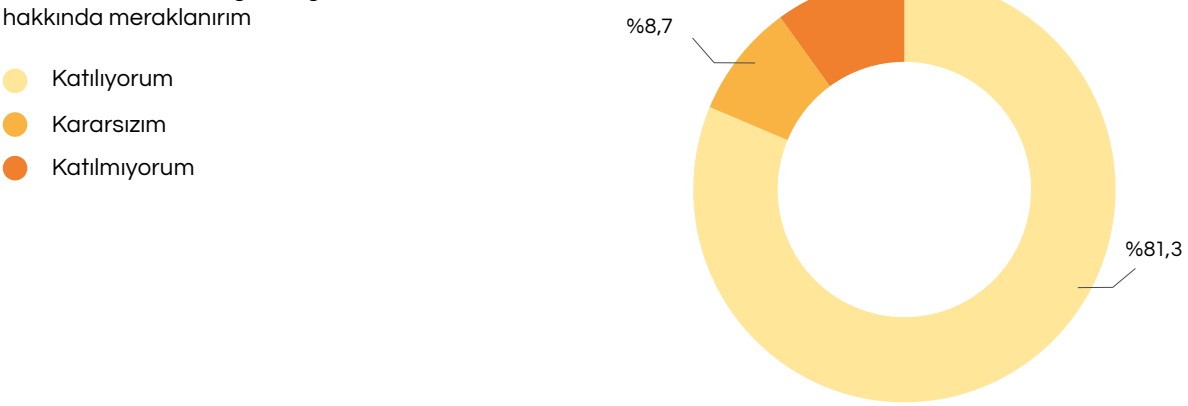
▶ Grafik 14. İlçemin geleceği hakkında meraklanırım

Katılımcıların %81,3'ü İstanbul'un geleceği hakkında meraklandığını belirtti.

Kadınlarda bu oranın %86,1 olduğu görülürken sosyoekonomik seviye arttıkça İstanbul'un geleceği hakkında meraklandığını belirten katılımcıların oranında artış gözlemlendi.

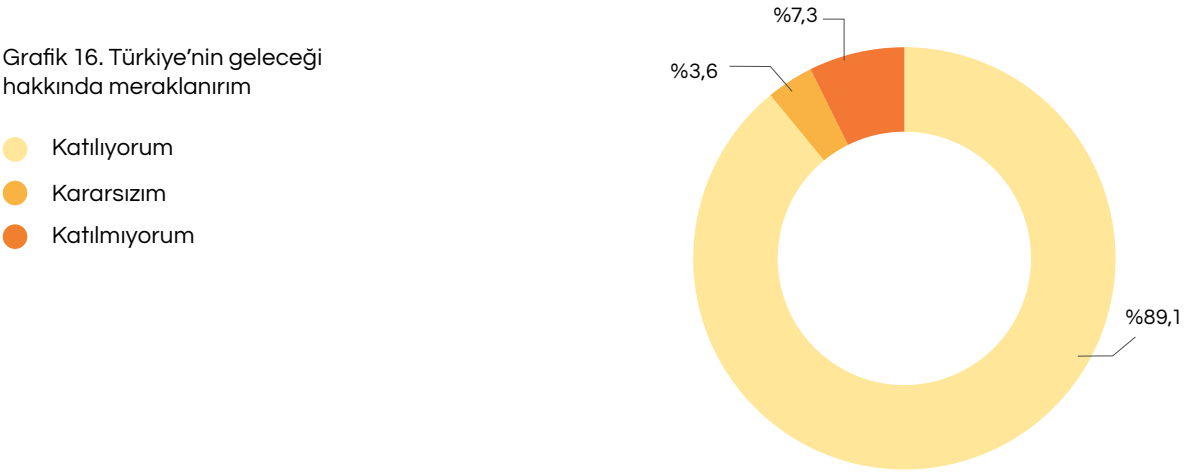
▶ Grafik 15. İstanbul'un geleceği hakkında meraklanırım

Katılımcıların %89,1'i Türkiye'nin geleceği hakkında meraklandığını belirtti.

Tüm demografik gruplarda yüksek bir oranla katılım görüldü. Kadınlarda bu oranın %92,4, lise üst eğitime sahip katılımcılarda %91,3 olduğu gözlemlendi. Eğitim seviyesi arttıkça bu oranda artış görüldü.

▶ Grafik 16. Türkiye'nin geleceği hakkında meraklanırım

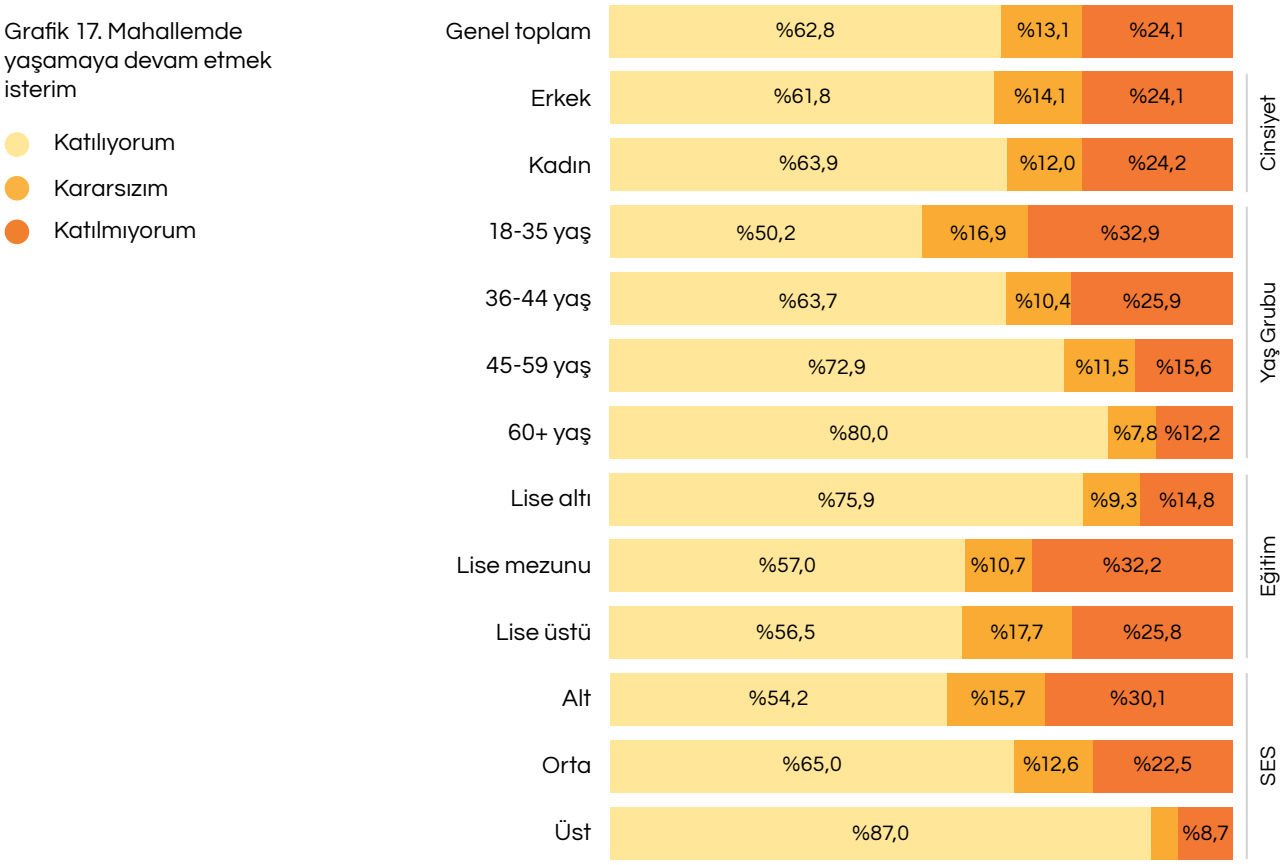

3.5 Yerleşim Tercihleri

Katılımcıların %62,8'i mahallesinde yaşamaya devam etmek istediğini belirtti.

Katılımcıların yaşı arttıkça mahallesinde yaşamaya devam etmek istediğini belirten katılımcıların oranında artış görüldü. Sosyoekonomik seviye arttıkça da mahallesinde yaşamaya devam etmek istediğini belirtenlerin oranında artış gözlemlendi.

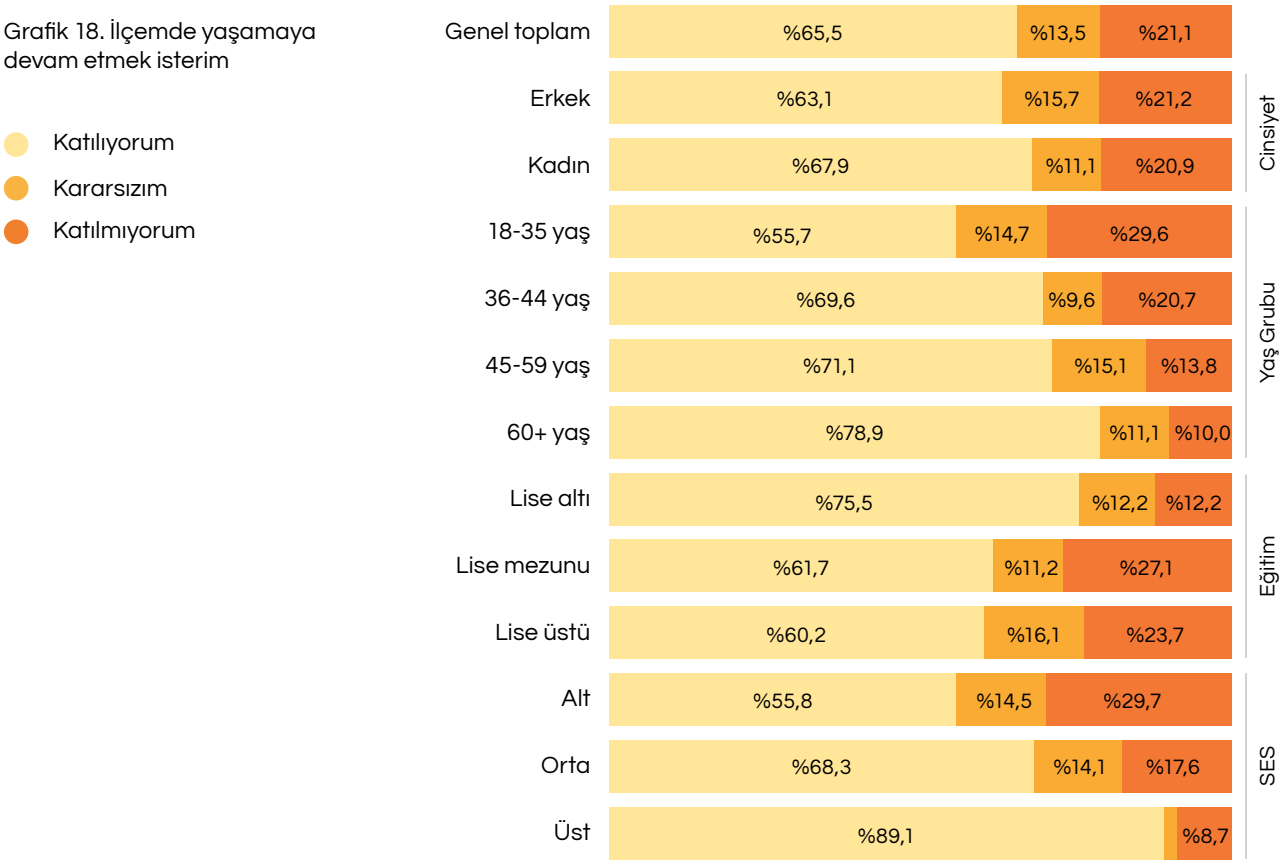
▶ Grafik 17. Mahallemde yaşamaya devam etmek isterim

Katılımcıların %65,5'i ilçesinde yaşamaya devam etmek istediğini belirtti.

Kadınların %67,9'u ilçesinde yaşamaya devam etmek istediğini belirtirken yaş ve sosyoekonomik seviye arttıkça ilçesinde yaşamaya devam etmek isteyenlerin oranında artış gözlemlendi. Farklı bir ilçede yaşamak isteyen katılımcılar için ilk sırada Kadıköy, Beşiktaş ve Üsküdar ilçeleri ilk sırada geldi.

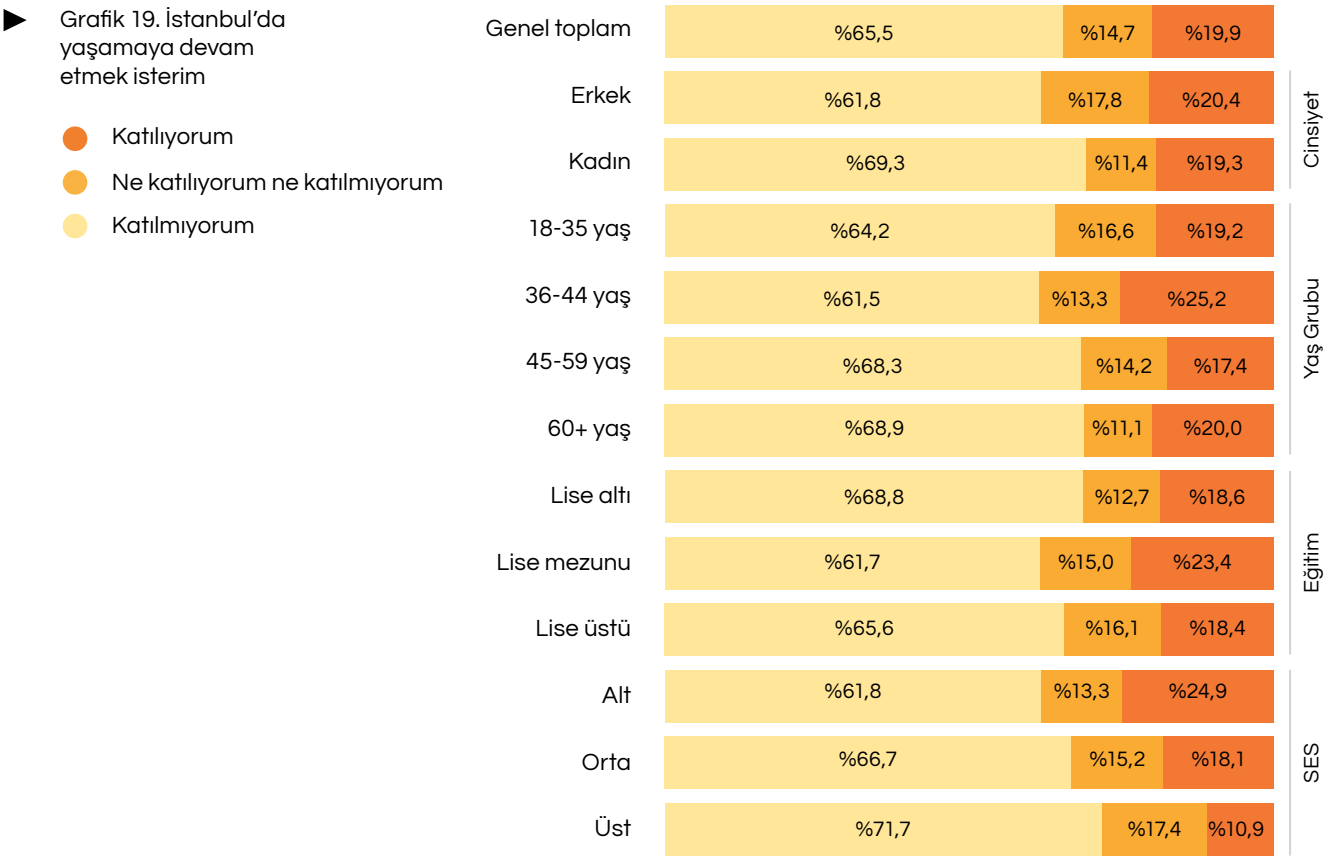
▶ Grafik 18. İlçemde yaşamaya devam etmek isterim

Katılımcıların %65,5'i İstanbul'da yaşamaya devam etmek istediğini belirtti.

Kadınlarda bu oran daha yüksek iken sosyoekonomik seviye arttıkça İstanbul'da yaşamaya devam etmek istediğini belirten katılımcıların oranında artış görüldü. İstanbul dışında farklı bir şehirde yaşamak istediğini belirten katılımcıların büyük bir çoğunluğu Ege ve Akdeniz bölgesindeki şehirleri tercih ettiğini belirtirken %19,6'sı kendi memleketine dönmek istediğini belirtti.

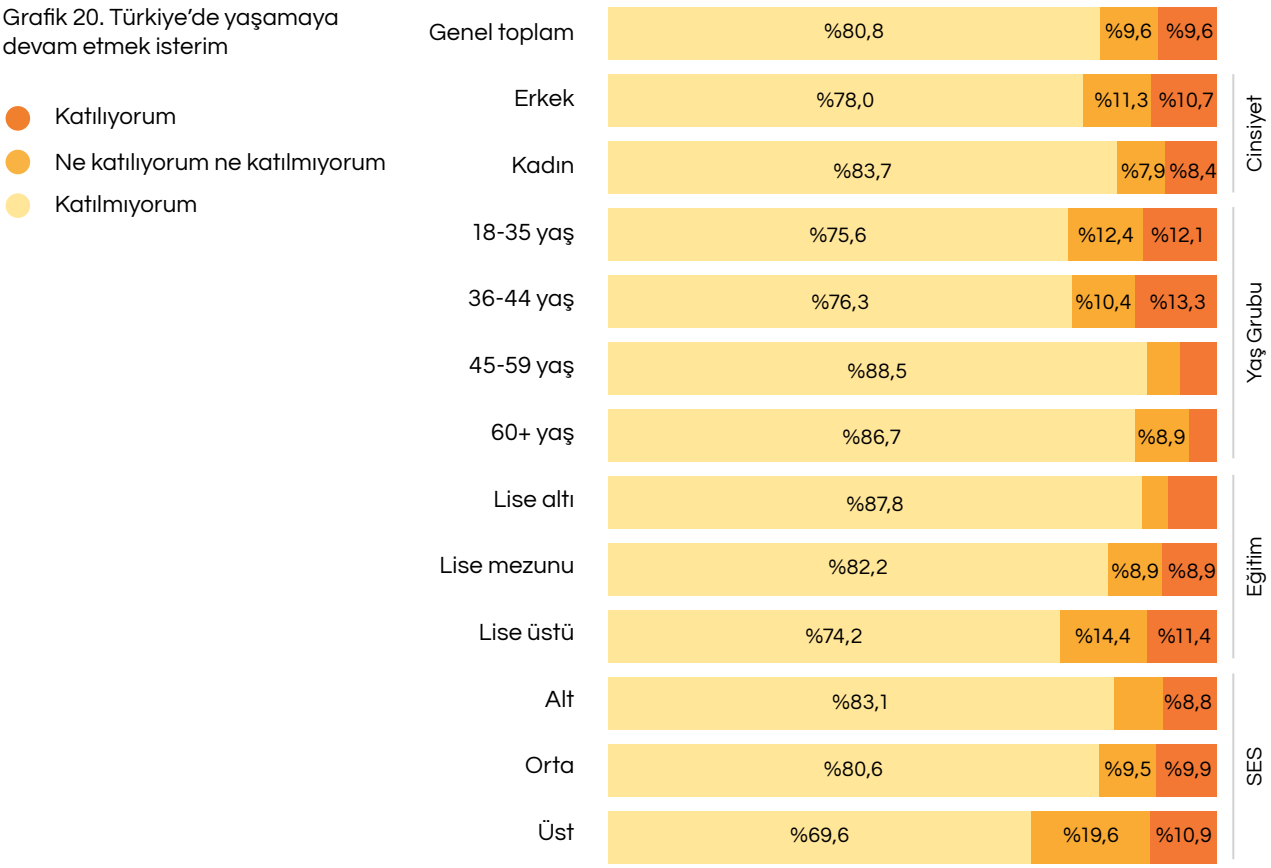
▶ Grafik 19. İstanbul'da yaşamaya devam etmek isterim

Katılımcıların %80,8'i Türkiye'de yaşamaya devam etmek istediğini belirtti.

Tüm demografik gruplarda Türkiye'de yaşamaya devam etmek isteği yüksek görülürken lise üstü eğitime sahip katılımcılarda %74,2 ve üst sosyoekonomik seviyeye sahip katılımcılarda %69,6 olduğu görüldü.

▶ Grafik 20. Türkiye'de yaşamaya devam etmek isterim

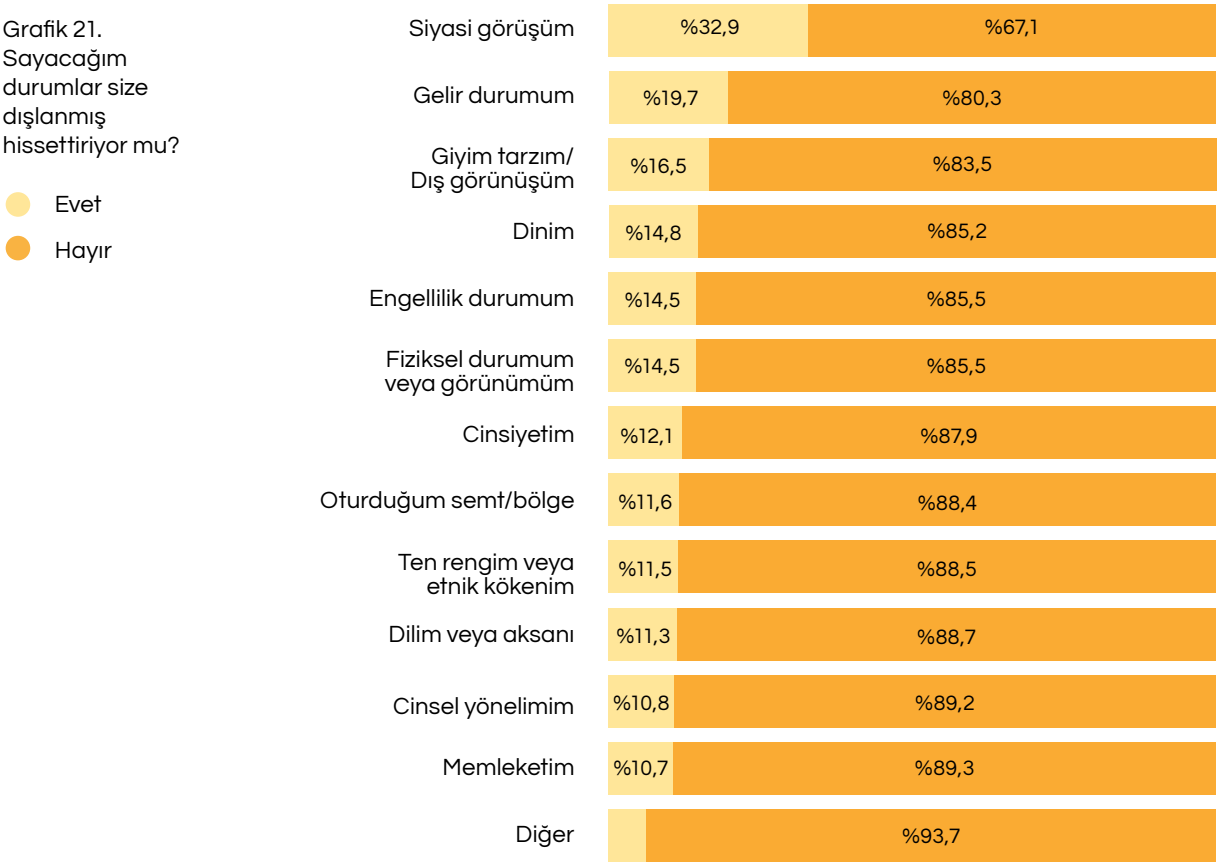

3.6 Toplumsal Dışlanma Algısı

Katılımcıların %32,9'u siyasi görüşü sebebiyle dışlandığını belirtti.

Katılımcıların kendilerini toplumdan dışlanmış hissettiği durumlar %32,9 tarafından siyasi görüşü sebebiyle, %19,7 ile gelir durumu sebebiyle, %16,5'i giyim tarzı/dış görünüşü sebebiyle dışlandığını belirtti. Siyasi görüşü sebebiyle dışlandığını hisseden grupların başında 18-35 yaş arası gençler, lise üstü eğitime sahip katılımcılar ve üst sosyoekonomik seviyeye sahip katılımcılar bulunmaktadır. Gelir durumu sebebiyle dışlandığını en çok hisseden gruplar 36-44 yaş arası katılımcılar ve lise altı eğitim seviyesine sahip katılımcılar olmuştur. Dış görünüşü ve giyim tarzı sebebiyle dışlandığını hisseden grupların arasında ilk sırada üst sosyoekonomik seviyeye sahip katılımcılar ve 18-35 yaş arası katılımcılar bulunmaktadır.

▶ Grafik 21. Sayacağım durumlar size dışlanmış hissettiriyor mu?

Tematik Dosya Metodolojisi

Bu araştırma kapsamında Bilgisayar Destekli Telefon Anketi (CATI) yöntemi kullanılarak 750 kişi ile görüşülmüştür. Katılımcılar, eğitim, meslek ve gelir düzeyine bağlı olarak 8 kategoriyi içeren sosyoekonomik statü (SES) düzeyinden üst (A+, A), üst-orta (B+, B), alt-orta (C+, C) ve alt (D ve E) statülerine göre belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların %49,1'ini kadın, %50,9'unu erkek katılımcılar oluşturmuştur. Katılımcıların %40,9'unu 18-35 yaş aralığındaki, %18'ini 36-44 yaş aralığındaki, %29,1'ini 45-59 yaş aralığındaki kişiler, %12'sini ise 60 yaş ve üzeri kişiler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılanların, %31,6'sı lise altı, %28,5'i lise, %39,9'u lise üstü eğitim seviyesine sahip olduğunu belirtmiştir.

Bölüm

4.

Sektörel Veriler

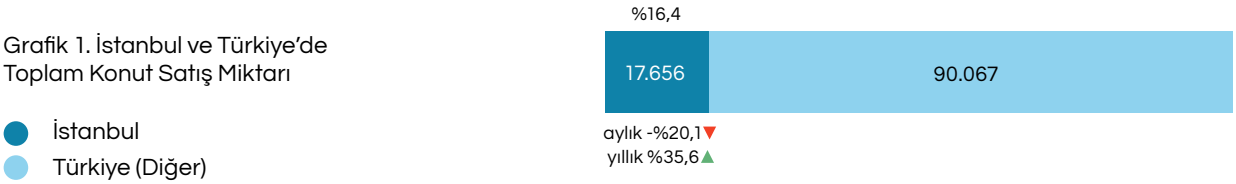

4.1 Konut Piyasası

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında 17 bin 656 konut satıldı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında konut satışları geçen senenin aynı dönemine göre %35,6 artarak 17.656 oldu. Konut satışlarının bir önceki aya göre ise %20,1 azaldığı gözlemlendi. Türkiye'de ise Haziran 2025 döneminde konut satışları geçen senenin aynı dönemine göre %35,8 artış göstererek 107.723 oldu. İstanbul'daki satışların tüm Türkiye'dekiler içindeki payı %16,4 olarak seyretti.

▶ Grafik 1. İstanbul ve Türkiye'de Toplam Konut Satış Miktarı

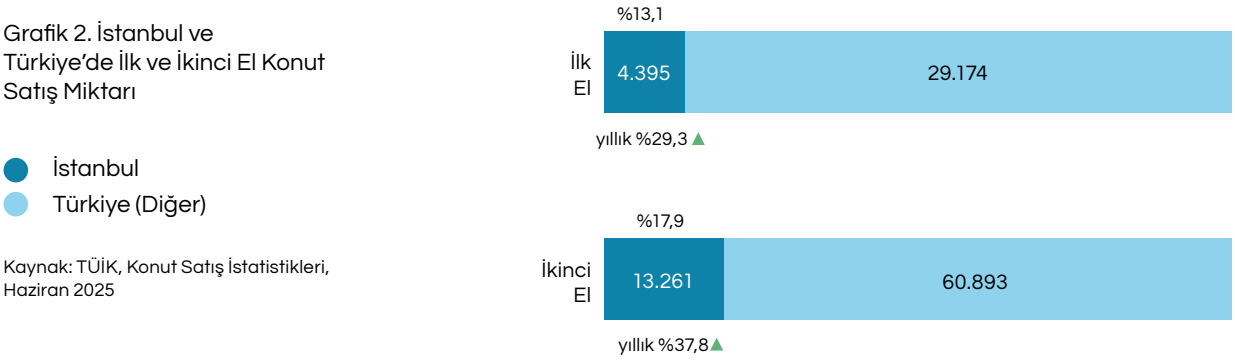

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında 4 bin 395 ilk el, 13 bin 261 ikinci el konut satışı gerçekleşti.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında konut satışlarının 4.395'i ilk el, 13.261'i ise ikinci el olarak gerçekleşti. Geçen yılın aynı dönemine göre İstanbul'da ilk el satışlarda %29,3 oranında, ikinci el satışlarda ise %37,8 oranında artış gözlemlendi. İstanbul'daki ilk el konut satışları tüm Türkiye'deki ilk el satışların %13,1'ine tekabül etti. İstanbul'daki ikinci el satışların ülke genelindeki payı ise %17,9 olarak seyretti.

▶ Grafik 2. İstanbul ve Türkiye'de İlk ve İkinci El Konut Satış Miktarı

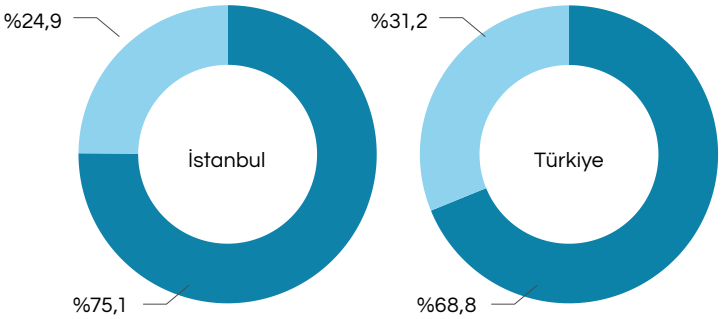

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında konut satışlarının %75,1'i ikinci el oldu.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında konut satışlarının %75,1'i ikinci el, %24,9'u ise ilk el satış olarak gerçekleşti. Türkiye genelinde ise ikinci el satışlarının payı %68,8, ilk el satışların payı ise %31,2 olarak seyretti.

▶ Grafik 3. İstanbul ve Türkiye'de İlk ve İkinci El Konut Satış Dağılımı

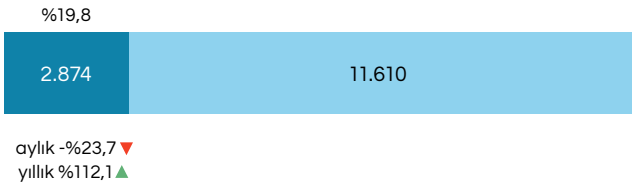
İlk El
İkinci El

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında 2 bin 874 ipotekli konut satıldı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında ipotekli konut satışları geçen senenin aynı dönemine göre %112,1 artarak 2.874 olarak gerçekleşti. Bir önceki aya göre ise %23,7 azaldığı görüldü. Türkiye genelinde ise Haziran 2025 döneminde ipotekli konut satış miktarı 14.484 olarak gerçekleşti. İstanbul'daki ipotekli satışların tüm Türkiye'dekiler içindeki payı %19,8 olarak seyretti.

▶ Grafik 4. İstanbul ve Türkiye'de İpotekli Konut Satış Miktarı

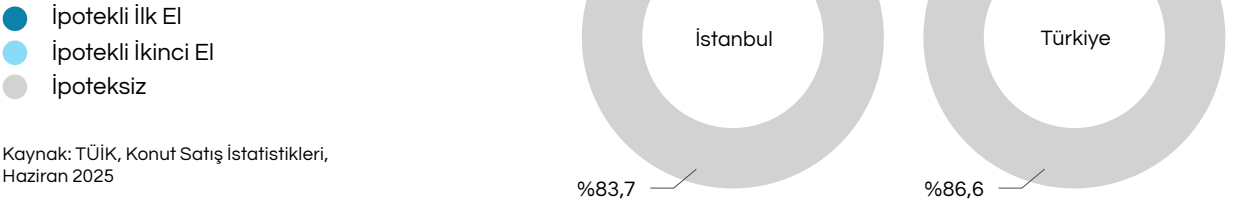
İstanbul
Türkiye (Diğer)

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında konutların %16,3'ü ipotekli olarak satıldı.

2024 yılı Haziran ayında İstanbul'da yapılan toplam konut satışlarının %10,4'ü ipotekli olarak gerçekleşirken 2025 yılının aynı döneminde ipotekli konut satışının payı %16,3'e yükseldi. İstanbul'da ipotekli ilk el konut satışları oranı %3,4, ipotekli ikinci el konut satış oranı ise %12,9 oldu. Türkiye'de ise ipotekli ilk el konut satışları oranı %3,1, ipotekli ikinci el konut satış oranı ise %10,3 oldu.

▶ Grafik 5. İstanbul ve Türkiye'de İpotekli Konut Satış Dağılımı

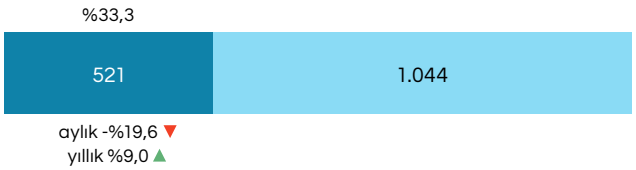
Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında yabancılara yapılan konut satışı geçen senenin aynı dönemine göre %9 arttı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında yabancılara yapılan konut satışı geçen senenin aynı dönemine göre %9 artarak 521 oldu. Türkiye'de 2025 yılının Haziran ayında yabancılara yapılan konut satışı ise 1.565 oldu. Yabancılara yapılan konut satışlarının %33,3'ü İstanbul'da gerçekleşti.

▶ Grafik 6. İstanbul ve Türkiye'de Yabancılara Yapılan Konut Satış Miktarı

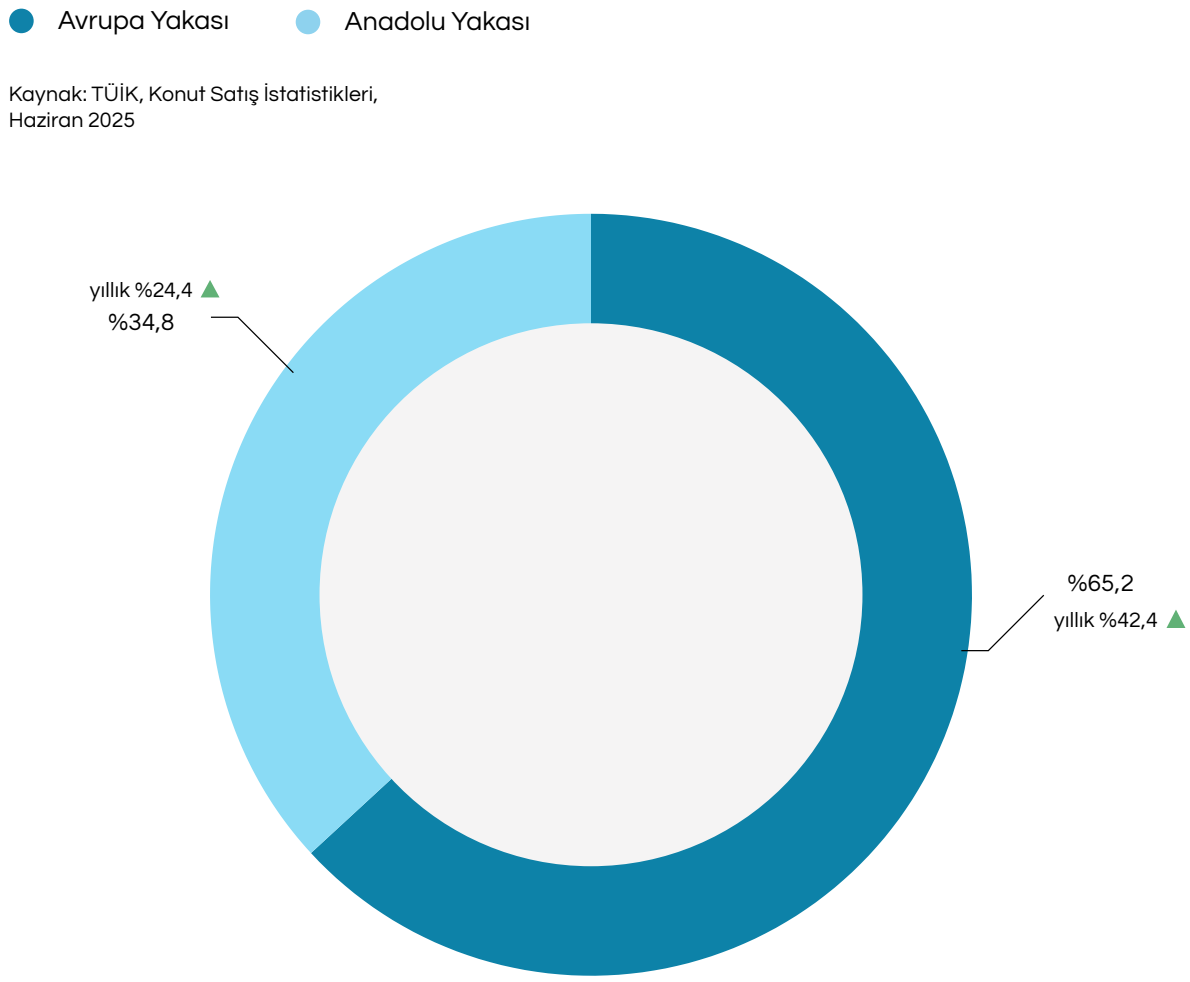
Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde konut satışlarının %65,2'si Avrupa Yakası'nda gerçekleşti.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde konut satışlarının %65,2'si Avrupa Yakası'nda, %34,8'i ise Anadolu Yakası'nda gerçekleşti. Avrupa Yakası'nda gerçekleşen konut satışları bir önceki yılın aynı dönemine göre %42,4 artarken, Anadolu Yakası'nda gerçekleşen konut satışları ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %24,4 arttı.

▶ Grafik 7. Avrupa ve Anadolu Yakası'nda Konut Satış Miktarı

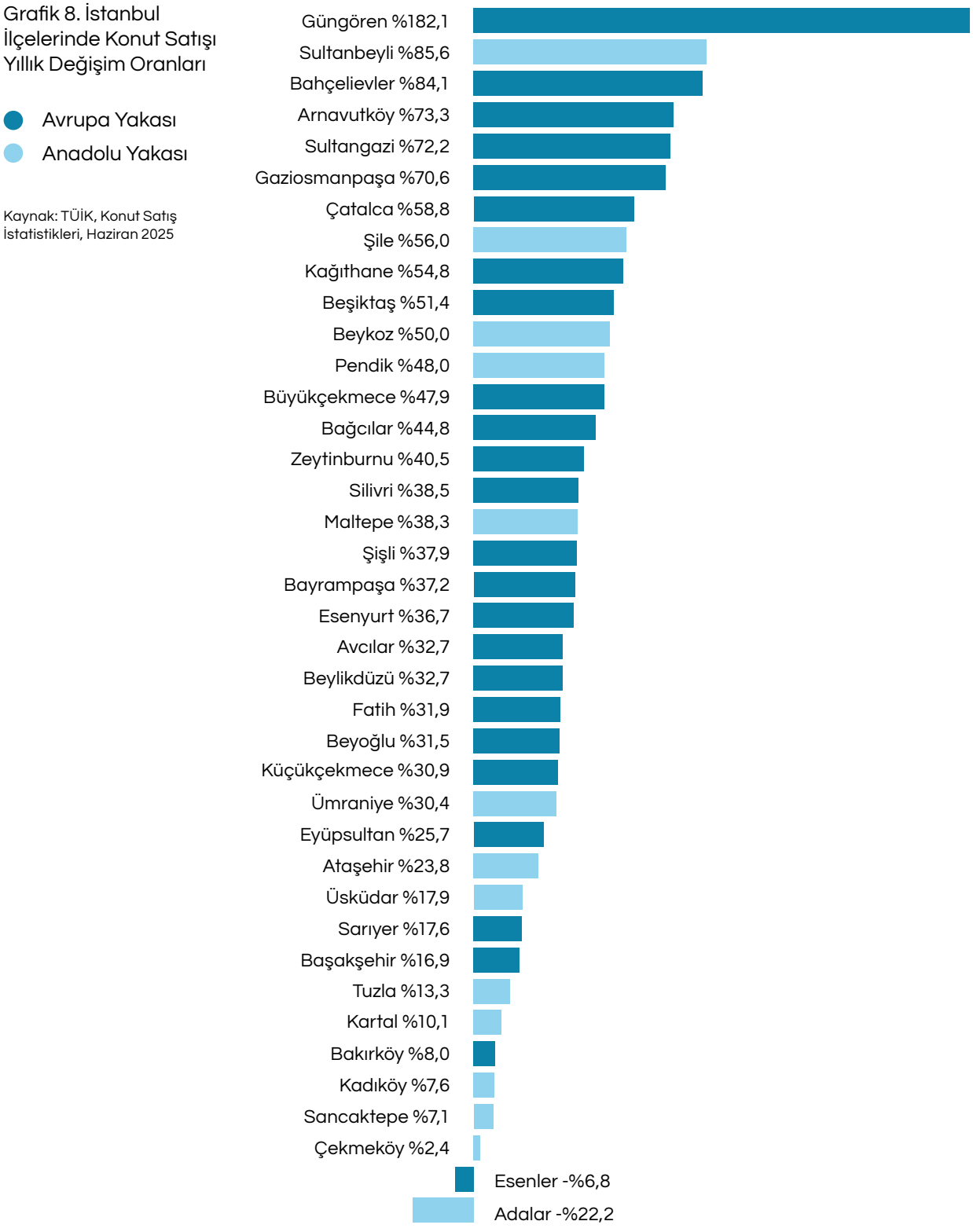

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde konut satışlarında geçen senenin aynı dönemine göre en yüksek artış gösteren ilçe %182,1 ile Güngören oldu.

İstanbul'da ilçelere göre konut satışlarına bakıldığında 2025 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre en yüksek artış %182,1 ile Güngören ilçesinde gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı dönemine göre en yüksek azalış ise -%22,2 ile Adalar ilçesinde gerçekleşti.

▶ Grafik 8. İstanbul İlçelerinde Konut Satışı Yıllık Değişim Oranları

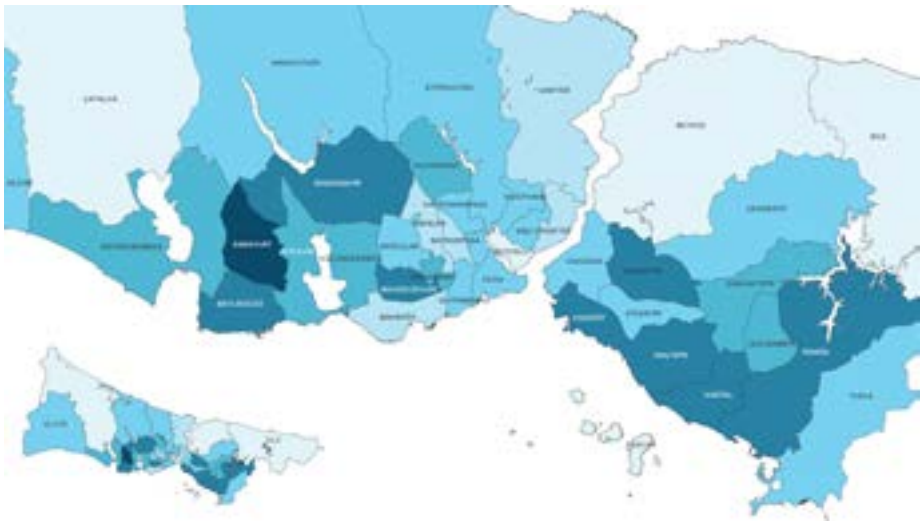

Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde en çok konut satışı gerçekleşen ilçe Esenyurt oldu.

İstanbul'da ilçelere göre konut satışlarına bakıldığında 2025 yılı Haziran ayında Esenyurt 1.933 satışla ilk sırada yer aldı. Esenyurt'u 904 satışla Pendik, 854 satış ile Bahçelievler ve 727 satış ile Beylikdüzü takip etti. En az satış ise 21 satış ile Adalar'da gerçekleşti. Adalar'ı 48 satışla Beykoz, 54 satışla Çatalca ve 78 satışla Şile takip etti.

▶ Harita 1. İstanbul İlçelerinde Konut Satış Miktarı

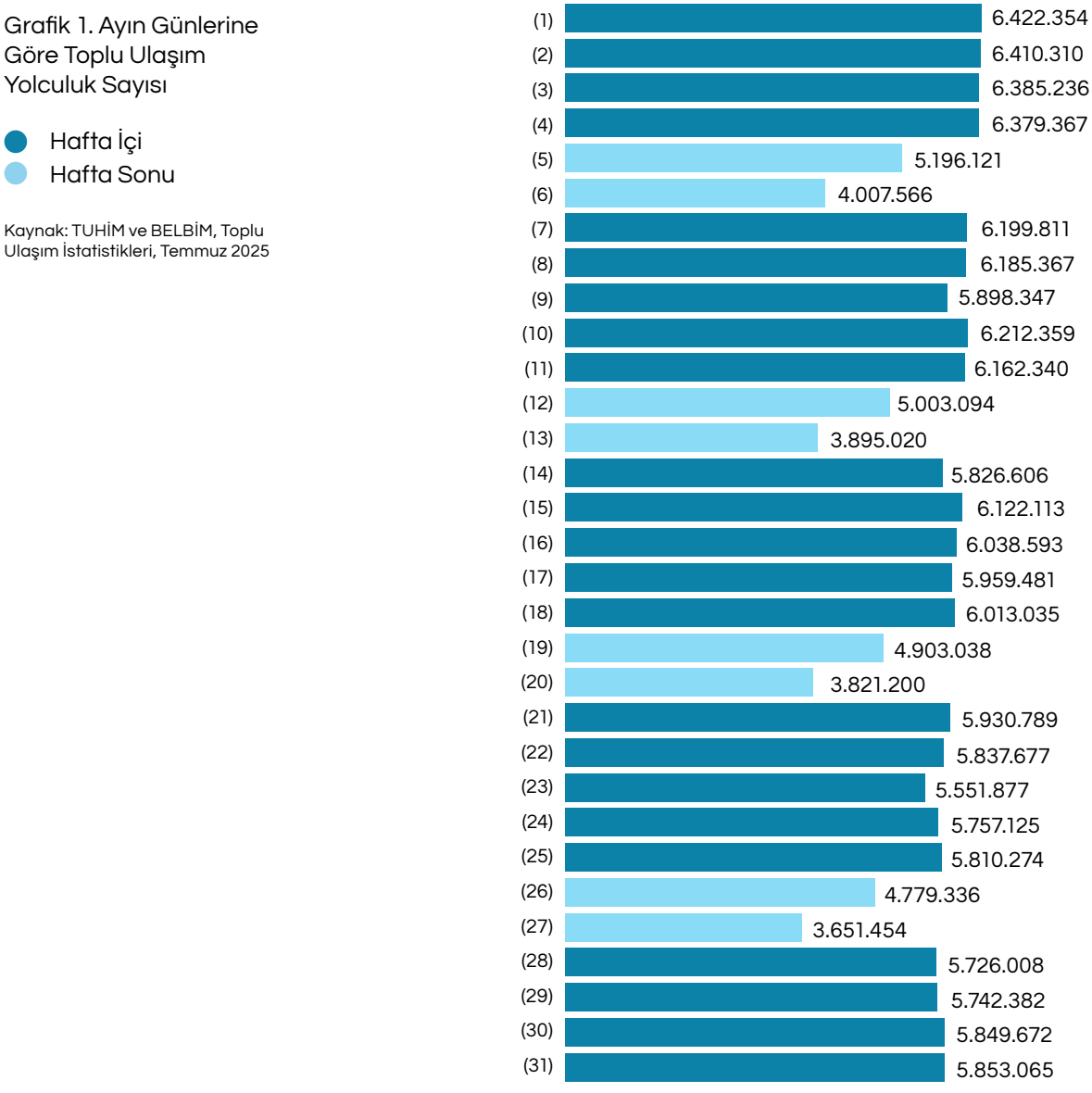
Kaynak: TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Haziran 2025

4.2 Ulaşım

İstanbul'da Temmuz 2025 döneminde en çok yolculuk yapılan gün 6.422.354 yolculuk ile 1 Temmuz 2025 Salı günü oldu.

2025 Temmuz ayında ayın günlerine göre İstanbul'da toplu ulaşım yolculuk sayısını gösteren grafikte en çok yolculuk yapılan günün 6.422.354 ile 1 Temmuz 2025 Cuma günü olduğu görüldü. Hafta içi günlerinde toplu ulaşım kullanımının hafta sonuna kıyasla belirgin şekilde daha yüksek olduğu gözlemlenirken, yolculuk sayıları genellikle hafta içleri zirve değerlere ulaştı. Hafta içleri günlük yolculuk sayısı ortalaması 6.011.921 iken, bu sayının cumartesi günleri 4.970.397'ye; pazar günleri ise 3.843.810'a gerilediği gözlemlendi. En düşük yolculuk sayısı 3.651.454 ile 27 Temmuz 2025 Pazar günü gözlemlendi.

▶ Grafik 1. Ayın Günlerine Göre Toplu Ulaşım Yolculuk Sayısı

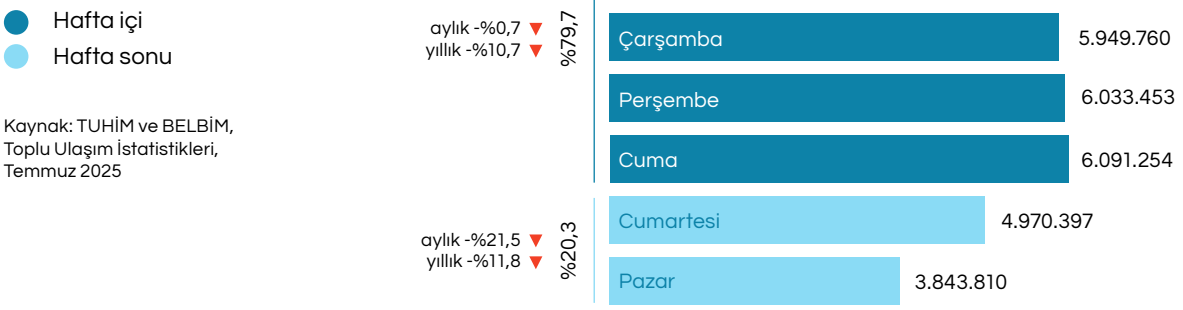

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

İstanbul'da Temmuz 2025 döneminde haftanın günlerine göre en yüksek ortalama yolculuk sayısı cuma günleri görüldü.

Haftanın günleri özelinde bakıldığında, günlük ortalama yolculuk sayısın en yüksek olduğu gün cuma oldu. Cuma günleri ortalama yolculuk sayısı 6.091.254 olarak gözlemlendi. Hafta içi en düşük ortalama yolculuk sayısı ise 5.920.804 adetle pazartesi günleri gerçekleşti. Hafta içi günlerinde yapılan yolculukların 2025 Temmuz dönemi toplam yolculuk sayısı içindeki payı %79,7 oldu. Hafta sonu gerçekleşen yolculuklar ise 2025 yılı Temmuz ayı toplamının %20,3'üne tekabül etti.

▶ Grafik 2. Haftanın Günlerine Göre Toplu Ulaşım Ortalama Yolculuk Sayısı

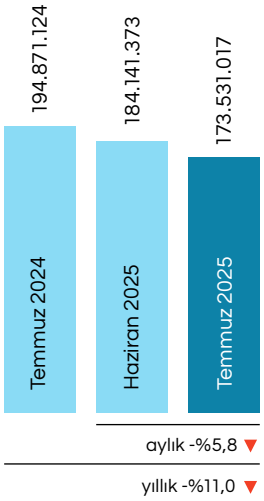

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

İstanbul'da yapılan toplam yolculuk sayısı 2025 yılının Temmuz ayında, Haziran 2025'e göre %5,8 düştü.

İstanbul'da yapılan toplam yolculuk sayısının Haziran 2025 döneminde 184.141.373 olduğu görüldü. Temmuz 2025 döneminde ise toplam yolculuk sayısı, 2025 yılının Haziran ayına göre %5,8 azalarak 173.531.017 oldu. Temmuz 2025 döneminde yapılan toplam yolculuk sayısı geçen senenin aynı dönemine göre ise %11,0 azaldı. 2025 yılı Temmuz ayında ortalama günlük yolculuk sayısının 5.597.775 olduğu görüldü.

▶ Grafik 3. Toplu Ulaşım Yolculuk Sayısının Aylık ve Yıllık Değişimi

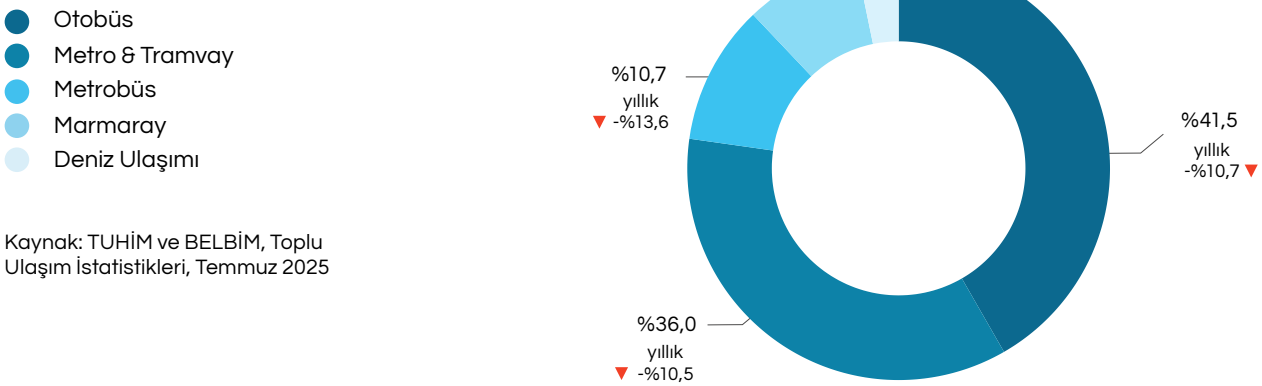

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

2025 yılı Temmuz ayında İstanbul'da en yoğun kullanılan toplu ulaşım hat türleri otobüs ile metro & tramvay oldu.

İstanbul'daki toplu ulaşım yolculukları ulaşım hattının türü açısından değerlendirildiğinde en yüksek payın %41,5'lik oranla otobüs kategorisine ait olduğu görüldü. Otobüs hat türünü, %36,0 ile metro & tramvay, %10,7 ile Metrobüs, %8,7 ile Marmaray ve %3,2 ile deniz ulaşımı izledi. Yolculuk sayılarındaki yıllık bazda değişim oranlarına bakıldığında tüm ulaşım türlerinde düşüş olduğu gözlemlendi. En yüksek yıllık düşüşler %13,6 ile Metrobüs ve %11,5 ile deniz ulaşımı; en az yıllık düşüş ise %10,5'erlik oranla Marmaray ile metro & tramvay ulaşım tipindeki yolculuklarda gözlemlendi.

▶ Grafik 4. Hat Türüne Göre Toplu Ulaşım Yolculuk Sayısı

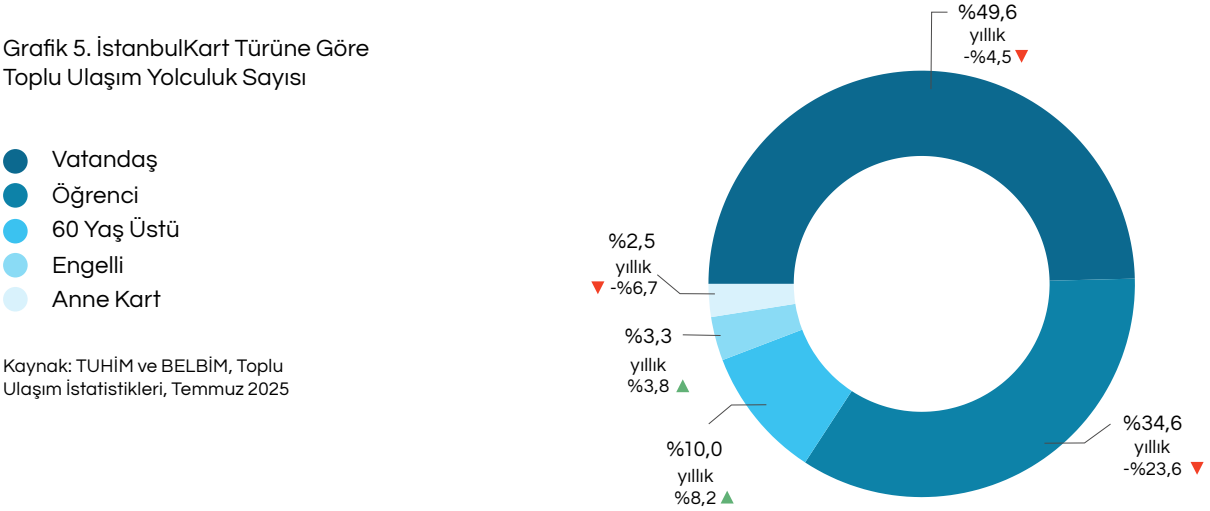

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

Temmuz 2025 döneminde 60 yaş üstü yolculuk sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %8,2 arttı.

İstanbul'da 2025 yılı Temmuz ayı toplu ulaşım yolculukları kullanılan İstanbulKart türü açısından değerlendirildiğinde en yüksek payın %49,6'lık oranla vatandaş kategorisine ait olduğu görüldü. Vatandaş kart türünü, %34,6 ile öğrenci, %10,0 ile 60 yaş üstü, %3,3 ile engelli ve %2,5 ile Anne Kart izledi. Öğrenci kart tipi yolculuk sayılarındaki yıllık değişim oranı -%23,6 olarak hesaplandı. Yıllık değişim oranı vatandaş tipi yolculuklarda da -%4,5'lik oranla düşüş gösterdi. 60 yaş üstü yolculuklarda %8,2, engelli kart kullanımında ise %3,8'lik oranda yıllık artış gerçekleşti.

▶ Grafik 5. İstanbulKart Türüne Göre Toplu Ulaşım Yolculuk Sayısı

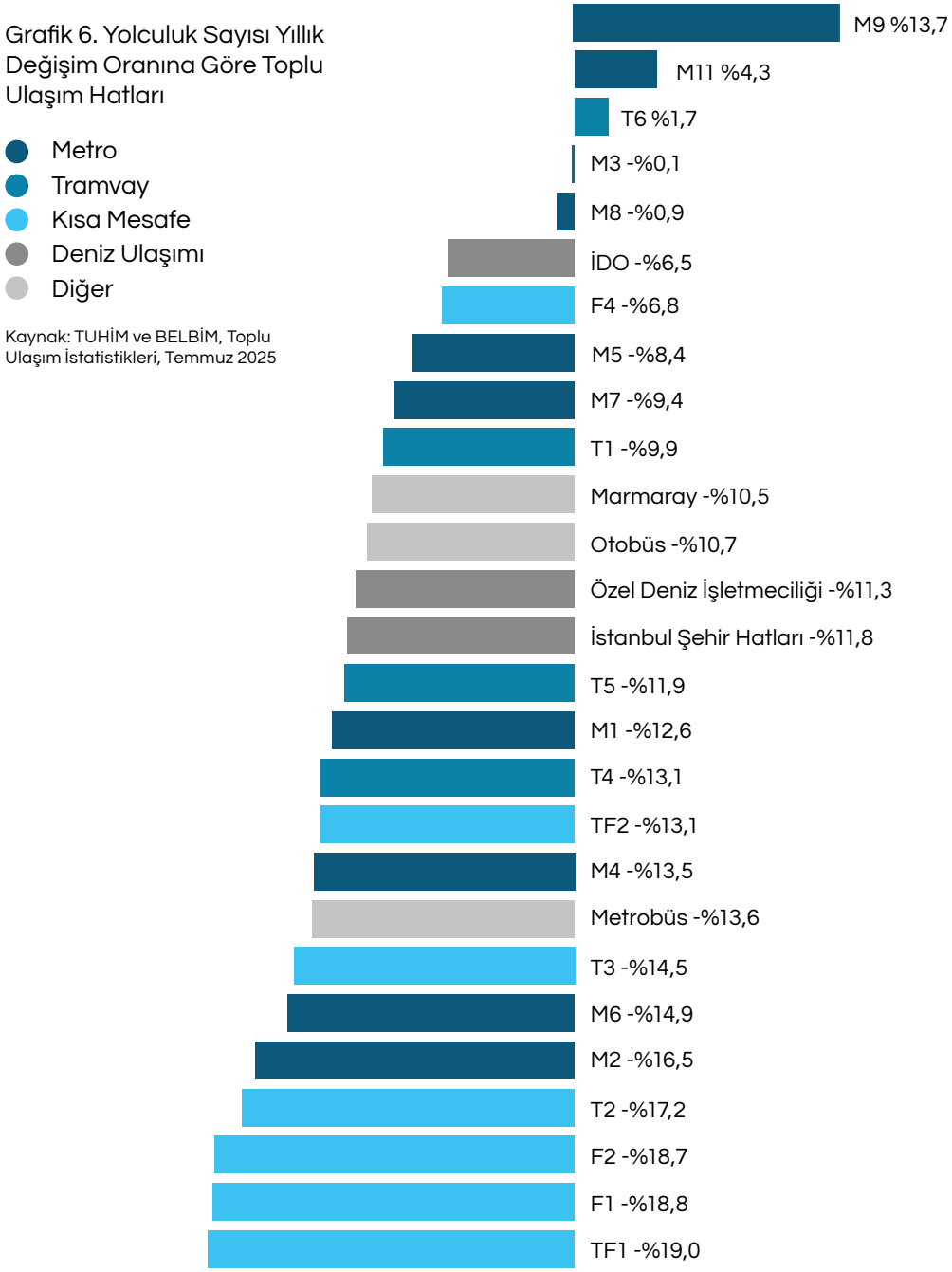

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

M9 Ataköy-Olimpiyat metro hattı yolculuk sayısında 2025 yılı Temmuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre %13,7 oranında artış gözlemlendi.

Toplu ulaşım hatlarında göre Temmuz 2024-Temmuz 2025 dönemi yolculuk sayısı değişimine bakıldığında, en büyük yıllık düşüş -%19,0 oranla TF1 Maçka-Taşkışla teleferik hattında gerçekleşti. Maçka-Taşkışla hattını %18,8'lik düşüşle F1 Taksim-Kabataş füniküler hattı takip etti. İstanbul Şehir Hatları'yla yapılan yolculuklar geçen yılın aynı dönemine göre -%11,8, İDO'yla yapılan yolculuklar ise yıllık bazda -%6,5 oranda değişim gösterdi. Yolculuk sayısında en yüksek artış, M9 Ataköy-Olimpiyat metro hattında %13,7'lik oranla gerçekleşti.

▶ Grafik 6. Yolculuk Sayısı Yıllık Değişim Oranına Göre Toplu Ulaşım Hatları

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

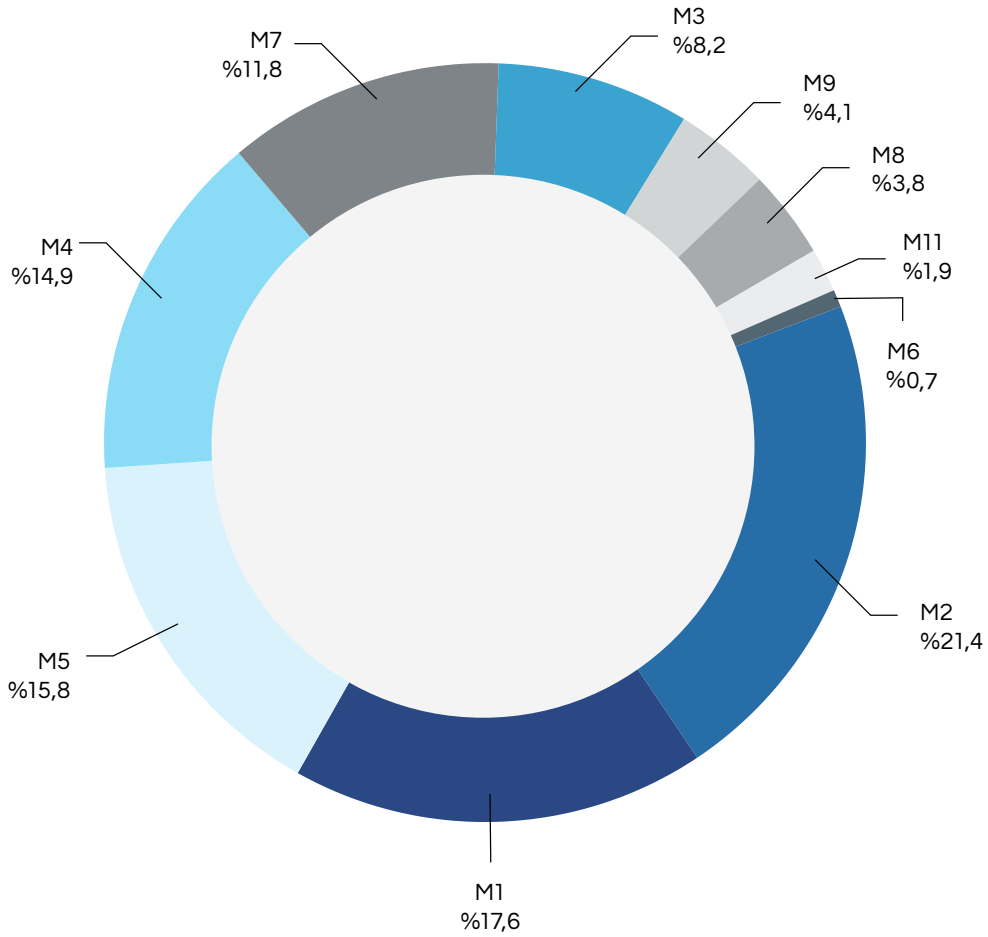
2025 yılı Temmuz ayında Yenikapı kalkışlı M2 ve M1 hatları en çok yolculuk yapılan metro hatları oldu.

Metro hatlarında Temmuz 2025 dönemi yolculuk sayıları incelendiğinde M2 Yenikapı-Hacıosman hattı %21,4'lük payla ilk sırada yer aldı. Onu %17,6'lık payla M1 Yenikapı-Atatürk Havalimanı/Kirazlı hattı ve %15,8'le M5 Üsküdar-Samandıra hattı izledi.

▶ Grafik 7. Hatta Göre Metro Yolculuk Sayısı Dağılımı

- M1 Yenikapı-Atatürk Havalimanı/Kirazlı
- M2 Yenikapı-Hacıosman
- M3 Bakırköy-Kayaşehir
- M4 Kadıköy-Sabiha Gökçen Havalimanı
- M5 Üsküdar-Samandıra
- M6 Levent-Hisarüstü
- M7 Yıldız-Mahmutbey
- M8 Bostancı-Parseller
- M9 Ataköy-Olimpiyat
- M11 Gayrettepe-İstanbul Havalimanı

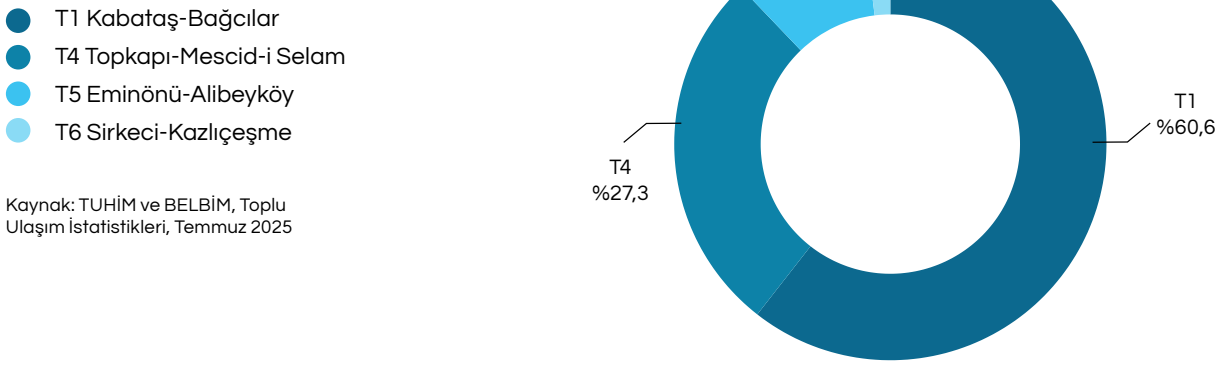
Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

2025 yılı Temmuz ayında T1 Kabataş-Bağcılar en çok yolculuk yapılan tramvay hattı oldu.

Tramvay hatlarında Temmuz 2025 dönemi yolculuk sayıları incelendiğinde T1 Kabataş-Bağcılar hattı %60,6'lık payla ilk sırada yer aldı. Onu %27,3'lük oranla T4 Topkapı-Mescid-i Selam hattı ve %10,2 ile T5 Eminönü-Alibeyköy hattı izledi. Yakın zaman önce açılan T6 Sirkeci-Kazlıçeşme hattıyla yapılan yolculukların oranı %1,9'da kaldı.

▶ Grafik 8. Hatta Göre Tramvay Yolculuk Sayısı Dağılımı

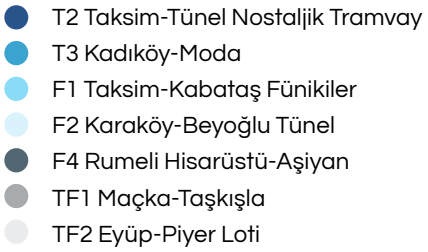

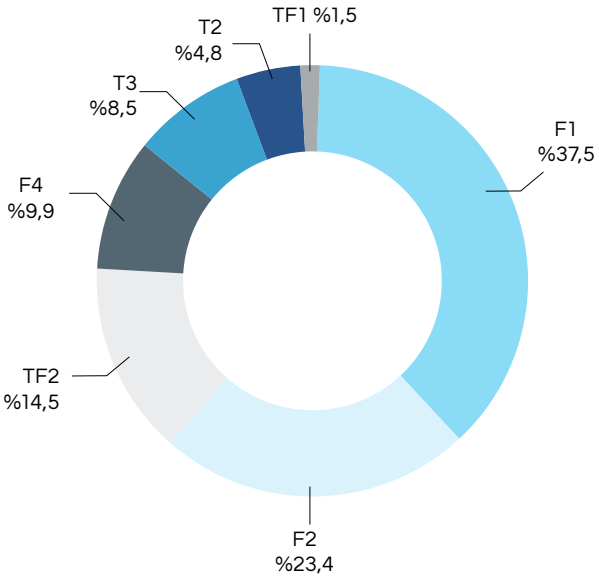
Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

2025 yılı Temmuz ayında F1 Taksim-Kabataş füniküler hattı, kısa mesafede hizmet veren hatlar arasında en çok yolculuk yapılan oldu.

Kısa mesafede hizmet veren hatlar kapsamında, iki durak arası hizmet veren füniküler ve teleferik hatları ile Kadıköy ve Beyoğlu'nda dar bir alanda hizmet veren nostaljik tramvay hatları incelenmiştir. Temmuz 2025 döneminde bu hatlardan en yoğun kullanılanı %37,5'lik yolculuk payıyla F1 Taksim-Kabataş füniküler hattı oldu. Onu %23,4'lük payla F2 Karaköy-Beyoğlu Tünel hattı ve %14,5 ile TF2 Eyüp-Piyer Loti teleferik hattı izledi.

▶ Grafik 9. Hatta Göre Kısa Mesafede Faaliyet Gösteren Araçlarda Yolculuk Sayısı Dağılımı

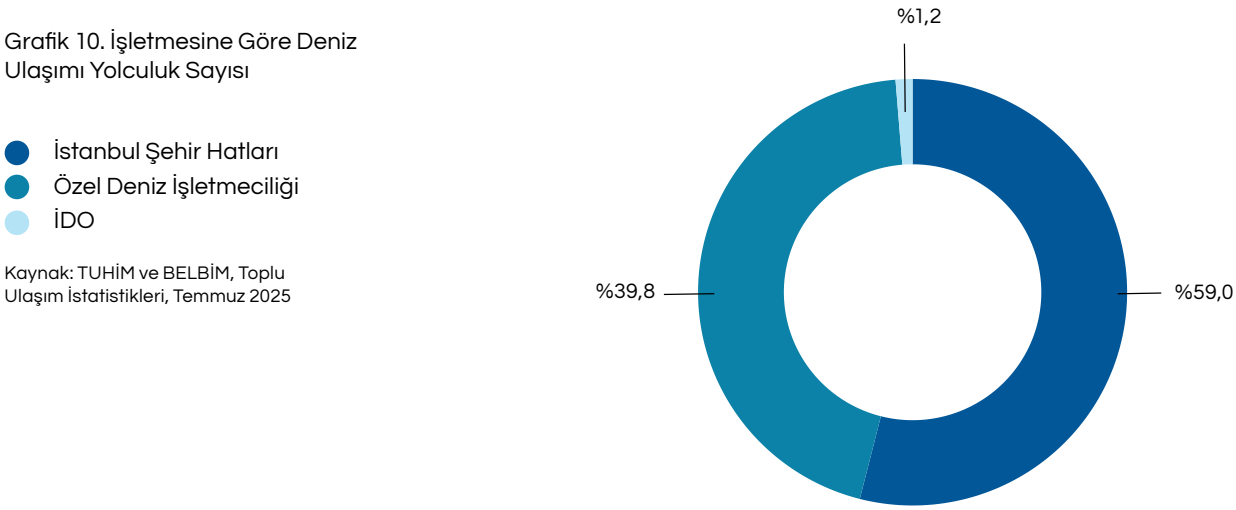

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

2025 yılı Temmuz ayında İstanbul Şehir Hatları'yla yapılan yolculuklar, tüm deniz ulaşımı yolculukları arasında ilk sırada yer aldı.

Deniz ulaşımı yolculukları işletmesine göre gruplanarak 3 başlıkta incelenmiştir. Temmuz 2025 döneminde İstanbul Şehir Hatları'yla yapılan yolculuklar %59,0'luk payla ilk sırada yer aldı. Onu %39,8'lik oranla Özel Deniz İşletmeciliği yolculukları izlerken, İDO'yla yapılan yolculuklar %1,2'de kaldı.

▶ Grafik 10. İşletmesine Göre Deniz Ulaşımı Yolculuk Sayısı

Kaynak: TUHİM ve BELBİM, Toplu Ulaşım İstatistikleri, Temmuz 2025

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında trafiğe kayıtlı toplam motorlu kara taşıtı sayısı 6.030.722 oldu.

İstanbul'da 2025 yılının Haziran ayında trafiğe kayıtlı toplam motorlu kara taşıtı sayısı önceki aya göre %0,5, geçen yılın aynı dönemine göre ise %6,9 artışla 6.030.722 oldu. Türkiye genelinde ise Haziran 2025 döneminde trafiğe kayıtlı toplam motorlu kara taşıtı sayısı 32.366.546 oldu. İstanbul'daki taşıtların tüm Türkiye'dekiler içindeki payı %18,6 seviyesinde seyretti.

▶ Grafik 11. İstanbul ve Türkiye'de Toplam Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

Kaynak: TÜİK, Motorlu Kara Taşıtları İstatistikleri, Haziran 2025

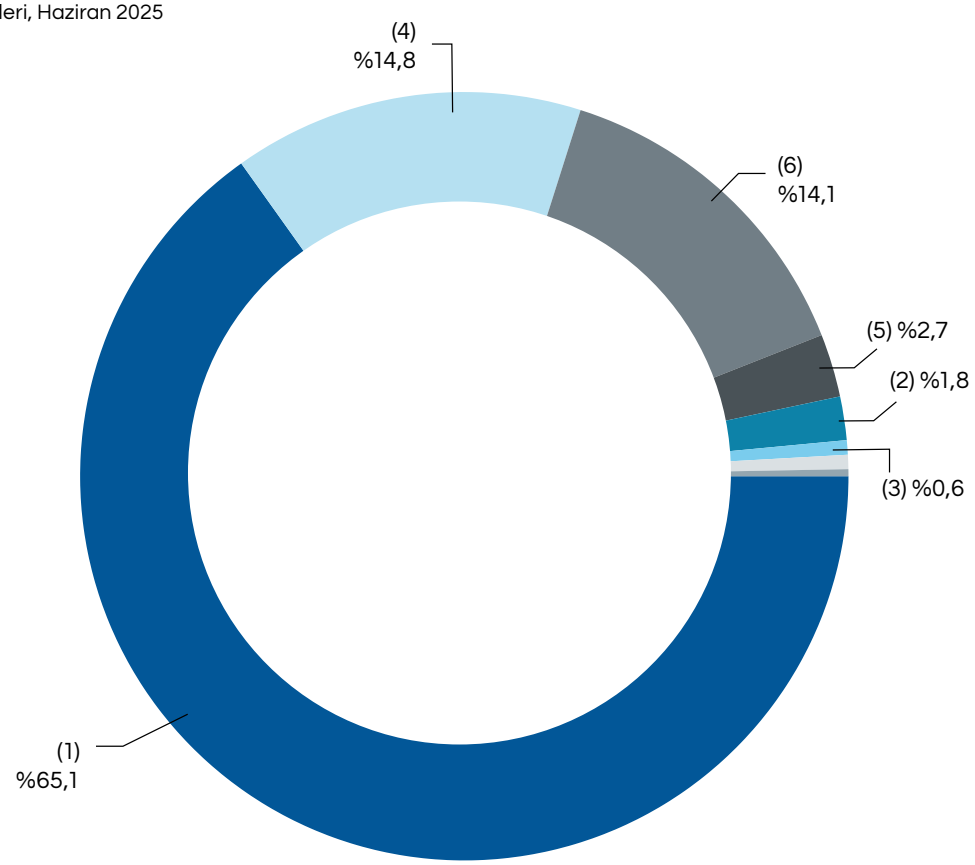
İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında trafiğe kayıtlı toplam otomobil sayısı 3 milyon 928 bin oldu.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde trafiğe kayıtlı toplam otomobil sayısı 3 milyon 928 bine ulaştı. Otomobiller, %65,1'lik oranla İstanbul'da en çok bulunan motorlu kara taşıtı oldu. Minibüs sayısı 110 bin olurken; motosiklet sayısı 851 bin 382'ye yükselerek 2017 yılından beri en yüksek sayıda seyretti.

▶ Grafik 12. Türüne Göre İstanbul'da Motorlu Kara Taşıtı Dağılımı

(1) Otomobil
(2) Minibüs
(3) Otobüs
(4) Kamyonet
(5) Kamyon
(6) Motosiklet
(7) Özel Amaçlı
(8) Traktör

Kaynak: TÜİK, Motorlu Kara Taşıtları İstatistikleri, Haziran 2025

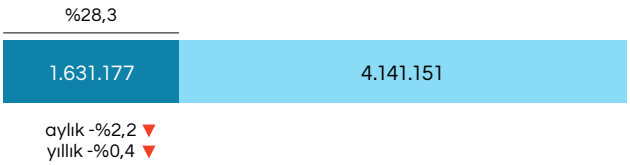

4.3 Turizm

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'a 1 milyon 631 bin 177 yabancı ziyaretçi geldi.

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçi sayısı geçen senenin aynı dönemine göre %0,4, bir önceki aya göre ise %2,2 azalarak 1.631.177 oldu. Türkiye'ye gelen toplam yabancı ziyaretçi sayısı ise geçen senenin aynı dönemine göre %1,5 azalarak 5.772.328 oldu. Haziran ayında İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçilerin tüm Türkiye'ye gelenler içindeki payı %28,3 oldu.

▶ Grafik 1. İstanbul ve Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçiler

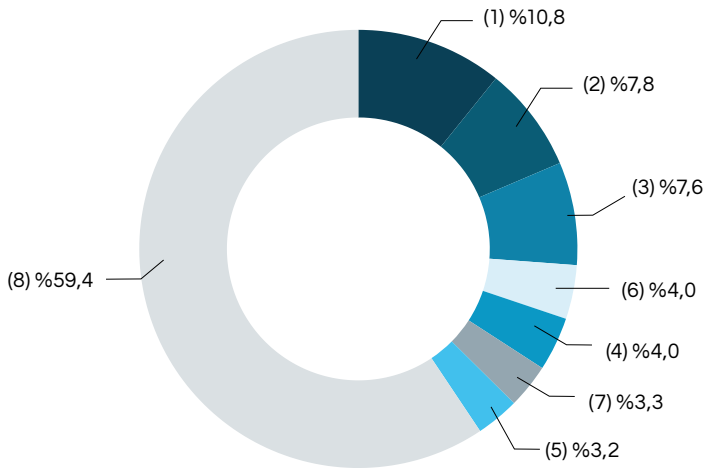
- İstanbul
- Türkiye (Diğer)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistik Raporları, Haziran 2025

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçiler arasında Ruslar ilk sırada yer aldı.

2025 yılı Haziran ayı istatistiklerine göre İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçiler arasında 176.215 kişiyle Ruslar ilk sırada yer aldı. Rusya'yı sırasıyla 126.947 ziyaretçiyle Almanya ve 123.930 ziyaretçiyle ABD vatandaşları takip etti. İlk 7 sırada bulunan ülke vatandaşları İstanbul'a gelen tüm yabancı ziyaretçilerin %40,6'sına tekabül etti.

▶ Grafik 2. Ülkelerine Göre Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçiler

- (1) Rusya
- (2) Almanya
- (3) ABD
- (4) Birleşik Krallık
- (5) Fransa
- (6) Suudi Arabistan
- (7) Özbekistan
- (8) Diğer

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistik Raporları, Haziran 2025

2025 yılının Haziran ayında İstanbul'a 1 milyon 11 bin 601 vatandaş giriş yaptı.

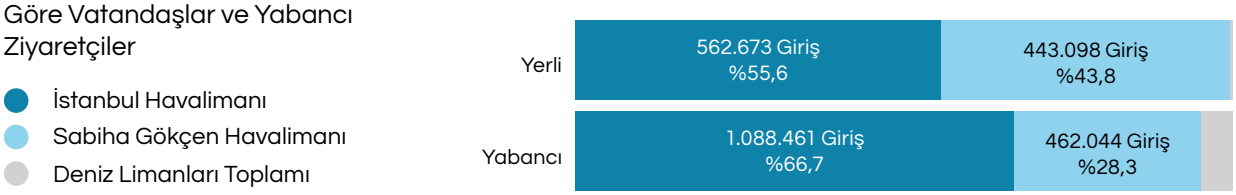
2025 yılının Haziran ayında İstanbul'a giriş yapan vatandaş sayısı geçen senenin aynı dönemine göre %8,4 artarak 1.011.601 oldu.

Geçen senenin aynı dönemine göre İstanbul'a giriş yapan yabancı ziyaretçiler arasında hava yolunu tercih edenler %1,9 azaldı. Sabiha Gökçen Havalimanı'ndan gerçekleşen 462.044 girişe karşın, İstanbul Havalimanı 1.088.461 girişle yabancı ziyaretçilerce daha sık kullanıldı.

Geçen senenin aynı dönemine göre İstanbul'a giriş yapan vatandaşlar arasında hava yolunu tercih edenler %8,5 arttı. Giriş yapan vatandaşlar arasında İstanbul'un iki ana havalimanı arasında İstanbul Havalimanı'nın daha fazla kullanıldığı görüldü. Girişlerin %55,6'sı İstanbul Havalimanı'nda, %43,8'i Sabiha Gökçen Havalimanı'nda gerçekleşti.

Haziran ayında İstanbul'a giriş yapan vatandaşların %99,6'sı hava yolunu, %0,4'ü ise deniz limanlarını tercih etti. Deniz yoluyla girişler yabancı ziyaretçilerde %4,8 olarak gözlemlendi.

▶ Grafik 3. İstanbul'a Giriş Noktasına Göre Vatandaşlar ve Yabancı Ziyaretçiler

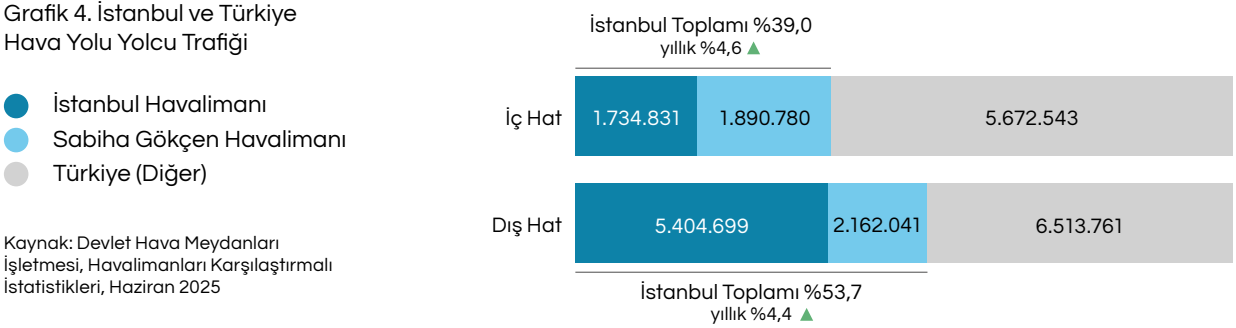

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistik Raporları, Haziran 2025

2025 yılının Haziran ayında İstanbul'da bulunan tüm havalimanlarında gelen ve giden yolcu sayısı toplamı yaklaşık 11 milyon 190 bin oldu.

2025 yılının Haziran ayında İstanbul'da bulunan tüm havalimanlarında gelen ve giden yolcu sayısı geçen senenin aynı dönemine göre %4,5 artarak 11.192.351 oldu. Artış oranı iç hat uçuşlarda %4,6, dış hat uçuşlarda ise %4,4 olarak gözlemlendi. İç hatlarda 3.625.611 olan İstanbul toplam yolcu sayısı Türkiye genelinin %39,0'una tekabül ederken, dış hatlarda gelen ve giden 7.566.740 yolcu Türkiye toplamının %53,7'sini oluşturdu.

▶ Grafik 4. İstanbul ve Türkiye Hava Yolu Yolcu Trafiği

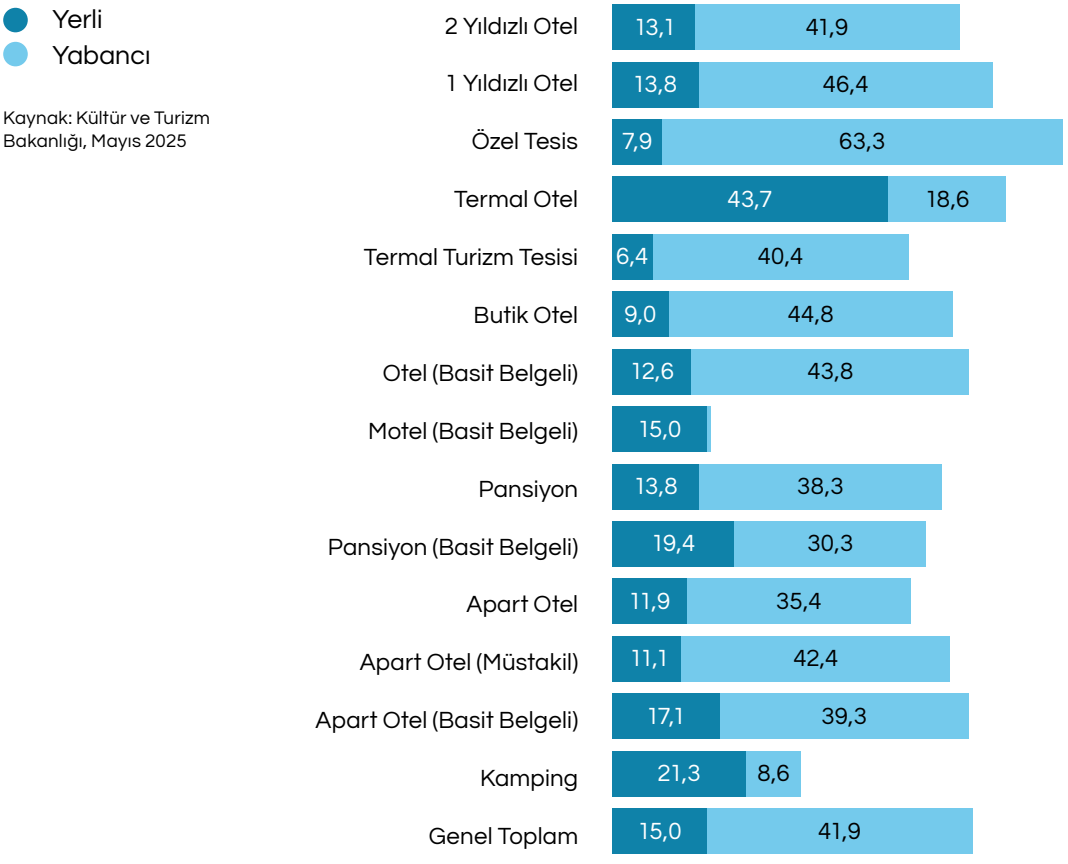

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi, Havalimanları Karşılaştırmalı İstatistikleri, Haziran 2025

2025 yılının Mayıs ayında İstanbul'da yerli turistlerin en çok tercih ettiği konaklama tesisi türü %43,7 ile termal oteller oldu.

İstanbul'da Mayıs 2025 tarihinde termal otellerde yerli ve yabancı turistlere bağlı toplam doluluk oranı %62,3 oldu. Termal otellerdeki doluluk oranının %43,7'si yerli, %18,6'sı yabancı turistlere bağlı olarak oluştu. 2025 yılının Mayıs ayında İstanbul'da yabancı turistlerin en çok kullandığı konaklama tesisi türü %63,3 ile özel tesisler olurken aynı tesis türündeki yerli turistlere bağlı doluluk oranı 7,9 oldu. Mayıs 2025 döneminde İstanbul geneli otel doluluk oranı, %41,9'u yabancı ve %15,0'i yerli turistlere bağlı olmak üzere, toplam %56,9 oranında seyretti.

▶ Grafik 5. Konaklama Tesisleri Doluluk Oranı (%), Bakanlık Belgeli Tesis Konaklama İstatistikleri, İstanbul

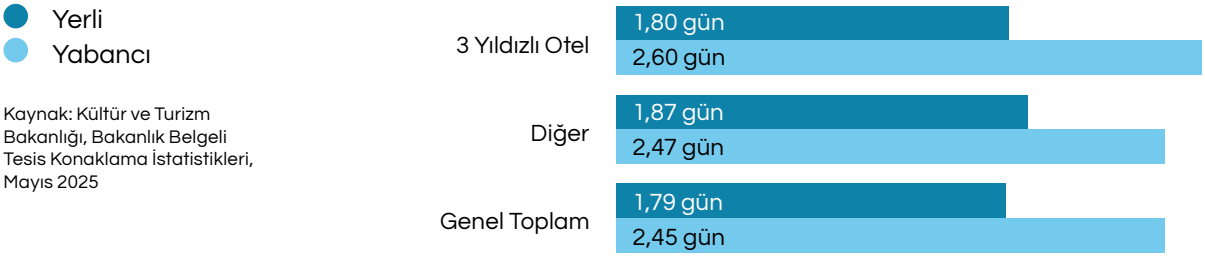
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Mayıs 2025

Sayılar yüzde cinsinden gösterilmiştir.

2025 yılının Mayıs ayında yabancı ziyaretçilerin konaklama tesislerinde ortalama kalış süresi 2,45 gün oldu.

İstanbul'da Mayıs 2025 tarihinde yabancı ziyaretçilerin konaklama tesislerinde ortalama kalış süresi 2,45 gün iken, yerli ziyaretçilerin ortalama kalış süresinin 1,79 gün olduğu görüldü. 5 yıldızlı otellerde ise yabancı ziyaretçilerin ortalama kalış süresi 2,29 gün iken yerli ziyaretçilerin ortalama kalış süresinin 1,76 gün olduğu gözlemlendi.

▶ Grafik 6. Konaklama Tesisleri Ortalama Kalış Süresi, İstanbul

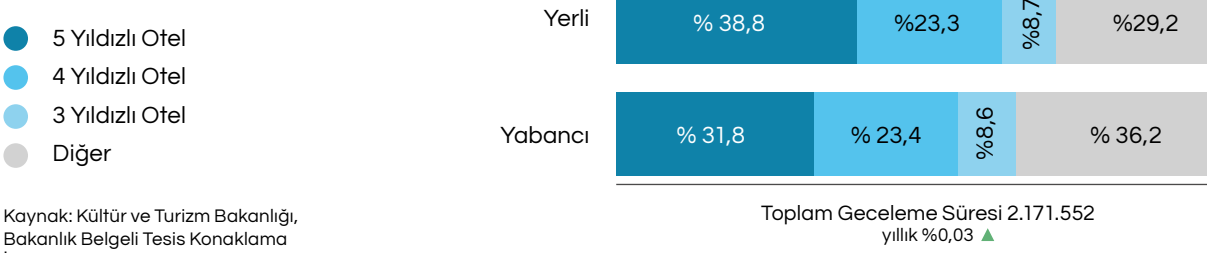

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bakanlık Belgeli Tesis Konaklama İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde yerli ziyaretçilerin toplam geceleme süresinin %38,8'ini, yabancı ziyaretçilerin toplam geceleme süresinin ise %31,8'inin 5 yıldızlı otellerde gerçekleştiği görüldü.

2025 yılı Mayıs ayındaki konaklama tesisleri geceleme süresi toplamlarına bakıldığında, yerli ziyaretçilerde %38,8, yabancı ziyaretçilerde ise %31,8 oranında 5 yıldızlı otellerde geceleme gerçekleştiği görüldü. Yerli ziyaretçilerin geceleme süresinin %23,3'ü, yabancı ziyaretçilerin ise %23,4'ü 4 yıldızlı otellerde kaydedildi. İstanbul'da tüm otel türlerindeki toplam geceleme süresi, yerli ziyaretçilerde geçen yılın aynı dönemine göre %6,3 artarken; yabancı ziyaretçilerde ise %0,03 oranında arttı.

▶ Grafik 7. Konaklama Tesisleri Toplam Geceleme Süresi, İstanbul

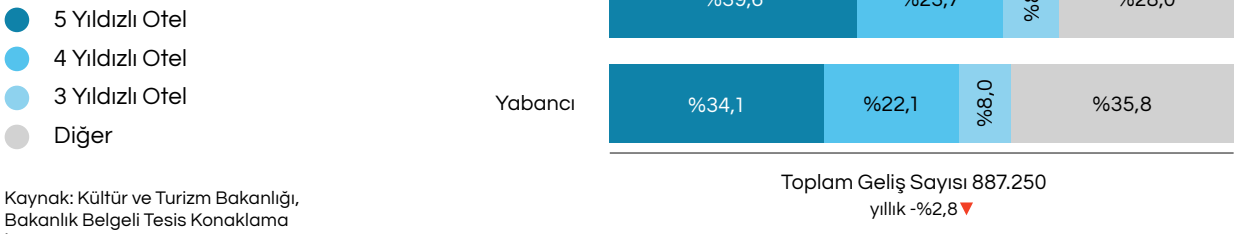

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bakanlık Belgeli Tesis Konaklama İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde yerli ziyaretçilerin %39,6'sının, yabancı ziyaretçilerin ise %34,1'inin 5 yıldızlı otelleri tercih ettiği görüldü.

Mayıs ayında, yerli ziyaretçilerin %39,6'sının, yabancı ziyaretçilerin ise %34,1'inin 5 yıldızlı otelleri tercih ettiği görüldü. Yerli ziyaretçilerin %23,7'sinin 4 yıldızlı otelleri, %8,7'sinin 3 yıldızlı otelleri tercih ettiği görüldü. Yabancı ziyaretçilerin ise %22,1'inin 4 yıldızlı otelleri, %8,0'inin ise 3 yıldızlı otelleri tercih ettiği görüldü. Yabancı ziyaretçilerin toplam geliş sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %2,8 oranında azalırken, yerli ziyaretçilerde %10,9 oranında artış gözlemlendi.

▶ Grafik 8. Konaklama Tesisleri Toplam Geliş Sayısı, İstanbul

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bakanlık Belgeli Tesis Konaklama İstatistikleri, Mayıs 2025

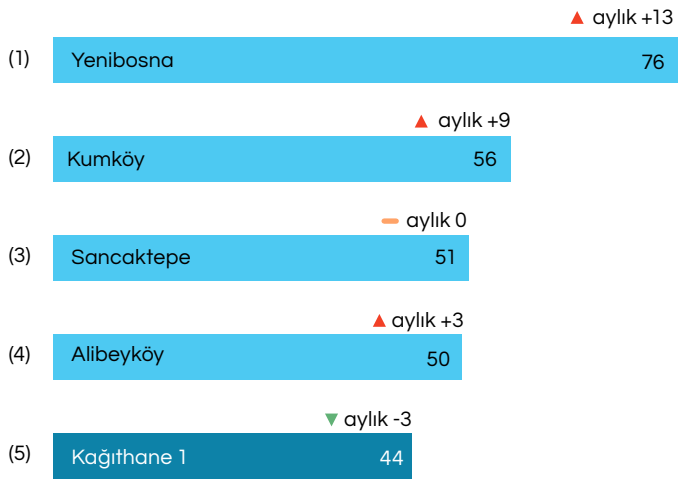
4.4 Çevre

Temmuz 2025 döneminde İstanbul'da hava kalitesi en düşük istasyon Yenibosna oldu.

İBB Hava Kalitesi İndeksi'ne (HKİ) göre 2025 yılı Temmuz ayında hava kirliliği en yüksek ölçülen istasyon 76 HKİ'lik değerle Yenibosna oldu. Bir önceki aya göre hava kirliliği 13 birim arttı. Kumköy'de hava kirliliği bir önceki aya göre 9 birim arttı. 23 istasyonun 8'inin hava kalitesinin bir önceki aya göre azaldığı görüldü.

▶ Grafik 1. Hava Kirliliği En Yüksek 5 İstasyon

- İyi (0-50)
- Orta (50-100)
- Hassas (100-150)
- Sağlıksız (150-200)
- Kötü (200-300)
- Tehlikeli (300-500)

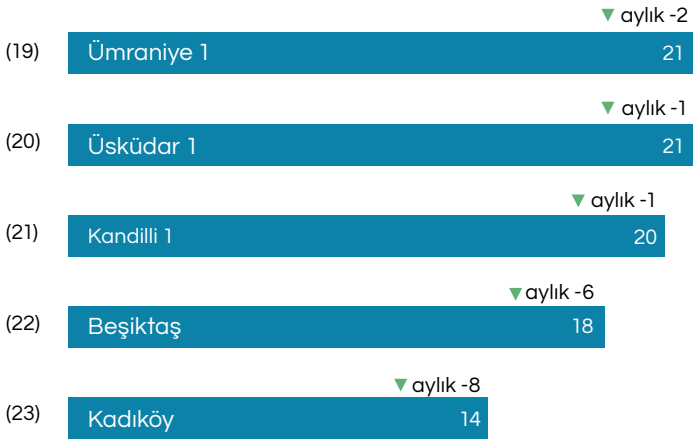
Kaynak: İBB, İstanbul Hava Kalitesi İzleme Merkezi, Temmuz 2025

Temmuz 2025 döneminde İstanbul'da hava kalitesi en yüksek istasyon Kadıköy oldu.

İBB Hava Kalitesi İndeksi'ne (HKİ) göre 2025 yılı Temmuz ayında hava kirliliği en düşük ölçülen istasyon 14 HKİ'lik değerle Kadıköy oldu. Bir önceki aya göre hava kirliliği 8 birim azaldı. Kadıköy'ü 18 HKİ'yle Beşiktaş istasyonu takip etti. Beşiktaş'ta hava kirliliği bir önceki aya kıyasla 6 birim azaldı. Temmuz 2025 döneminde hava kalitesi en iyi 5 istasyondan 4'ünün Anadolu Yakası'nda yer aldığı görüldü.

▶ Grafik 2. Hava Kirliliği En Düşük 5 İstasyon

- İyi (0-50)
- Orta (50-100)
- Hassas (100-150)
- Sağlıksız (150-200)
- Kötü (200-300)
- Tehlikeli (300-500)

Kaynak: İBB, İstanbul Hava Kalitesi İzleme Merkezi, Temmuz 2025

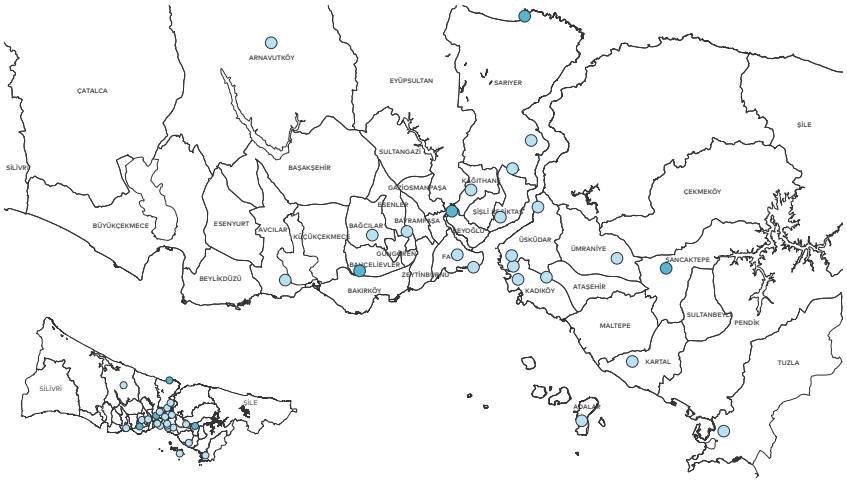
Temmuz 2025 dönemi hava kalitesi ölçümlerine göre, genellikle istasyonlarda daha düşük hava kirliliği olduğu gözlemlendi.

Haritada İstanbul'daki tüm hava kalitesi ölçüm istasyonlarının 2025 yılı Temmuz ayındaki ortalama ölçüm değerleri İstanbul Hava Kalitesi İzleme Merkezi'nin sınıflandırmasına göre renklendirildi. Tüm istasyonlar iyi ve orta sınıfında yer aldı. Orta hava kalitesi sınıfında olan istasyonlar; Alibeyköy, Kumköy, Sancaktepe ve Yenibosna oldu.

▶ Harita 1. Hava Kalitesi Ölçümüne Göre İstasyonlar

- İyi (0-50)
- Orta (50-100)
- Hassas (100-150)
- Sağlıksız (150-200)
- Kötü (200-300)
- Tehlikeli (300-500)

Kaynak: İBB, İstanbul Hava Kalitesi İzleme Merkezi, Temmuz 2025

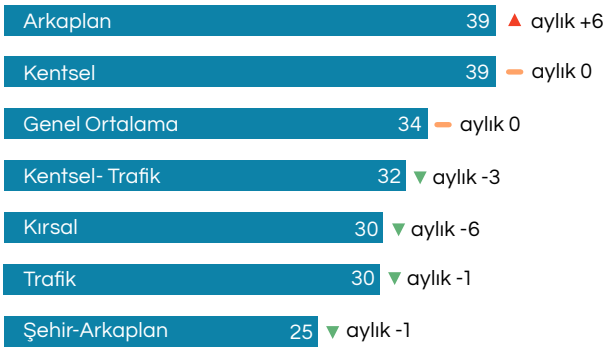
Temmuz 2025 döneminde İstanbul'da ortalama hava kalitesi 34 HKİ olarak ölçüldü.

Grafik, ölçüm istasyonu türlerindeki ortalama hava kalitesini ve İstanbul genel ortalamasını göstermektedir. 2025 yılı Temmuz ayında İstanbul geneli ortalama hava kalitesi 34 HKİ olarak ölçüldü ve iyi sınıfında yer aldı. İstanbul genelinde hava kirliliği geçen aya göre aynı kaldı. Ölçüm istasyonu türü bazında ortalama hava kirliliği en yüksek ölçülen grup 39 HKİ'lik değerle Arkaplan oldu. Arkaplan grubunu, Kentsel ve Kentsel-Trafik grupları takip etti. Hava kirliliği en düşük ölçülen gruplar ise 25 HKİ'yle Şehir-Arkaplan ve 30 HKİ'yle Trafik oldu.

▶ Grafik 3. İstasyon Türüne Göre Ortalama Hava Kalitesi Ölçümleri

- İyi (0-50)
- Orta (50-100)
- Hassas (100-150)
- Sağlıksız (150-200)
- Kötü (200-300)
- Tehlikeli (300-500)

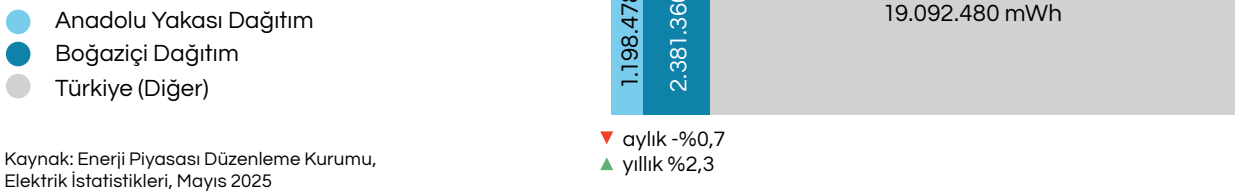
Kaynak: İBB, İstanbul Hava Kalitesi İzleme Merkezi, Temmuz 2025

Mayıs 2025 döneminde Türkiye'deki toplam elektrik tüketiminin %15,8'lik kısmını İstanbul oluşturdu.

2025 yılı Mayıs ayında Boğaziçi Dağıtım'ın kapsama alanında 2.381.360 mWh elektrik tüketimi gerçekleşti. Bu miktar Türkiye toplamının %10,5'ine tekabül etti. Aynı dönemde Anadolu Yakası Dağıtım'ın kapsama alanında ise 1.198.478 mWh elektrik tüketimi gerçekleşti. Anadolu Yakası'nın Türkiye geneli tüketim içindeki payı %5,3 olarak hesaplandı. İstanbul'daki toplam elektrik tüketimi Türkiye genelinin %15,8'ini oluşturdu. İstanbul'un kapsama alanındaki tüketim bir önceki aya göre %0,7 azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre ise %2,3 arttı.

▶ Grafik 4. Elektrik Tüketiminin Dağıtım Bölgesi Bazında Dağılımı

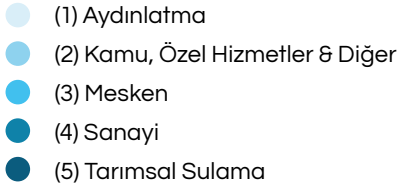

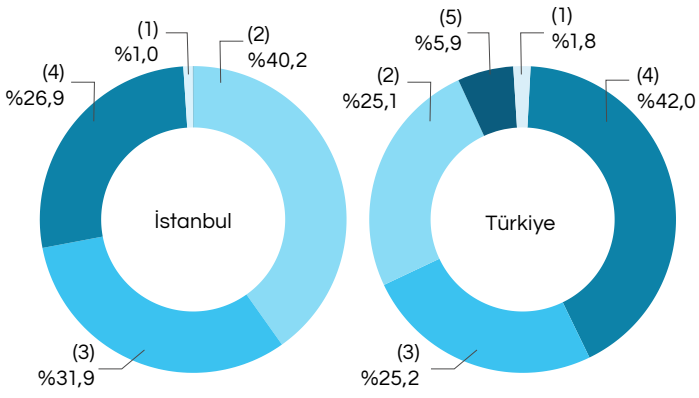
Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Elektrik İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde İstanbul'daki toplam elektrik tüketiminin %40,2'lik kısmını kamu ve özel sektör oluşturdu.

2025 yılı Mayıs ayında İstanbul'da faturalanan elektrik tüketiminde ilk sırada %40,2 ile kamu ve özel sektöre ait yapılar bulunurken; meskenler %31,9 ile ikinci sırada, sanayi sektörü %26,9 ile üçüncü sırada yer aldı. Türkiye'de ise %42,0 ile sanayi ilk sıradayken, onu %25,2 ile mesken ve %25,1 ile kamu ve özel sektöre ait yapılar takip etti. İstanbul'da payı %0'a yakın olan tarımsal tipteki tüketimin oranının Türkiye genelinde %5,9 olması dikkat çekti. Aydınlatma tüketiminin de Türkiye genelindeki %1,8 oranına karşı İstanbul'daki payının %1,0 olduğu görüldü.

▶ Grafik 5. Elektrik Tüketiminin Tüketim Türü Bazında Dağılımı

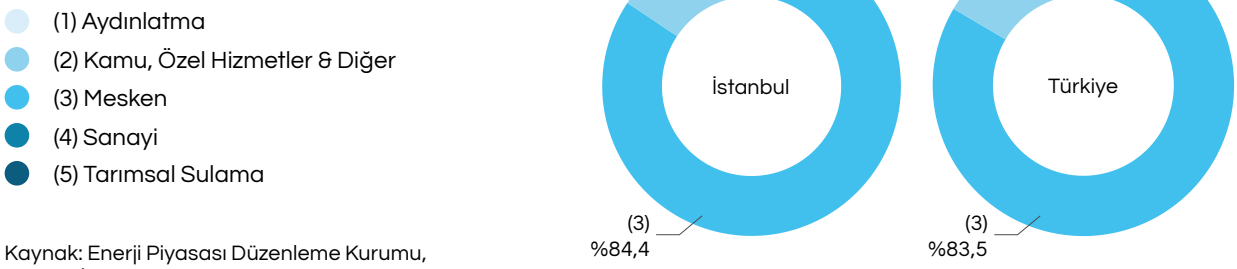

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Elektrik İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde İstanbul'daki elektrik tüketicilerinin %84,4'ü mesken tüketicileri oldu.

2025 yılı Mayıs ayı elektrik tüketici sayıları incelendiğinde bunların İstanbul'da %84,4 oranında mesken, %15,2 oranında kamu ve özel sektör tüketicisi olduğu görüldü. Türkiye genelinde ise tüketicilerin %83,5'ini mesken, %14,3'ünü ise kamu ve özel sektör oluşturdu. İstanbul'da payı %0'a yakın olan tarımsal sulama tipi tüketicilerin oranının Türkiye genelinde %1,5 olması dikkat çekti.

▶ Grafik 6. Elektrik Tüketicilerinin Tüketim Türü Bazında Dağılımı

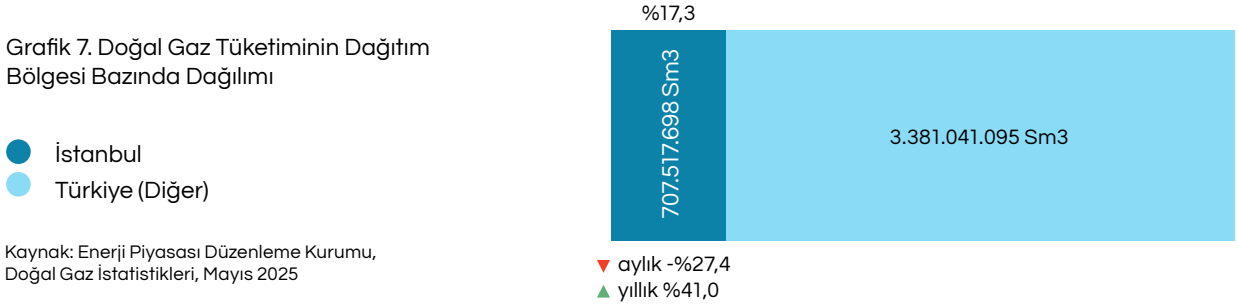

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Elektrik İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde Türkiye'deki toplam doğal gaz tüketiminin %17,3'lük kısmını İstanbul oluşturdu.

2025 yılı Mayıs ayında Türkiye'de faturalanan toplam doğal gaz tüketiminin %17,3'lük kısmını İstanbul oluşturdu. İstanbul'da toplam 707.517.698 Sm3 doğal gaz tüketimi gerçekleşti. İstanbul'daki doğal gaz tüketimi bir önceki aya göre %27,4 azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre ise %41,0 oranında artış gösterdi.

▶ Grafik 7. Doğal Gaz Tüketiminin Dağıtım Bölgesi Bazında Dağılımı

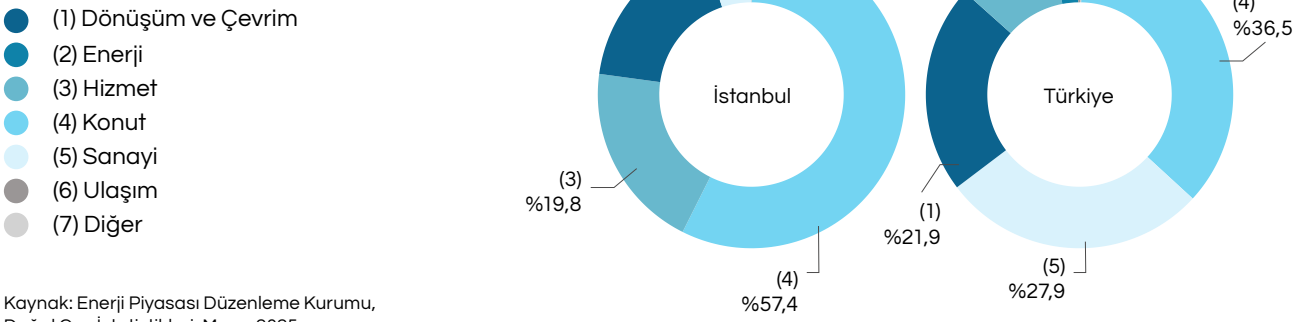

Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Doğal Gaz İstatistikleri, Mayıs 2025

Mayıs 2025 döneminde İstanbul'daki toplam doğal gaz tüketiminin %57,4 kısmını konut tüketimi oluşturdu.

2025 yılı Mayıs ayında İstanbul'da faturalanan doğal gaz tüketiminde ilk sırada %57,4 ile konutlar bulunurken; hizmet sektörü %19,8 ile ikinci sırada, dönüşüm & çevrim sektörü %17,7 ile üçüncü sırada yer aldı. Türkiye genelinde ise %36,5 ile konut kullanımı ilk sıradayken, onu %27,9 ile sanayi ve %21,9 ile dönüşüm & çevrim sektörleri takip etti.

▶ Grafik 8. Doğal Gaz Tüketiminin Tüketim Türü Bazında Dağılımı

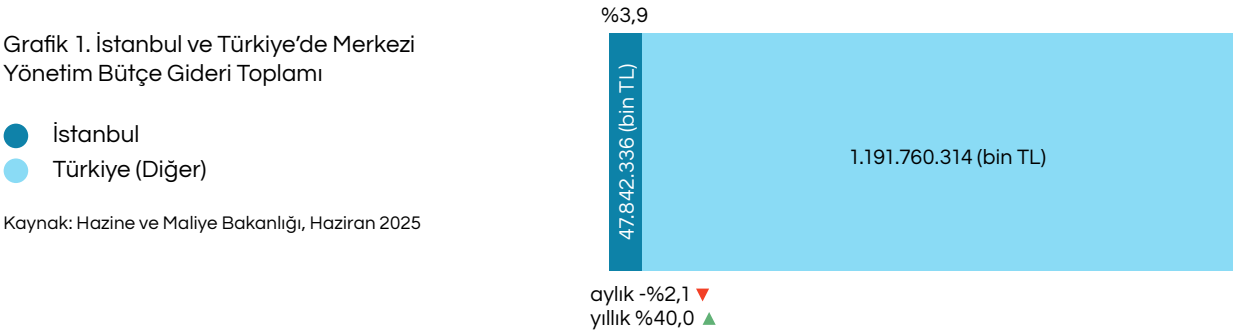
Kaynak: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Doğal Gaz İstatistikleri, Mayıs 2025

4.5 Maliye

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe gideri 48 milyar 881 milyon TL oldu.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe gideri 47 milyar 842 milyon TL düzeyinde seyretti. Türkiye genelinde ise 2025 yılı Haziran ayında merkezi yönetim bütçe gideri 1 trilyon 239 milyar TL olarak gerçekleşti. İstanbul'daki merkezi yönetim bütçe gideri ülke toplamının %3,9'una tekabül etti. İstanbul'un gider toplamı bir önceki aya göre %2,1 azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre ise %40,0 artış gösterdi.

▶ Grafik 1. İstanbul ve Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçe Gideri Toplamı

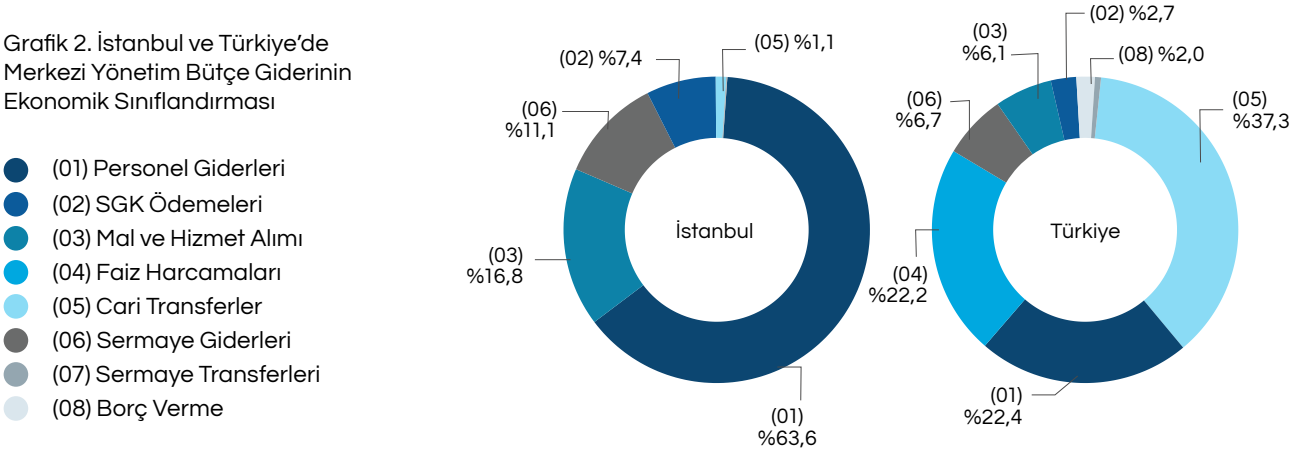

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe gideri ekonomik sınıflandırmasında personel giderleri ilk sırada yer aldı.

İstanbul'da Haziran 2025 dönemi merkezi yönetim bütçe harcamaları ekonomik sınıflandırma bazında incelendiğinde ilk sırada 30,4 milyar TL ile personel giderlerinin yer aldığı görüldü. İstanbul toplamının %63,6'sına tekabül eden personel giderlerini, %16,8 ile mal ve hizmet alımları ve %11,1 ile sermaye giderleri izledi. Türkiye geneline bakıldığında ise farklı bir dağılım gözlemlendi. Cari transferler %37,3 ile ilk sırada yer alırken, onu %22,4 ile personel giderleri ve %22,2 ile faiz harcamaları takip etti.

▶ Grafik 2. İstanbul ve Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçe Giderinin Ekonomik Sınıflandırması

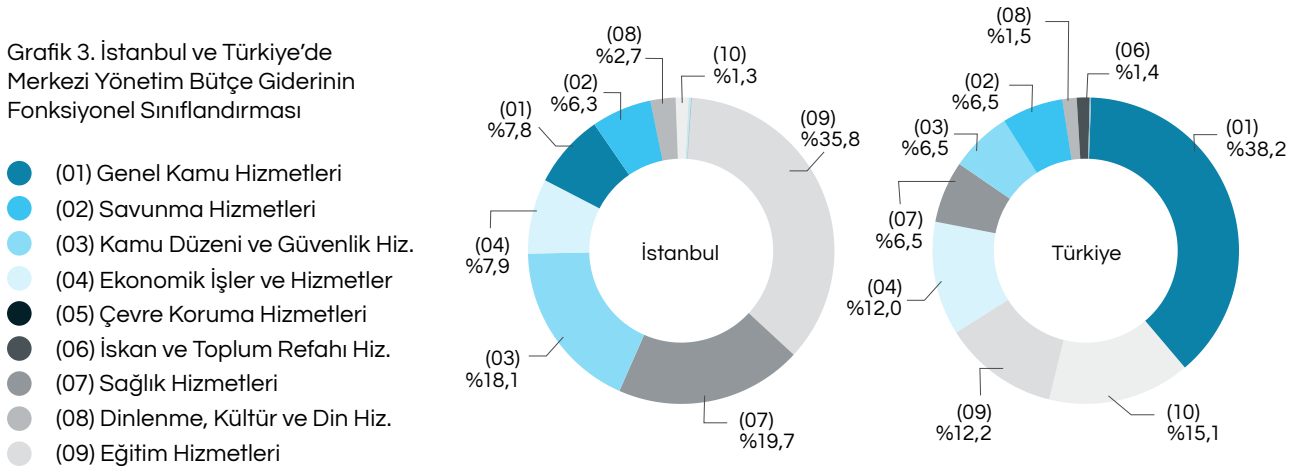

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe gideri fonksiyonel sınıflandırmasında eğitim hizmetleri ilk sırada yer aldı.

İstanbul'da Haziran 2025 dönemi merkezi yönetim bütçe harcamaları fonksiyonel sınıflandırma bazında incelendiğinde ilk sırada 17 milyar TL ile eğitim hizmetlerinin yer aldığı görüldü. İstanbul toplamının %35,8'ine tekabül eden eğitim hizmetlerini, %19,7 ile sağlık hizmetleri, %18,1 ile kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri ve %7,9 ile ekonomik işler ve hizmetler takip etti. Türkiye geneline bakıldığında ise farklı bir dağılım gözlemlendi. Genel kamu hizmetleri %38,2 ile ilk sırada yer alırken, onu %15,1 ile sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri ve %12,2 ile eğitim hizmetleri takip etti.

▶ Grafik 3. İstanbul ve Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçe Giderinin Fonksiyonel Sınıflandırması

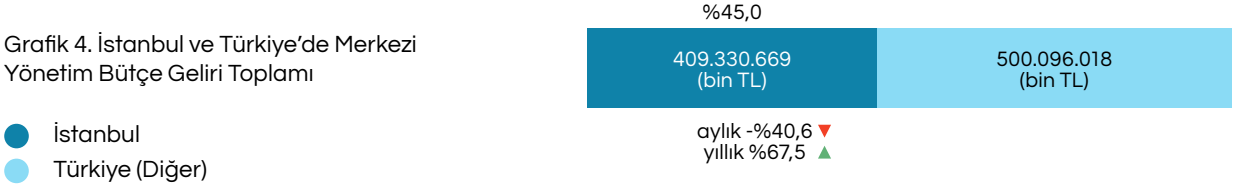

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe geliri 409 milyar 330 milyon TL oldu.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe geliri 409 milyar 330 milyon TL düzeyinde seyretti. Türkiye genelinde ise 2025 yılı Haziran ayında merkezi yönetim bütçe geliri 909 milyar 426 milyon TL olarak gerçekleşti. İstanbul'daki merkezi yönetim bütçe geliri ülke toplamının %45,0'ine tekabül etti. İstanbul'un merkezi bütçe gelir toplamı bir önceki aya göre %40,6 azalış gösterirken, geçen yılın aynı dönemine göre ise %67,5 oranında artış gösterdi.

▶ Grafik 4. İstanbul ve Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçe Geliri Toplamı

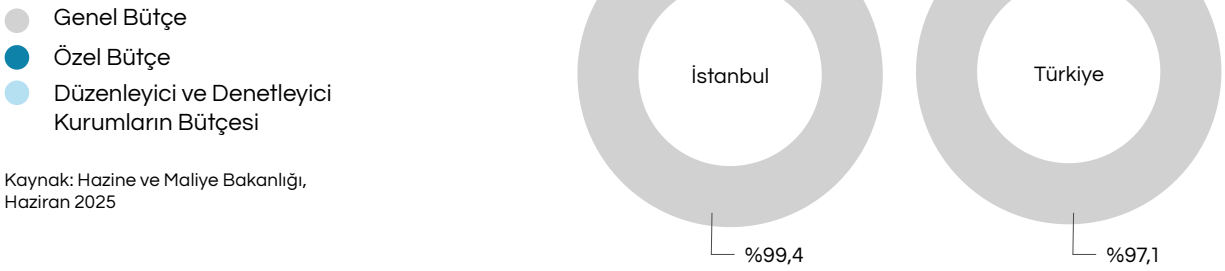

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde genel bütçe gelirinin toplam merkezi yönetim bütçe geliri içindeki payı %99,4 oldu.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde merkezi yönetim bütçe geliri içinde genel bütçe gelirinin payı %99,4 oldu. Özel bütçe ise %0,6 oldu. Türkiye genelinde ise genel bütçe gelirinin toplam merkezi yönetim bütçe geliri içindeki payı %97,1 olarak gerçekleşti. Bunu %2,4 ile özel bütçe ve %0,6 ile düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçesi takip etti.

▶ Grafik 5. İstanbul ve Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçe Gelirinin Dağılımı

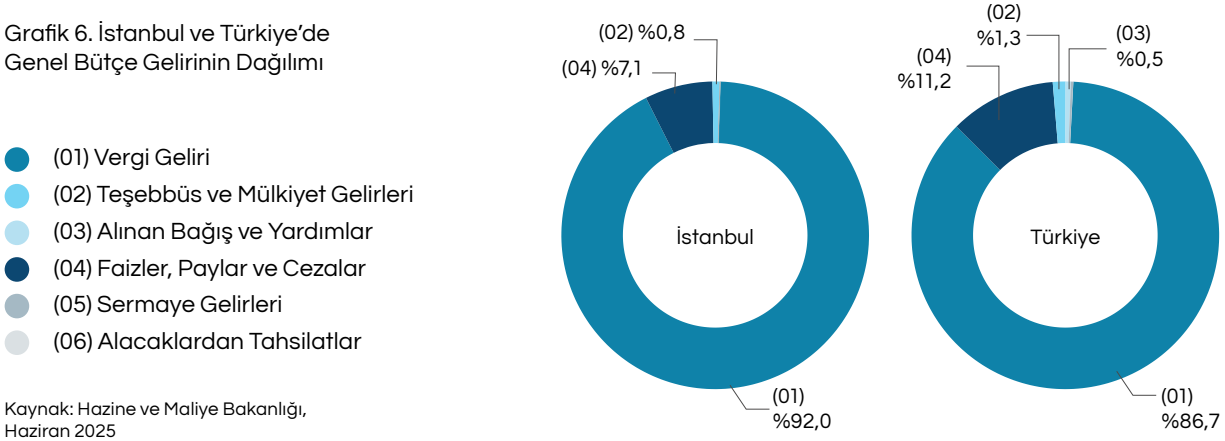

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde vergi gelirinin toplam genel bütçe geliri içindeki payı %92,0 oldu.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde vergi gelirinin genel bütçe kalemleri içindeki payı %92,0 oldu. Vergi gelirini %7,1 ile faizler, paylar ve cezalar; %0,8 ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri izledi. Aynı dönemde Türkiye geneli genel bütçesi içinde vergi gelirinin payı ise %86,7 olarak seyretti. Vergi gelirini %11,2 ile faizler, paylar ve cezalar; %1,3 ile teşebbüs ve mülkiyet geliri takip etti.

▶ Grafik 6. İstanbul ve Türkiye'de Genel Bütçe Gelirinin Dağılımı

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde tahsil edilen vergi gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre %67,8 arttığı görüldü.

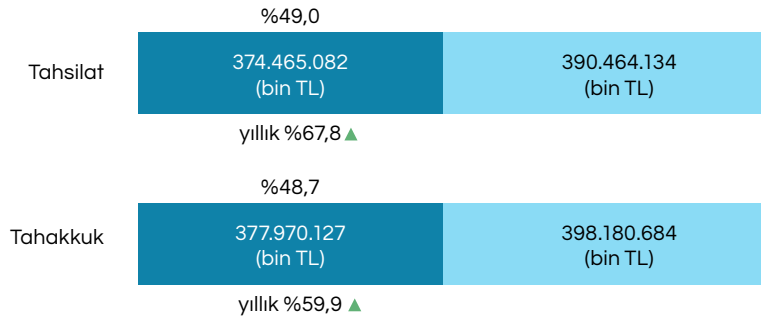
İstanbul'da tahsil edilen vergi geliri 2025 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %67,8 artarak 374 milyar 465 milyon TL'ye ulaştı. Türkiye genelinde ise tahsil edilen vergi geliri bir önceki yılın aynı dönemine göre %58,3 artarak 764 milyar 929 milyon TL'ye ulaştı. İstanbul'daki vergi geliri tahsilatının ülke toplamı içindeki payı %67,8 düzeyinde seyretti.

İstanbul'da vergi geliri tahakkuku ise Haziran 2025 döneminde bir yıl önceye göre %59,9 artarak 377 milyar 970 milyon TL'ye ulaştı. Türkiye geneli vergi geliri tahakkuku ise yıllık %58,6 artışla 776 milyar 150 milyon TL'ye ulaştı. İstanbul'daki vergi geliri tahakkukunun ülke toplamı içindeki payı %59,9 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 7. İstanbul ve Türkiye'de Genel Bütçe Vergi Gelirinin Tahsilat ve Tahakkuk Miktarı

İstanbul
Türkiye (Diğer)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

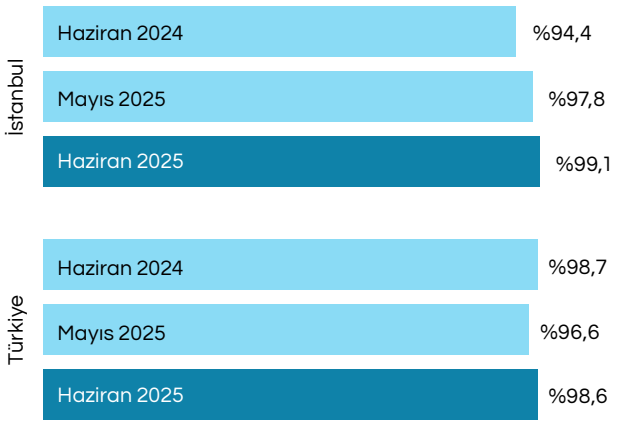
İstanbul'da Haziran 2025 döneminde genel bütçe vergi gelirinin tahsilat tahakkuk oranı %99,1 olarak gerçekleşti.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında genel bütçe vergi gelirinin tahsilat tahakkuk oranı %99,1 oldu. Mayıs 2025 döneminde bu oranın %97,8, 2024 yılı Haziran ayında ise %94,4 olduğu görüldü.

Türkiye'de ise aynı dönemde genel bütçe vergi gelirinin tahsilat tahakkuk oranı %98,6 olarak gerçekleşti. Mayıs 2025 döneminde bu oranın %96,6, 2024 yılı Haziran ayında ise %98,7 olduğu görüldü.

▶ Grafik 8. İstanbul ve Türkiye'de Genel Bütçe Vergi Gelirinin Tahsilat Tahakkuk Oranı

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde toplam gelir vergisi tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %130,8 arttı.

Haziran 2025 döneminde İstanbul'da gerçekleşen gelir vergisi tahsilatı bir önceki aya göre %8,7 azalırken, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise %130,8 arttı. İstanbul'da gelir vergisi tahsilatı 125 milyar 848 milyon TL olarak gerçekleşti. Türkiye genelinde gerçekleşen gelir vergisi tahsilatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %92,4 artarak 204 milyar 303 milyon TL'ye ulaştı. İstanbul'un ülke geneli gelir vergisi tahsilatı içindeki payı %61,6 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 9. İstanbul ve Türkiye'de Tahsil Edilen Toplam Gelir Vergisi Miktarı

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da gelir vergisi faal mükellef sayısı 2025 yılı Haziran ayında 657 bin 47 oldu.

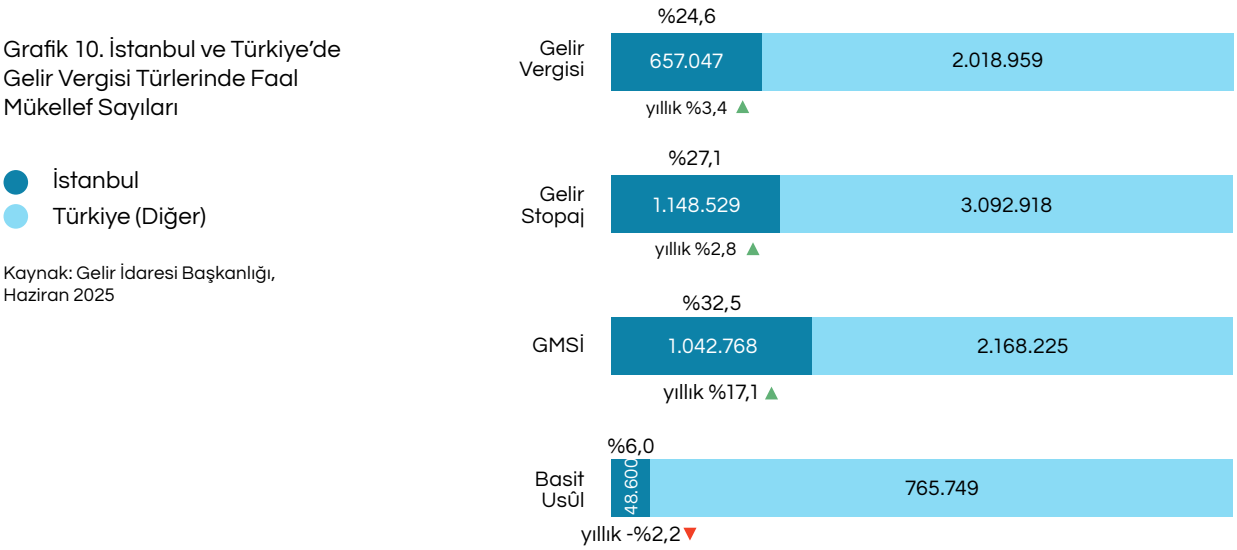
Haziran 2025 döneminde ülke geneli gelir vergisi faal mükelleflerin %24,6'sı İstanbul'da yer aldı. İstanbul'daki gelir vergisi faal mükellef sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,4 artarak 657 bin 47 oldu.

Aynı dönemde İstanbul'daki gelir stopaj vergisi faal mükellef sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 artarak 1 milyon 148 bine çıktı. İstanbul'daki gelir stopaj vergisi mükelleflerinin ülke toplamı içindeki payı %27,1 olarak seyretti.

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'daki Gayrimenkul Sermaye İradı (GMSİ) faal mükellef sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,1 artışla 1 milyon 42 bin düzeyinde seyretti. İstanbul'daki GMSİ mükelleflerinin ülke genelindekilere oranı %32,5 oldu.

Aynı dönemde İstanbul'daki basit usûlde vergilendirilen gelir vergisi mükellef sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,2 azalışla 48 bin 600 oldu. İstanbul'daki basit usûlde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinin ülke toplamı içindeki payı %6,0 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 10. İstanbul ve Türkiye'de Gelir Vergisi Türlerinde Faal Mükellef Sayıları

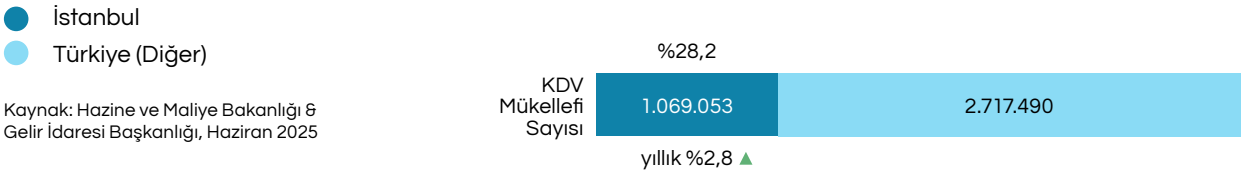
Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı, Haziran 2025

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde dahilde alınan Katma Değer Vergisi (KDV) tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %35,5 arttı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında dahilde alınan KDV tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %35,5 artarak 55 milyar 513 milyon TL'ye ulaştı. Türkiye genelinde ise dahilde alınan KDV tahsilatı %58,6 artış göstererek 128 milyar 85 milyon TL'ye ulaştı. İstanbul tahsilat tutarının ülke geneli tahsilat içindeki payı %43,3 oldu.

Aynı dönemde KDV faal mükellef sayısı ise yıllık %2,8 artışla 1 milyon 69 bin kişiye ulaştı. İstanbul KDV mükelleflerinin Türkiye geneli içindeki oranı %28,2 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 11. İstanbul ve Türkiye'de Dahilde Alınan KDV Tutarı ve KDV Mükellefi Sayısı

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı & Gelir İdaresi Başkanlığı, Haziran 2025

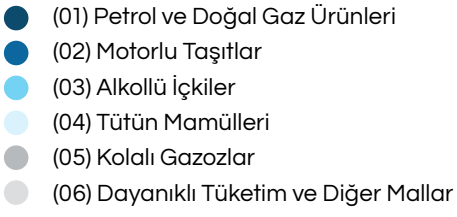
2025 yılının Haziran ayında İstanbul'daki Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %51,1 arttı.

Haziran 2025 döneminde İstanbul'da toplam 74 milyar 685 milyon TL ÖTV tahsil edildi. Geçen yılın aynı dönemine göre %51,1 artış gözlemlendi. Türkiye geneli ÖTV tahsilatı ise bir önceki aya göre %14,1 artışla 163 milyar 851 milyon TL seviyesine ulaştı.

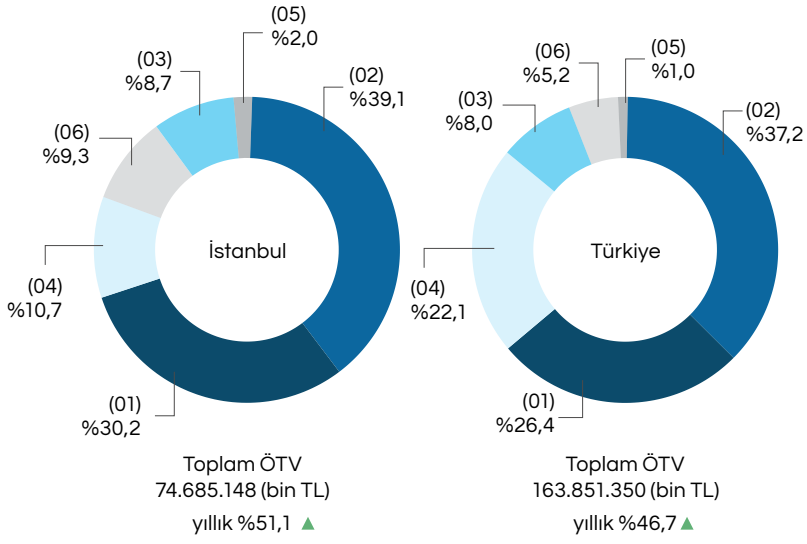
İstanbul'daki ÖTV geliri dağılımına bakıldığında %39,1 ile motorlu taşıtlar öne çıktı. Motorlu taşıtları %30,2 ile petrol ve doğal gaz ürünleri; %10,7 ile tütün mamülleri izledi.

Türkiye'deki ÖTV gelir dağılımında %37,2 ile motorlu taşıtlar ilk sırada yer aldı. Motorlu taşıtları %26,4 ile petrol ve doğal gaz ürünleri; %22,1 ile tütün mamülleri takip etti.

▶ Grafik 12. İstanbul ve Türkiye'de Tahsil Edilen ÖTV Tutarı ve ÖTV'nin Dağılımı

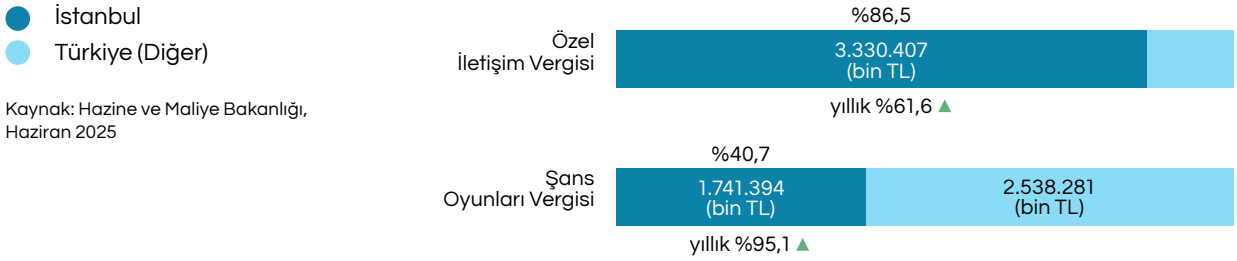
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

Haziran 2025 döneminde Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) geliri bir önceki yılın aynı dönemine göre %45,5 arttı.

Haziran 2025 döneminde İstanbul'daki BSMV tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %45,5 artarak 39 milyar 672 milyon TL'ye ulaştı. Aynı dönemde özel iletişim vergi gelirleri yıllık %61,6 artışla 3 milyar 330 milyon TL, şans oyunlarından alınan vergi gelirleri ise yıllık %95,1 artışla 1 milyar 741 milyon TL oldu. İstanbul'un ülke toplamı tahsilatı içindeki payı BSMV'de %98,9; özel iletişim vergisinde %86,5; şans oyunları vergisinde %40,7 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 13. Çeşitli Vergi Türlerinin İstanbul ve Türkiye'de Tahsil Edilen Miktarı

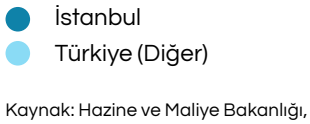

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

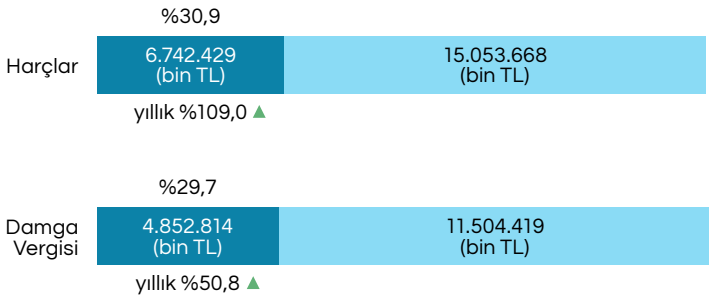
İstanbul'da Haziran 2025 döneminde harç tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %109,0 arttı.

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde harç tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %109,0 artarak 6 milyar 742 milyon TL olarak gerçekleşti. İstanbul harç tahsilatının ülke geneli içindeki payı %30,9 oldu. Aynı dönemde damga vergisi tahsilatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %50,8 artarak 4 milyar 852 milyon TL seviyesine ulaştı. İstanbul'daki damga vergisi tahsilatının ülke toplamına oranı %29,7 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 14. İstanbul ve Türkiye'de Tahsil Edilen Damga Vergisi ve Harçlar

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Haziran 2025

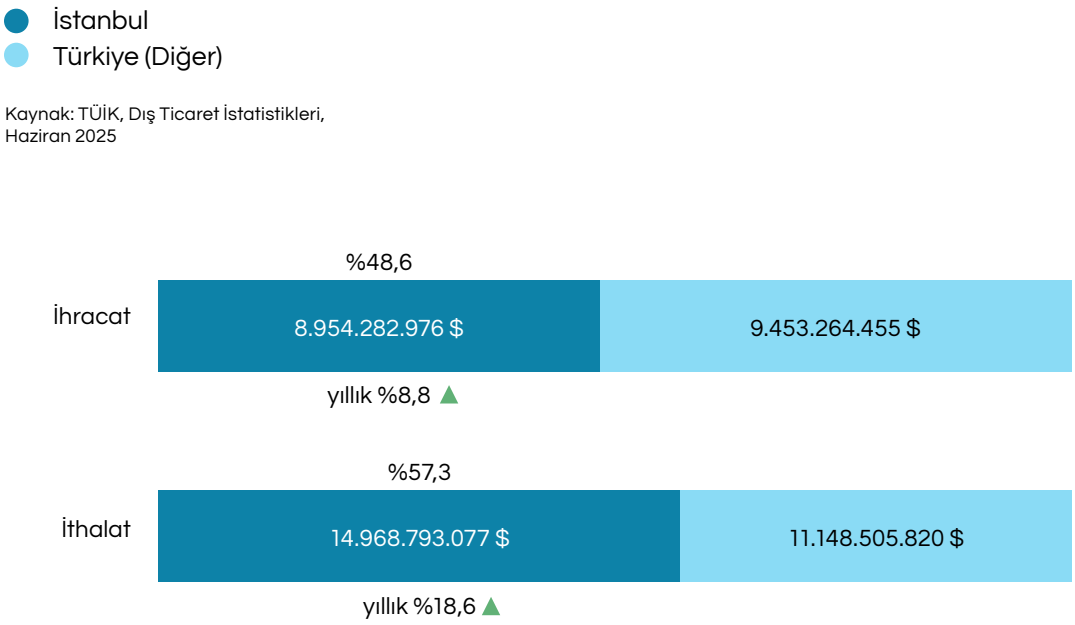

4.6 Reel Piyasalar

İstanbul'da Haziran 2025 döneminde ihracat 8 milyar 954 milyon dolar; ithalat ise 14 milyar 969 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında ihracat 8 milyar 954 milyon doların üstünde seyretti; ithalat ise 14 milyar 969 milyon dolar seviyesine yaklaştır. Haziran 2025 döneminde İstanbul'da yapılan ihracat geçen senenin aynı dönemine göre %8,8 artarken, ithalat %18,6 arttı. Türkiye genelinde ise aynı dönemde ihracat 18 milyar 408 milyon dolar; ithalat ise 26 milyar 117 milyon dolar düzeyinde seyretti. İstanbul'daki ihracatın ülke toplamı içindeki payı %48,6, ithalatın payı ise %57,3 oldu. İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında dış ticaret açığı 6 milyar 15 milyon dolar, Türkiye'de ise 1 milyar 695 milyon dolar olarak gerçekleşti.

▶ Grafik 1. İstanbul ve Türkiye'de Dış Ticaret Rakamları

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

Haziran 2025 döneminde İstanbul'un dış ticaret hacminde Almanya ve Çin öne çıktı.

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'da dış ticaret faaliyetleri en yoğun gerçekleşen iki ülke Almanya ve Çin oldu. Almanya ile yapılan dış ticaret daha dengeli dağılsa da ithalatın payı daha yüksek seyretti. Çin ise bu dönemde en çok ithalat yapılan ülke oldu.

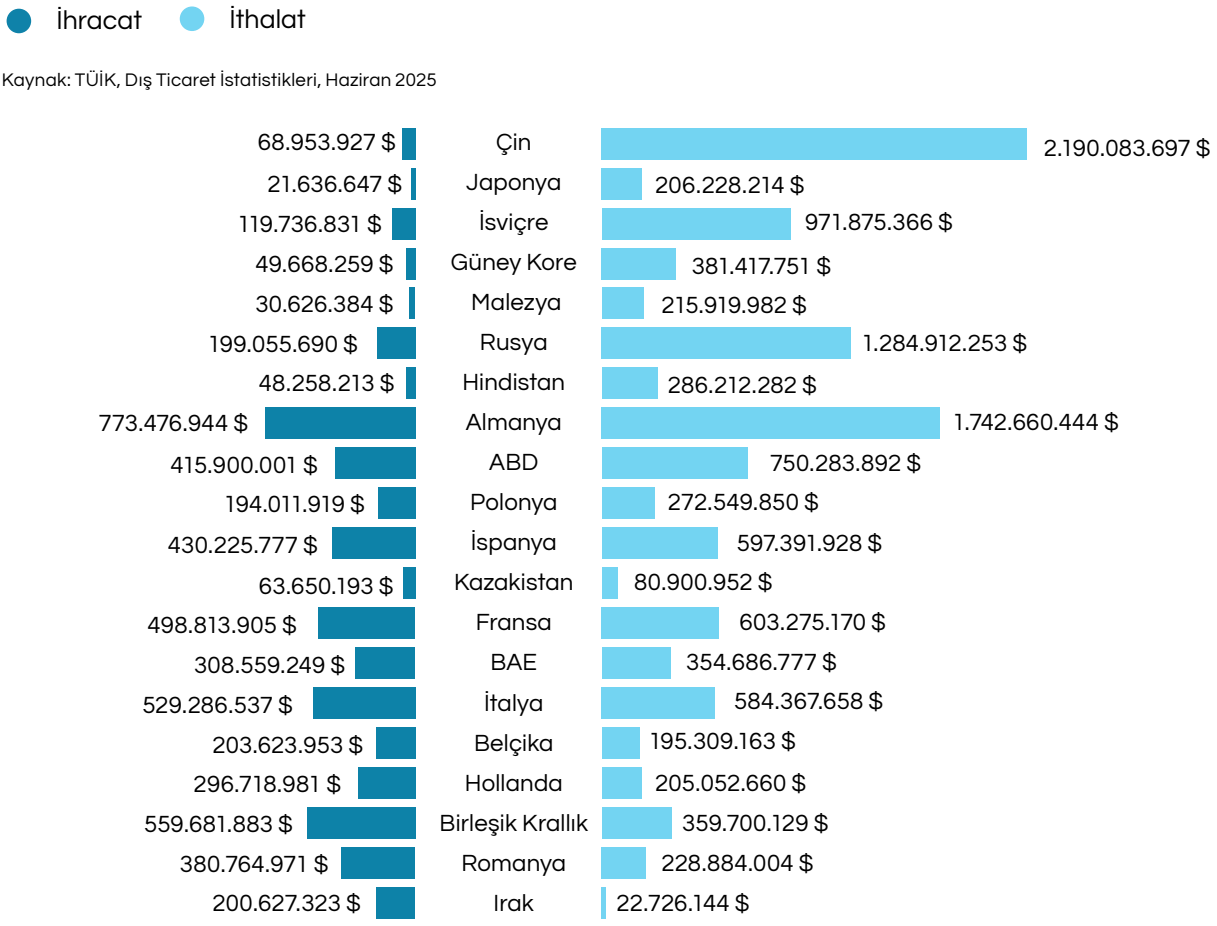
Çin'den yapılan ithalat geçen senenin aynı dönemine göre %14,3 artarak 2 milyar 190 milyon dolar seviyesinde seyretti. Almanya'ya yapılan ihracat geçen senenin aynı dönemine göre %27,2 artarak 773 milyon dolar seviyesinde seyretti. Almanya ihracat yapılan ülkeler arasında ilk sırada yer aldı. Almanya'dan yapılan ithalat ise geçen senenin aynı dönemine göre %47,2 artarak 1 milyar 743 milyon dolara yakın gerçekleşti.

İstanbul'dan yapılan ihracatta Birleşik Krallık geçen senenin aynı dönemine göre %6,4 arttı ve 560 milyon dolara ulaştı. Birleşik Krallık en çok ihracat yapılan ülkeler arasında ikinci sırada yer aldı.

İhracat rakamlarında Almanya ve Birleşik Krallık'ı yıllık %17,9 artışla 529 milyon dolara ulaşan İtalya; yıllık %26,5 artışla 499 milyon dolara ulaşan Fransa; yıllık %24,0 artışla 430 milyon dolara ulaşan İspanya takip etti.

İthalatın dış ticaret hacmi içindeki payının en yüksek olduğu ülkelerin imalat sanayinde gelişmiş Asya ülkeleri ile katma değeri yüksek ürünler üreten İsviçre olması dikkat çekti. Rusya'dan yapılan ithalat geçen yıla göre %11,4'lük bir artışla 1 milyar 285 milyon dolara ulaştı. Rusya, Çin ve Almanya'nın ardından en çok ithalat yapılan üçüncü ülke oldu. Rusya'yı, yıllık %76,3'lük bir artışla 972 milyon dolar ithalat gerçekleşen İsviçre; yıllık %30,5'lik bir artışla 750 milyon dolar ithalat gerçekleşen ABD izledi.

▶ Grafik 2. İstanbul'da Seçili Ülkelerle Gerçekleşen Dış Ticaret Miktarı

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

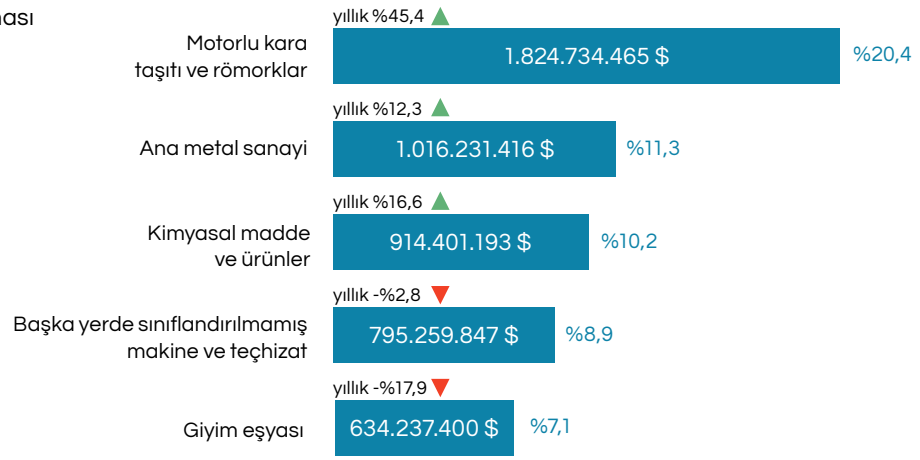
Haziran 2025 döneminde İstanbul'da ihracatın en yüksek seviyede gerçekleştiği ekonomik faaliyet kolu 1.824.734.465 dolar ile motorlu kara taşıtı ve römorklar oldu.

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'da ihracatın en yüksek seviyede gerçekleştiği ekonomik faaliyet kolu, geçen senenin aynı dönemine göre %45,4 artarak 1 milyar 825 milyon dolara yaklaşan motorlu kara taşıtı ve römorklar oldu.

Motorlu kara taşıtı ve römorklar, İstanbul geneli tüm ihracat faaliyetlerinin %20,4'üne tekabül etti. Bu faaliyet kolunu sırasıyla yıllık %12,3 artışla 1 milyar 16 milyon dolara ulaşan ana metal sanayi; yıllık %16,6 artışla 914 milyon dolara ulaşan kimyasal madde ve ürünler; yıllık %2,8 düşüşle 795 milyon dolara ulaşan başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat; yıllık %17,9 düşüşle 634 milyon dolara ulaşan giyim eşyası faaliyet kolları takip etti.

▶ Grafik 3. Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması Düzey 2 Seviyesine Göre İstanbul'da İhracatın En Yoğun 5 Faaliyet Kolu

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

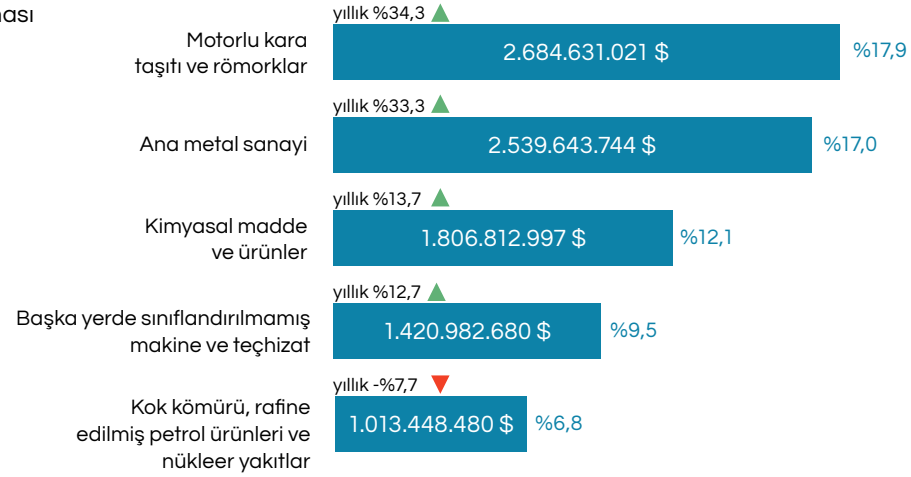

Haziran 2025 döneminde İstanbul'da ithalatın en yüksek seviyede gerçekleştiği ekonomik faaliyet kolu 2.684.631.021 dolar ile motorlu kara taşıtı ve römorklar oldu.

2025 yılı Haziran ayında İstanbul'da ithalatın en yüksek seviyede gerçekleştiği ekonomik faaliyet kolu, geçen senenin aynı dönemine göre %34,3 artarak 2 milyar 685 milyon dolara yaklaşan motorlu kara taşıtı ve römorklar oldu. Motorlu kara taşıtı ve römorklar, İstanbul geneli tüm ithalat faaliyetlerinin %17,9'una tekabül etti. Bu faaliyet kolunu sırasıyla yıllık %33,3 artışla 2 milyar 540 milyon dolara ulaşan ana metal sanayi; yıllık %13,7 artışla 1 milyar 807 milyon dolara ulaşan kimyasal madde ve ürünler; yıllık %12,7 artışla 1 milyar 421 milyon dolara ulaşan başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat; yıllık %7,7 düşüşle 1 milyar 13 milyon dolara ulaşan kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar takip etti.

▶ Grafik 4. Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması Düzey 2 Seviyesine Göre İstanbul'da İthalatın En Yoğun 5 Faaliyet Kolu

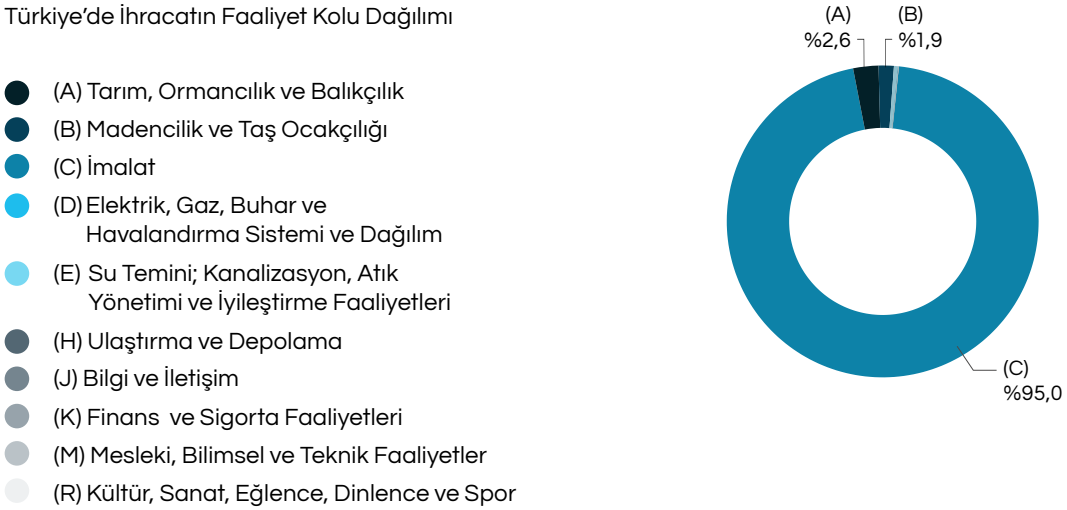
Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

Türkiye'de Haziran 2025 döneminde imalat sanayinin toplam ihracattaki payı %95,0 oldu.

2025 yılı Haziran ayında Türkiye'de ekonomik faaliyet koluna göre ihracatta imalat sanayinin payı %95,0; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %2,6; madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı %1,9 oldu.

▶ Grafik 5. Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması Düzey 1 Seviyesine Göre Türkiye'de İhracatın Faaliyet Kolu Dağılımı

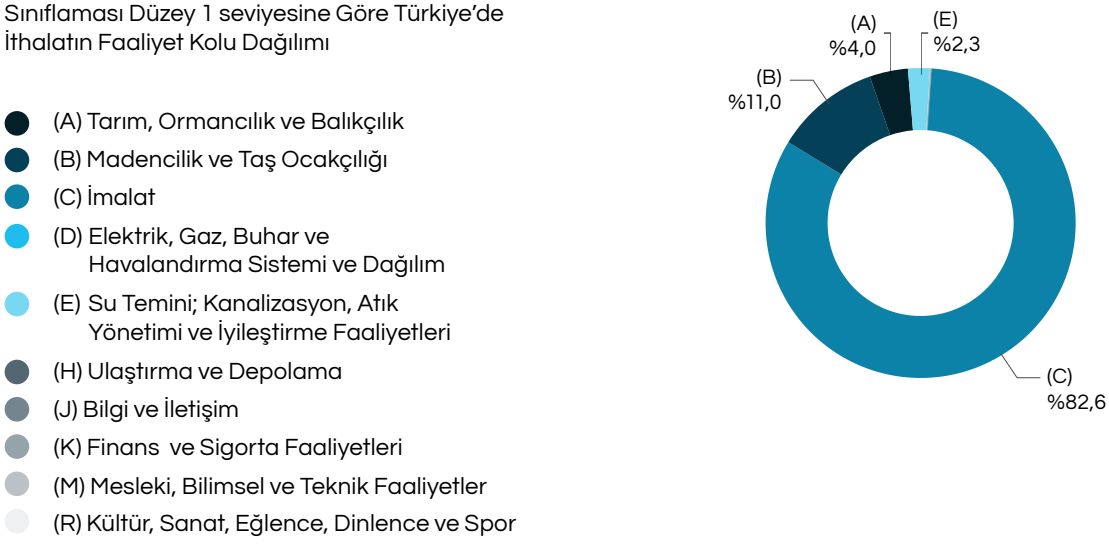

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

Türkiye'de Haziran 2025 döneminde imalat sanayinin toplam ithalattaki payı %82,6 oldu.

2025 yılı Haziran ayında Türkiye'de ekonomik faaliyet koluna göre ithalatta imalat sanayinin payı %82,6; madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı %11,0; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %4,5; su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetlerinin payı ise %4,0 oldu.

▶ Grafik 6. Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması Düzey 1 seviyesine Göre Türkiye'de İthalatın Faaliyet Kolu Dağılımı

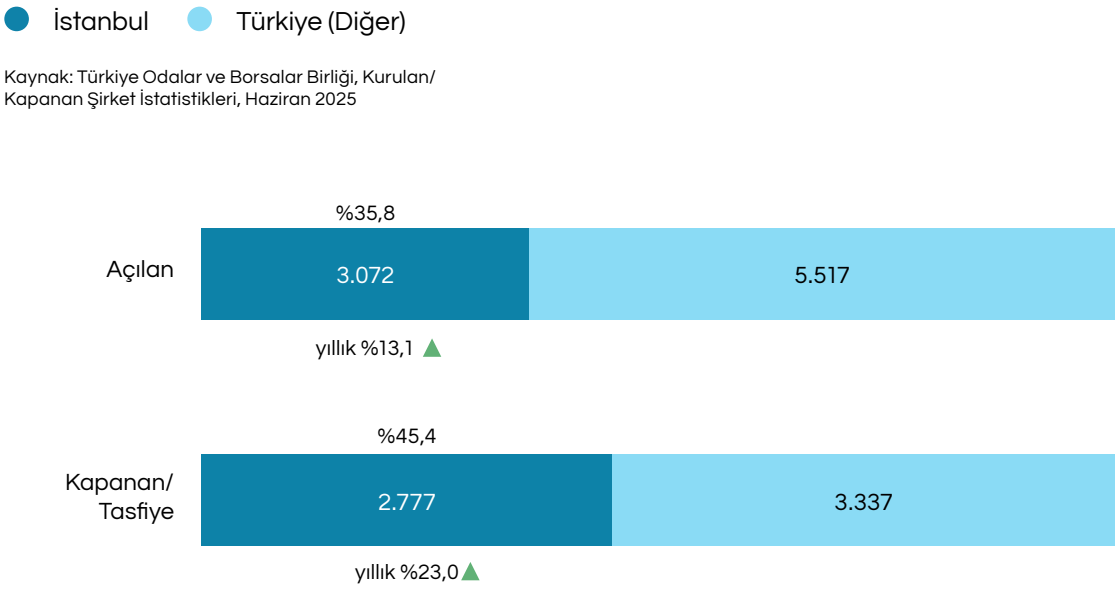
Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, Haziran 2025

Haziran 2025 döneminde İstanbul'da 3.072 şirket açıldı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında 3.072 şirket açıldı. Türkiye genelinde ise 8.589 şirket açıldı. İstanbul'da açılan şirket sayısı Türkiye toplamının %35,8'ine tekabül etti. Haziran 2025'te İstanbul'da açılan şirket sayısı bir önceki senenin aynı ayına göre %13,1 arttı.

İstanbul'da 2025 yılı Haziran ayında 2.777 şirket kapandı veya tasfiye edildi. Türkiye genelinde ise bu sayı 6.114 seviyesinde seyretti. Kapanan veya tasfiye edilen şirket sayısında İstanbuldakilerin ülke toplamı içindeki payı %45,4 olarak gözlemlendi. Haziran 2025'te İstanbul'da kapanan veya tasfiye edilen şirket sayısı bir önceki senenin aynı ayına göre %23,0 arttı.

▶ Grafik 7. İstanbul ve Türkiye'de Açılan, Kapanan ve Tasfiye Edilen Şirket Sayısı

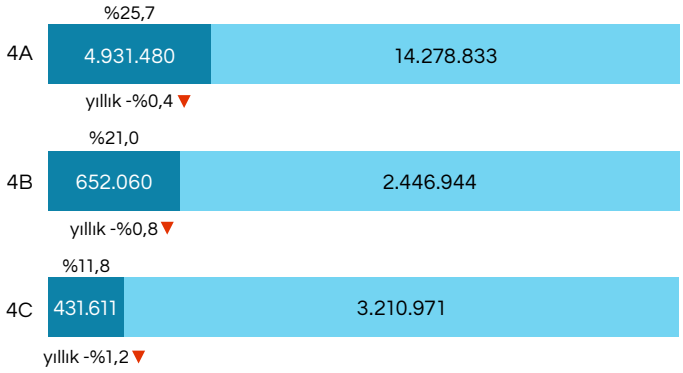
Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri, Haziran 2025

4.7 İşgücü Piyasası

Mayıs 2025 döneminde İstanbul'da tüm sigorta türlerinde aktif çalışan sayısı geçen yıla kıyasla düşüş gösterdi.

2025 yılının Mayıs ayında İstanbul'da 4 milyon 931 bin kişinin 4A sigortalı aktif çalışan olduğu görüldü. Bir önceki yılın aynı dönemiyle kıyaslandığında, İstanbul'daki 4A'lı aktif çalışan sayısında %0,4'lük bir düşüş yaşanırken, 4B'lilerde %0,8, 4C'lilerde ise %1,2'lik oranlarla düşüş gerçekleşti. Türkiye geneli içindeki paylara bakıldığında tüm 4A'lıların dörtte birinden fazlası İstanbul'da bulunanlar iken, 4B'lilerin beşte biri civarı, 4C'lilerin yalnızca onda biri civarı İstanbul'da yer aldı.

▶ Grafik 1. İstanbul ve Türkiye'de Aktif Sigortalıların Sayısı

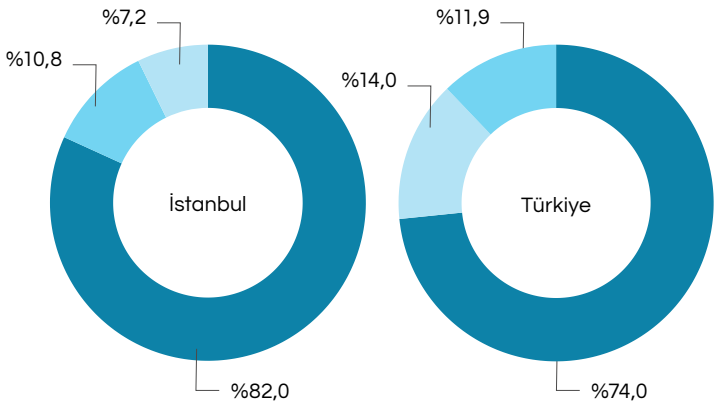

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

İstanbul'daki aktif sigortalıların %82,0'sini 4A sigorta türündekiler oluşturdu.

İstanbul'daki aktif sigortalıların 2025 yılı Mayıs ayı itibariyle sigorta türlerine göre dağılımına bakıldığında, %82,0'sini 4A, %10,8'ini 4B ve %7,2'sini ise 4C statüsünde çalışanların oluşturduğu belirlendi. Türkiye genelinde ise aktif sigortalıların %74,0'ü 4A statüsünde bulunurken, %14,0'ü 4C ve %11,9'u 4B statüsündekiler oldu.

▶ Grafik 2. İstanbul ve Türkiye'deki Aktif Sigortalıların Sigorta Türüne Göre Dağılımı

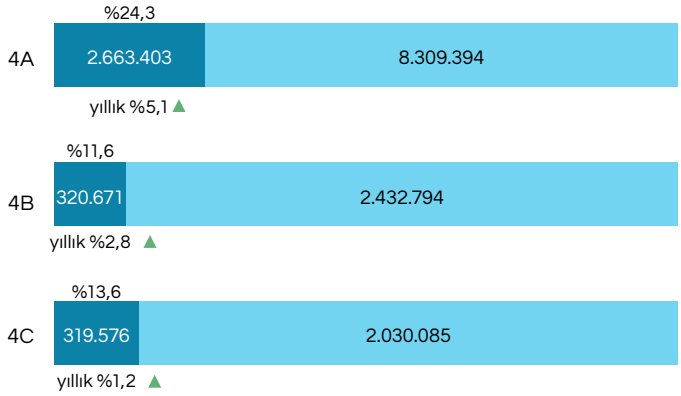

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

İstanbul'da Mayıs 2025 döneminde tüm sigorta türlerindeki pasif sigortalı dosya sayısında, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış gözlemlendi.

"Pasif sigortalı" kavramı, uzun ve kısa vadeli sigorta kolları kapsamında kendisine veya hak sahiplerine aylık ve/veya gelir bağlanan kişileri ifade etmektedir. İstanbul'da 2025 yılı Mayıs ayında tüm sigorta türlerindeki pasif sigortalı dosya sayısında, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla bir artış yaşandı. Türkiye geneli 4A pasif sigortalı dosyalarının %24,3'ünü İstanbul'dakiler oluştururken, dosya sayısı geçen seneye göre %5,1 oranında yükseldi. 4B sigorta türündeki dosyalarda %2,8, 4C'lilerde ise %1,2 oranında yıllık artış gözlemlendi.

▶ Grafik 3. İstanbul ve Türkiye'deki Pasif Sigortalı Dosya Sayısı

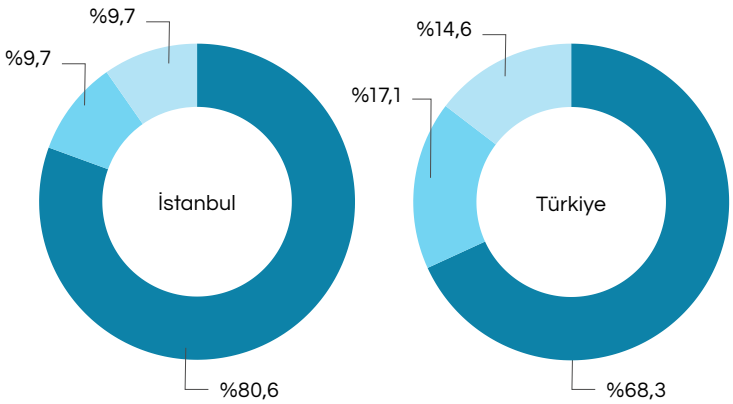
İstanbul
Türkiye (Diğer)

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

İstanbul'daki pasif sigortalı dosyalarının %80,6'sını 4A sigortalılar oluşturdu.

Mayıs 2025 döneminde pasif sigortalı dosyalarının sigorta türlerine göre İstanbul ve Türkiye genelindeki dağılımına bakıldığında, İstanbul'daki pasif sigortalı dosyalarının %80,6'sını 4A, %9,7'sini 4B ve %9,7'sini 4C türündeki dosyalar oluşturduğu görüldü. Türkiye genelinde ise bu oranlar sırasıyla 4A için %68,3, 4B için %17,1 ve 4C için %14,6 düzeyinde seyretti.

▶ Grafik 4. İstanbul ve Türkiye'deki Pasif Sigortalı Dosyalarının Sigorta Türüne Göre Dağılımı

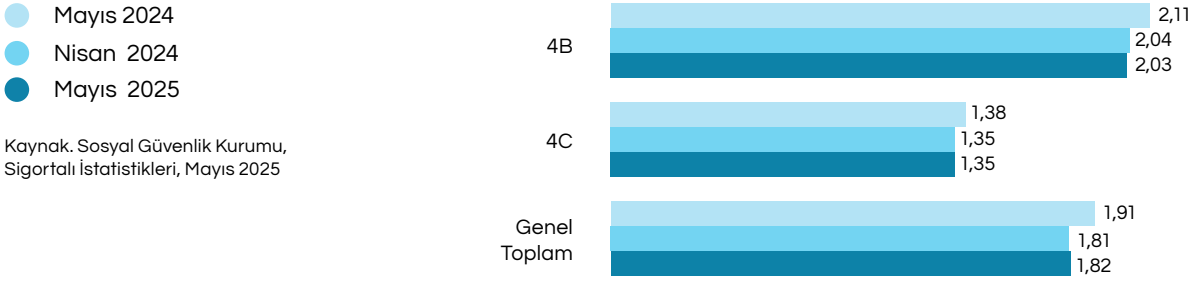
4A
4B
4C

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

İstanbul'da 2025 yılı Mayıs aktif pasif oranı, geçen yılın aynı dönemine göre düşüş gösterdi.

Mayıs 2025 döneminde İstanbul'daki aktif sigortalıların pasif sigortalı dosyalarına oranı 1,82 olarak gerçekleşti. Bu oran, prim ödeyen aktif sigortalı sayısının gelir ve aylık alan pasif sigortalı dosyası sayısına oranıdır. Geçen yılın aynı dönemine kıyasla bu oranda 0,09 puanlık bir düşüş yaşandı. Aktif pasif oranının sigorta türüne göre kırılımlarına bakıldığında, bu bir yıllık düşüş eğiliminin tümünde mevcut olduğu gözlemlendi.

▶ Grafik 5. İstanbul'da Aktif Pasif Oranı

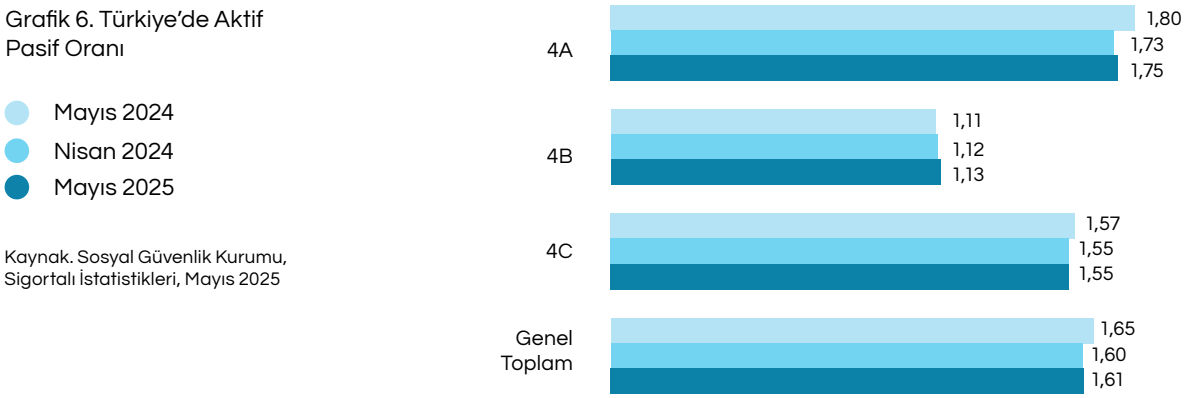

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

Türkiye'de Mayıs 2025 döneminde aktif pasif oranı, geçen yılın aynı dönemine göre düşüş gösterdi.

2025 yılı Mayıs ayında aktif sigortalıların pasif sigortalı dosyalarına oranı 1,61 olarak kaydedildi. Bu oran, bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,04 puan düşse de geçen aya göre 0,01 puan artış gözlemlendi. Söz konusu yıllık düşüşün detaylarına bakıldığında, 4A ve 4C sigorta türlerinde benzer bir eğilim gözlemlenirken, 4B'lilerin aktif pasif oranı hem bir önceki yılın aynı dönemine, hem de geçen aya kıyasla artış gösterdi.

▶ Grafik 6. Türkiye'de Aktif Pasif Oranı

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

İstanbul'da 4A zorunlu sigortalıların %61,3'ünü erkekler oluşturdu.

İstanbul'da Mayıs 2025 itibariyle 4A zorunlu sigortalı çalışanların ortalama günlük kazancı 1.897 TL olarak gerçekleşti.

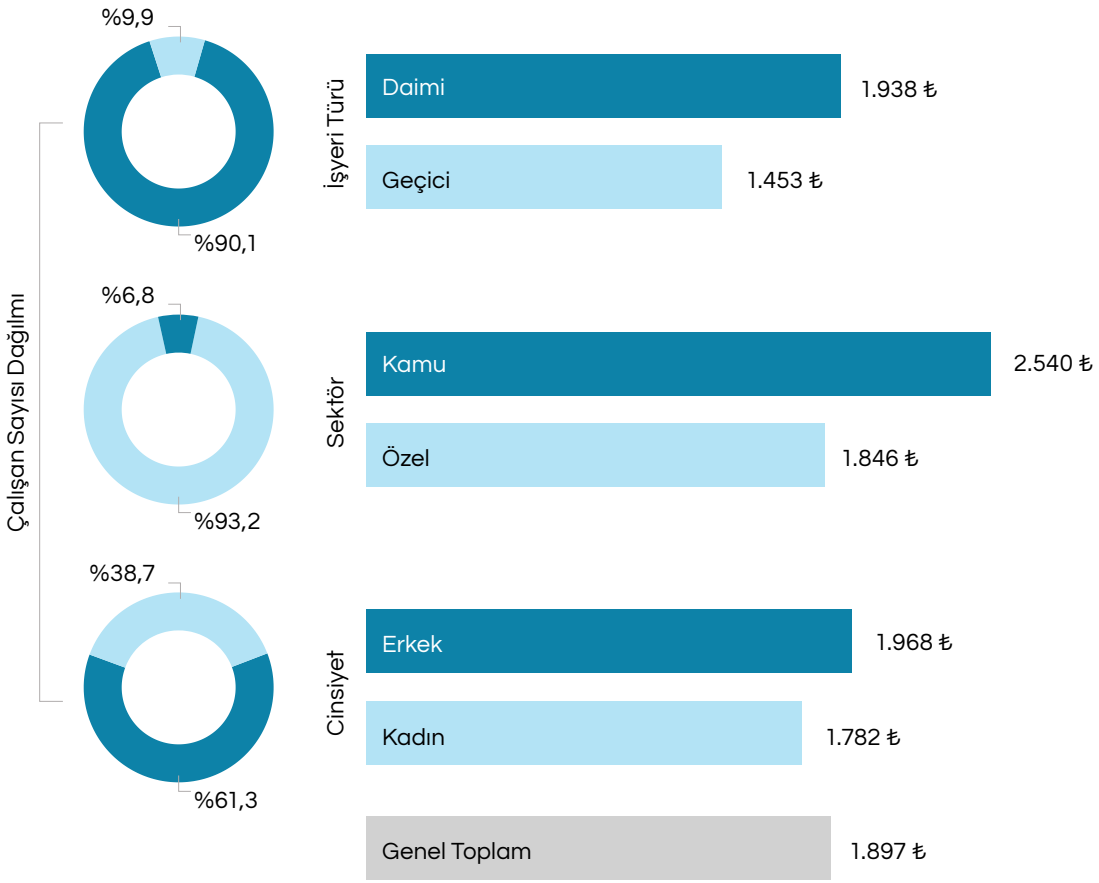
İstanbul'daki 4A kapsamındaki zorunlu sigortalıların büyük çoğunluğunu (%90,1) daimi işyerlerinde çalışanlar oluştururken, %9,9'unu geçici işyerlerinde çalışanlar meydana getirdi. İşyeri türüne göre ortalama günlük kazançlara bakıldığında, daimi çalışanların 1.938 TL, geçici çalışanların ise 1.453 TL kazandığı tespit edildi.

Çalışanların %93,2'si özel sektörde istihdam edilirken, %6,8'inin kamu sektöründe çalışmakta olduğu görüldü. Özel sektördeki ortalama günlük kazanç 1.846 TL iken, kamu sektöründe bu tutar 2.540 TL olarak tespit edildi.

Cinsiyet dağılımına göre ise, çalışanların %61,3'ünü erkekler oluşturdu. Ortalama günlük kazançlar incelendiğinde, erkeklerin 1.968 TL, kadınların ise 1.782 TL kazandığı gözlemlendi.

▶ Grafik 7. 4A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Dağılımı ve Ortalama Günlük Kazancı - İstanbul

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

Türkiye'de 4A zorunlu sigortalıların %65,5'ini erkekler oluşturdu.

Türkiye'de Mayıs 2025 itibariyle 4A zorunlu sigortalı çalışanların ortalama günlük kazancı 1.646 TL olarak gerçekleşti.

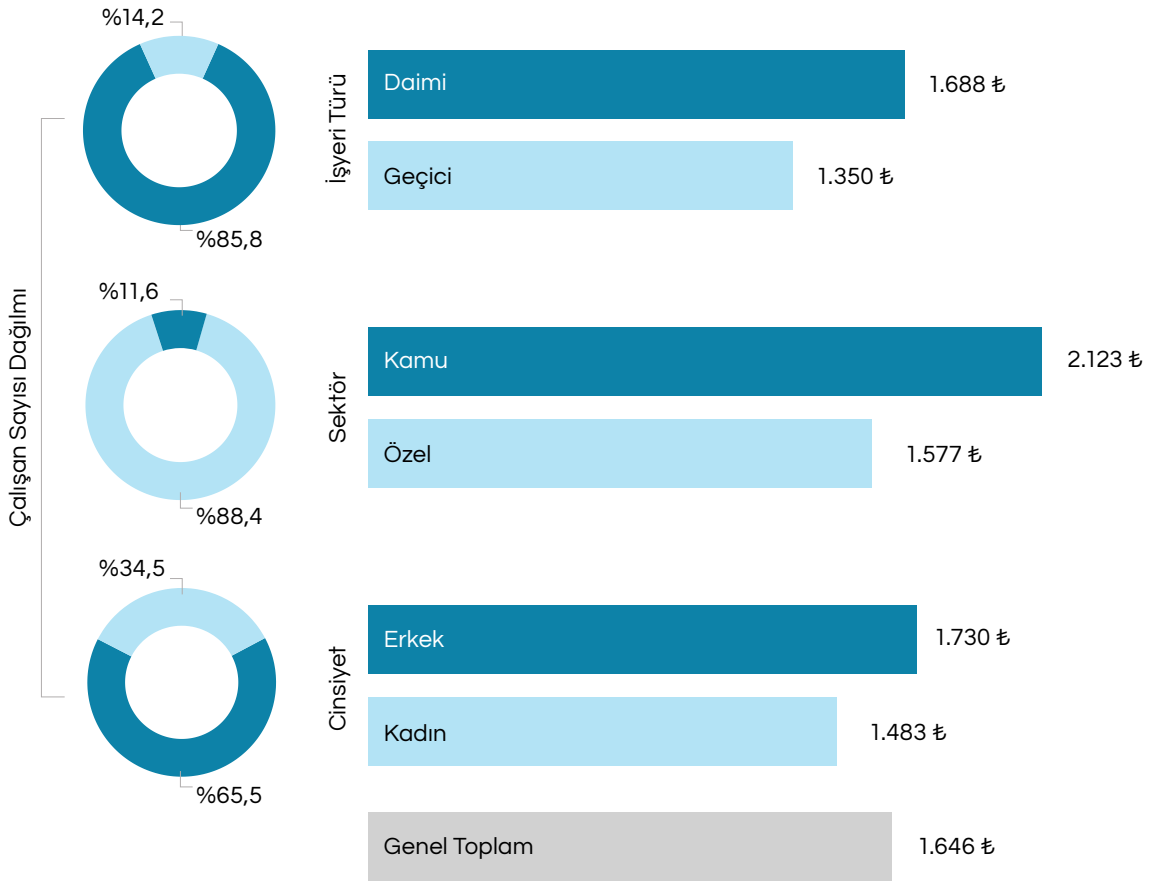
Türkiye'deki 4A kapsamındaki zorunlu sigortalıların büyük çoğunluğunu (%85,8) daimi işyerlerinde çalışanlar oluştururken, %14,2'sini geçici işyerlerinde çalışanlar meydana getirdi. İşyeri türüne göre ortalama günlük kazançlara bakıldığında, daimi çalışanların 1.688 TL, geçici çalışanların ise 1.350 TL kazandığı tespit edildi.

Çalışanların %88,4'ü özel sektörde istihdam edilirken, %11,6'sının kamu sektöründe çalışmakta olduğu görüldü. Özel sektördeki ortalama günlük kazanç 1.577 TL iken, kamu sektöründe bu rakam 2.123 TL olarak tespit edildi.

Cinsiyet dağılımına göre çalışanların %65,5'ini erkekler oluşturdu. Ortalama günlük kazançlar incelendiğinde, erkeklerin 1.730 TL, kadınların ise 1.483 TL kazandığı gözlemlendi.

▶ Grafik 8. 4A Kapsamındaki Zorunlu Sigortalıların Dağılımı ve Ortalama Günlük Kazancı - Türkiye

Kaynak. Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortalı İstatistikleri, Mayıs 2025

4.8 Yıllık Göstergeler

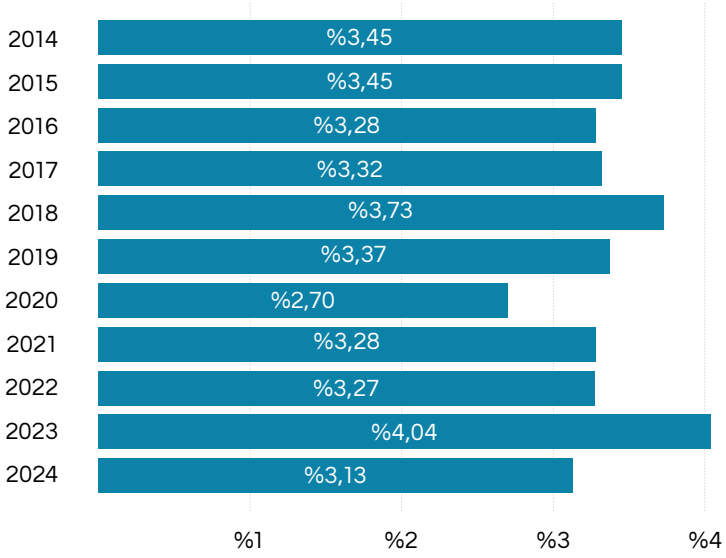
İç Göç İstatistikleri 2024

Türkiye'de 2024 yılında 2 milyon 682 bin kişi iller arasında göç etti.

Türkiye'de 2014 yılında %3,45 olan iller arası göç eden nüfus oranı, 2024 yılında %3,13 oldu. Diğer bir ifadeyle 2024 yılında Türkiye'de 2 milyon 682 bin 673 kişi iller arasında göç etti.

▶ Grafik 1. İller Arası Göç Eden Nüfus Oranı, Türkiye

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2014-2024

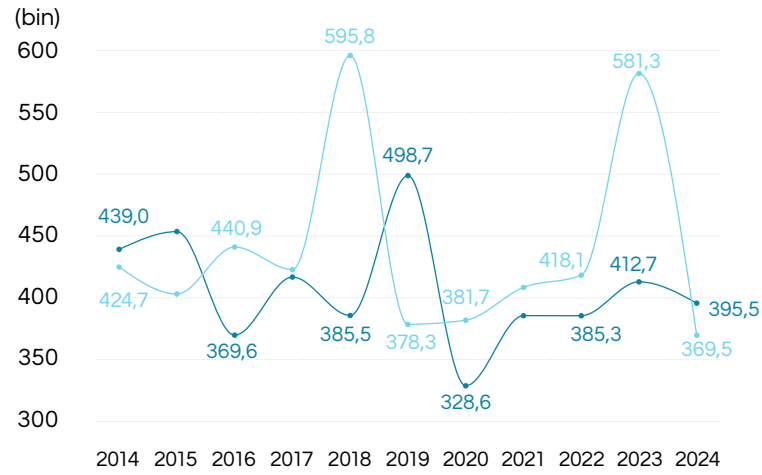

2024 yılında İstanbul 395 bin 485 kişi göç alırken, 369 bin 453 kişi göç verdi.

2024 yılında İstanbul'un aldığı göç sayısı 2023 yılına göre %4,2 azalarak 395 bin 485 oldu. İstanbul'un verdiği göç sayısı ise 2023 yılına göre %36,4 azalarak 369 bin 453 oldu.

▶ Grafik 2. İller Arası Göç Alan ve Veren Nüfus, İstanbul

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi/İller Arası Aldığı ve Verdiği Göç Bilgileri, 2014-2024

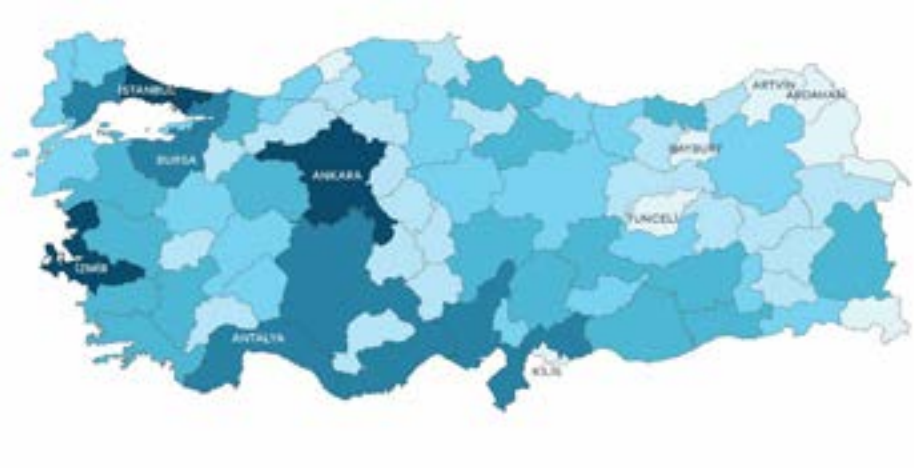
2024 yılında en çok göç alan il İstanbul oldu.

Türkiye'de iller arası göç eden nüfusun dağılımı incelendiğinde, İstanbul 395 bin 485 kişi ile en çok göç alan il oldu. İstanbul'u sırasıyla 202 bin 402 kişi ile Ankara, 117 bin 889 kişi ile İzmir, 96 bin 618 kişi ile Antalya ve 81 bin 656 kişi ile Bursa izledi. En az göç alan il ise 4 bin 570 ile Ardahan oldu.

▶ Harita 1. İllerin Aldığı Göç

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

- < 10.000
- < 15.000
- < 25.000
- < 50.000
- < 100.000
- ≤ 395.485

2024 yılında en çok göç veren il İstanbul oldu.

Türkiye'de iller arası göç eden nüfusun dağılımı incelendiğinde, İstanbul, 369 bin 453 kişi ile en çok göç veren il oldu. İstanbul'u sırasıyla 150 bin 373 kişi ile Ankara, 102 bin 40 kişi ile İzmir, 71 bin 999 kişi ile Antalya ve 66 bin 440 kişi ile Bursa takip etti. En az göç veren il ise 6 bin 441 kişi ile Ardahan oldu.

▶ Harita 2. İllerin Verdiği Göç

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

- < 10.000
- < 15.000
- < 25.000
- < 50.000
- < 100.000
- ≤ 369.453

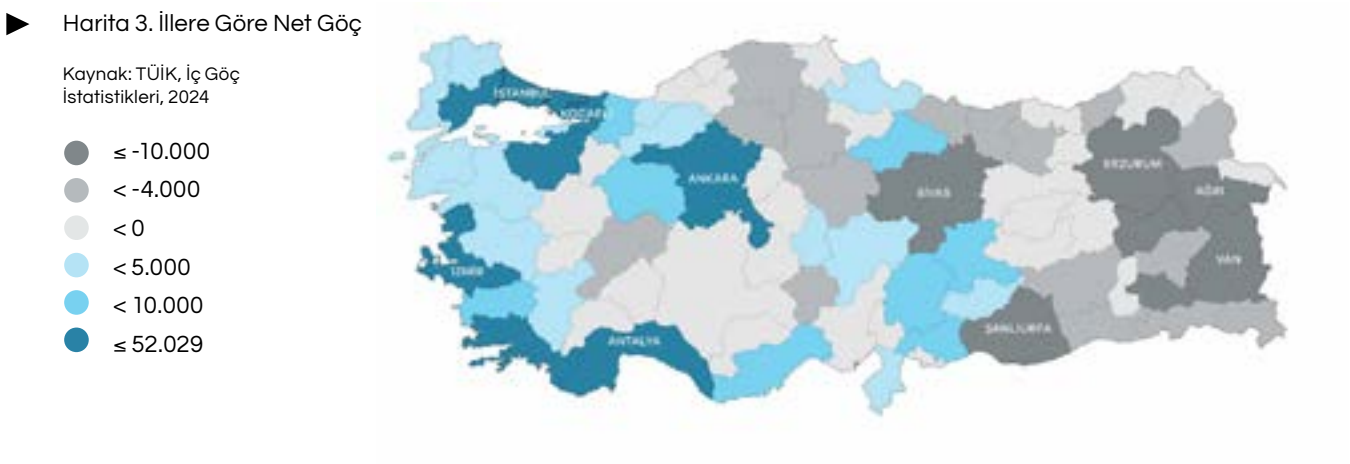

2024 yılında Türkiye'de net göçün en yüksek olduğu il Ankara oldu.

2024 yılında Türkiye'de net göçün en yüksek olduğu il 52.029 ile Ankara oldu. Ankara ilini 26.032 ile İstanbul, 24.619 ile Antalya, 17.211 ile Kocaeli ve 15.849 ile İzmir takip etti. Net göçün en düşük olduğu il ise -22.605 ile Van oldu.

▶ Harita 3. İllere Göre Net Göç

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

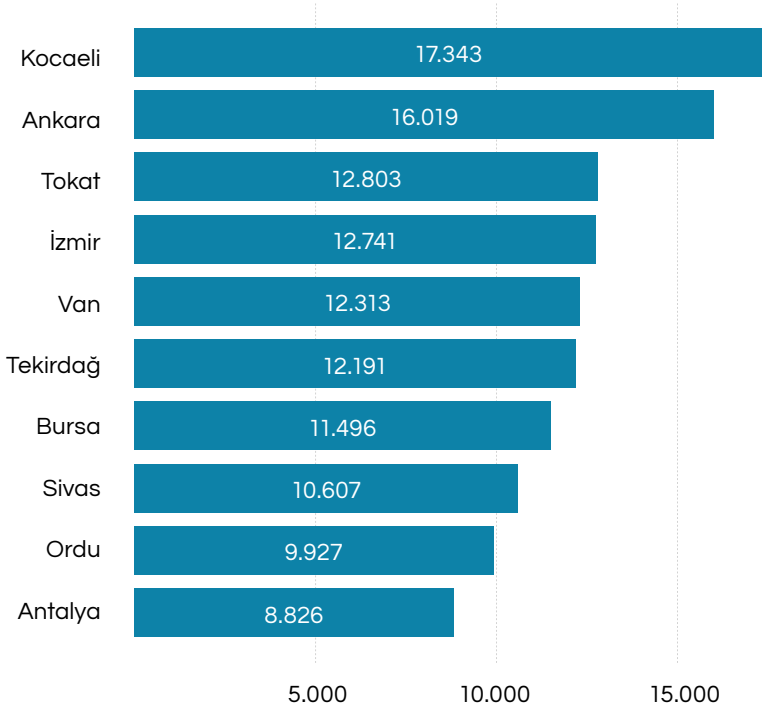

2024 yılında İstanbul'un en çok göç aldığı il Kocaeli oldu.

2024 yılında İstanbul'un en çok göç aldığı il 17 bin 343 ile Kocaeli oldu. Kocaeli ilini, 16.019 kişi ile Ankara, 12.803 ile Tokat, 12.741 ile İzmir, 12.313 ile Van ve 12.191 ile Tekirdağ takip etti.

▶ Grafik 3. İstanbul'un Göç Aldığı İlk 10 İl

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi/İller Arası Aldığı Göç Bilgileri, 2024

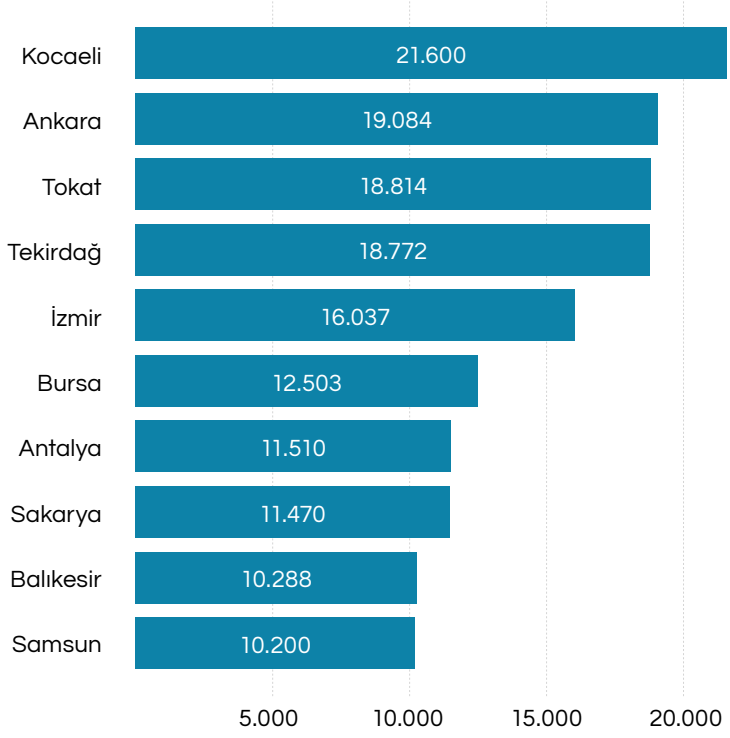

2024 yılında İstanbul'un en çok göç verdiği il Kocaeli oldu.

2024 yılında İstanbul'un en çok göç verdiği il 21 bin 600 ile Kocaeli oldu. Kocaelini ilini, 19.084 kişi ile Ankara, 18.814 ile Tokat, 18.772 ile Tekirdağ, 16.037 ile İzmir ve 12.503 ile Bursa izledi.

▶ Grafik 4. İstanbul'un Göç Verdiği İlk 10 İl

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi/İller Arası Verdiği Göç Bilgileri, 2024

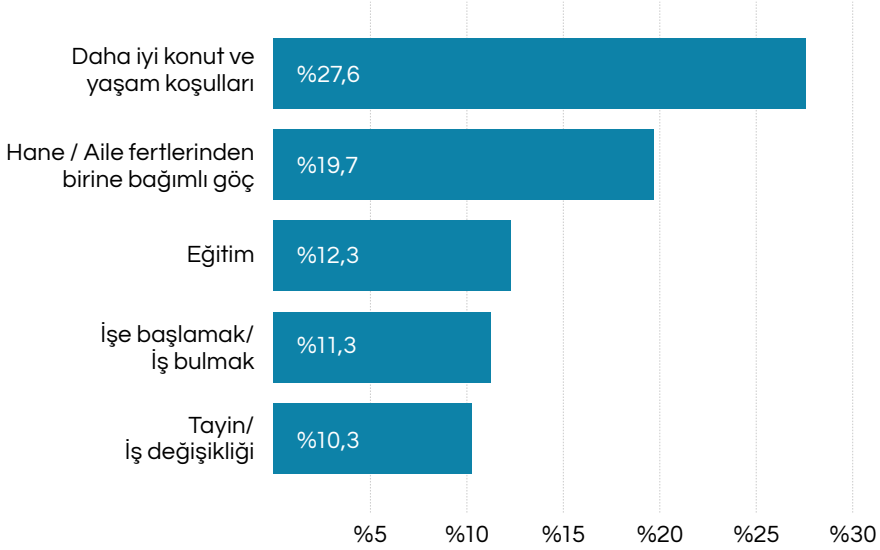

2024 yılında İstanbul'a en önemli göç nedeni daha iyi konut ve yaşam koşulları oldu.

2024 yılında İstanbul'a en önemli göç nedeni %27,6 ile daha iyi konut ve yaşam koşulları oldu. Bu nedeni, %19,7 ile hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç, %12,3 ile eğitim, %11,3 ile işe başlamak/iş bulmak ve %10,3 ile tayin/iş değişikliği takip etti.

▶ Grafik 5. Göç Etme Nedenine Göre İstanbul'un Aldığı Göç (İlk 5 Neden)

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

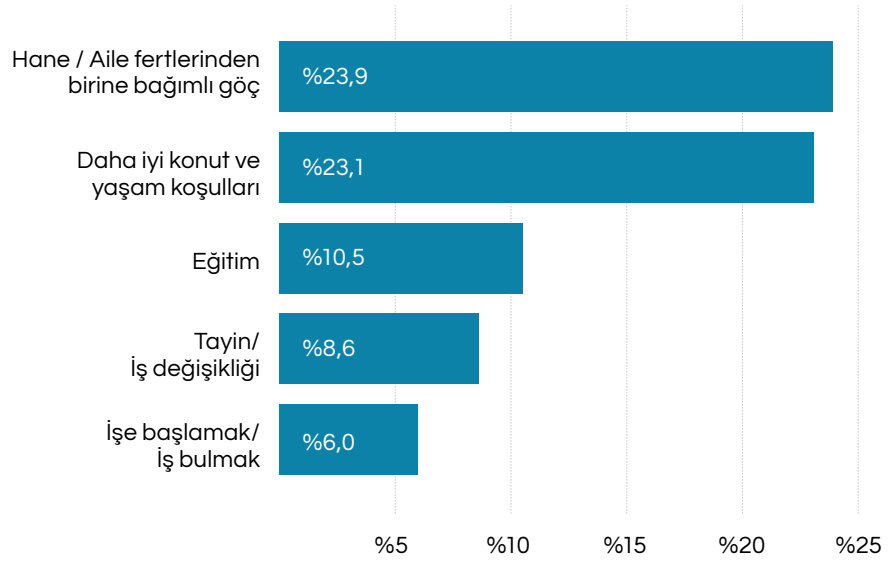

2024 yılında İstanbul'dan en önemli göç etme nedeni aile fertlerinden birine bağımlı göç oldu.

2024 yılında İstanbul'dan en önemli göç etme nedeni %23,9 ile aile fertlerinden birine bağımlı göç oldu. Bu nedeni %23,1 ile daha iyi konut ve yaşam koşulları, %10,5 ile eğitim, %8,6 ile tayin/iş değişikliği ve %6,0 ile işe başlamak/iş bulmak izledi.

▶ Grafik 6. Göç Etme Nedenine Göre İstanbul'un Verdiği Göç (İlk 5 neden)

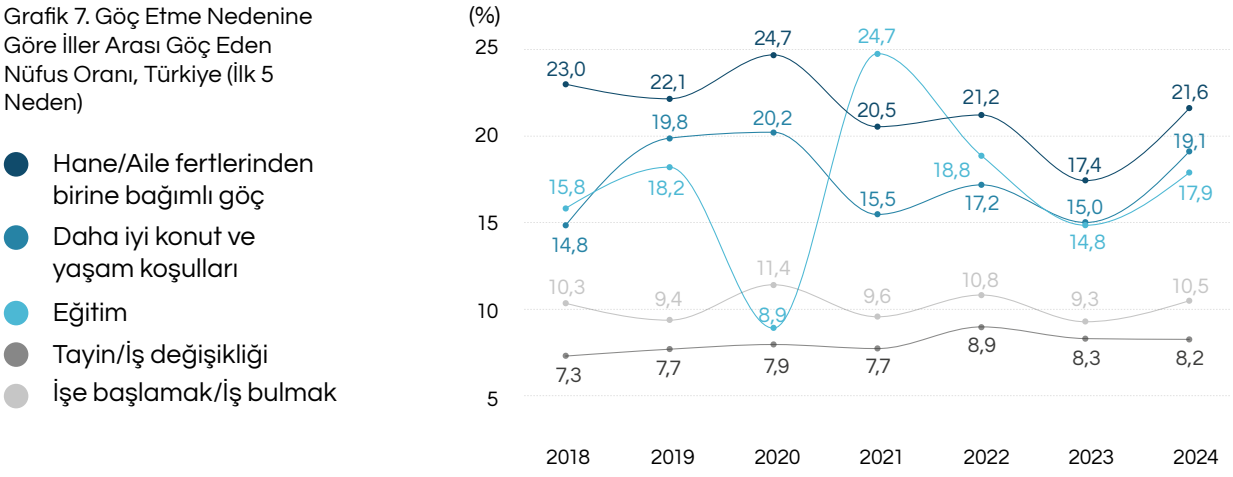
Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

Hanedeki fertlerden birine bağımlı göç, 2024 yılında Türkiye'de en önemli göç nedeni oldu.

2024 yılında Türkiye'de en önemli göç nedeni %21,6 ile aile fertlerinden birine bağımlı göç oldu. Bu nedeni %19,1 ile daha iyi konut ve yaşam koşulları, %17,9 ile eğitim, %10,5 ile tayin/iş değişikliği ve %8,2 ile işe başlamak/iş bulmak izledi.

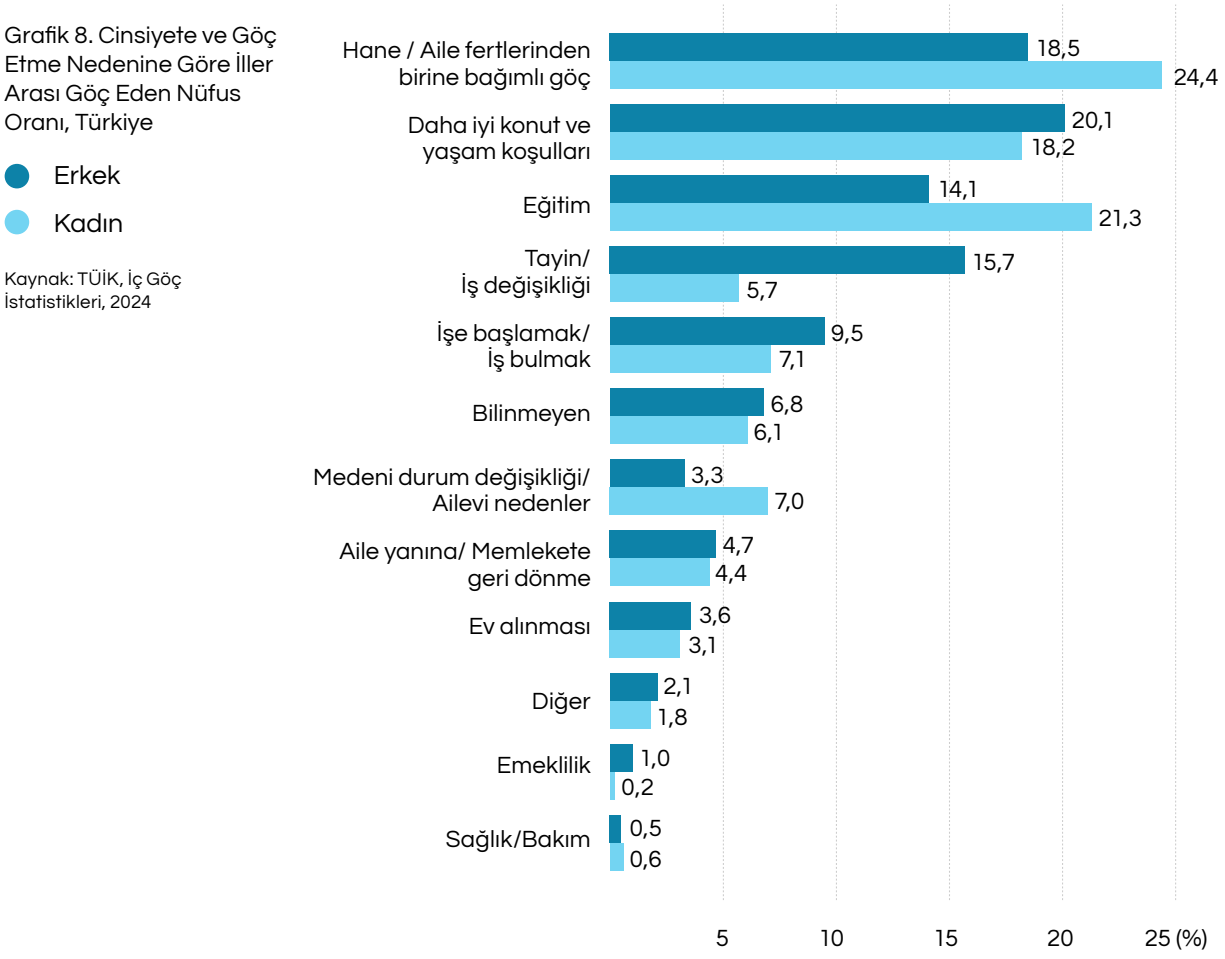
▶ Grafik 7. Göç Etme Nedenine Göre İller Arası Göç Eden Nüfus Oranı, Türkiye (İlk 5 Neden)

Türkiye'de 2024 yılında kadınlarda en önemli göç nedeni aile fertlerinden birine bağımlı göç oldu.

Türkiye'de 2024 yılında cinsiyete göre en önemli göç etme nedeni; kadınlarda %24,4 ile aile fertlerinden birine bağımlı göç olurken erkeklerde %20,1 ile daha iyi konut ve yaşam koşulları oldu. Kadınlarda eğitim, daha iyi konut ve yaşam koşulları; erkeklerde ise aile fertlerinden birine bağımlı göç, tayin/iş değişikliği önemli göç nedenleri arasında yer aldı.

▶ Grafik 8. Cinsiyete ve Göç Etme Nedenine Göre İller Arası Göç Eden Nüfus Oranı, Türkiye

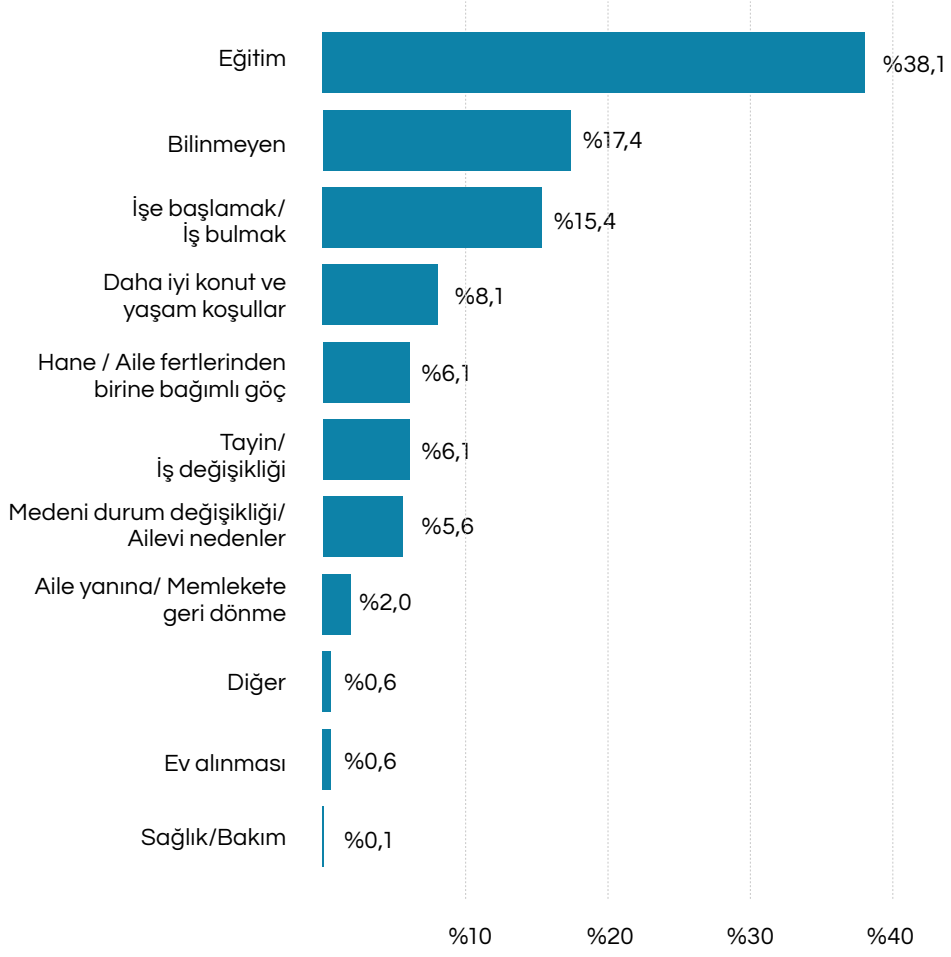
Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

2024 yılında Türkiye'de en yoğun göç hareketliliğinin yaşandığı 20-24 yaş grubunda, göçün en önemli nedeni eğitim oldu.

2024 yılında Türkiye'de en çok göç eden yaş grubu 20-24 yaş aralığı oldu. Bu grupta yaşanan göçün en önemli nedeninin %38,1 ile eğitim olduğu gözlemlendi. Eğitimi, %17,4 ile nedeni bilinmeyen göçler, %15,4 ile işe başlamak veya iş bulma, %8,1 ile daha iyi konut ve yaşam koşulları ve %6,1 ile tayin ya da iş değişikliği ve hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç izledi.

▶ Grafik 9. Göç Etme Nedenine Göre 20-24 Yaş Grubunda İller Arası Göç Eden Nüfus Oranı, Türkiye

Kaynak: TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

Sektörel Veriler Metodolojisi

(4.1) Konut Piyasası Metodolojisi: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Konut Satış İstatiskleri'nden derlenerek oluşturulmuştur. Konut verileri, TÜİK tarafından 17.07.2025 tarihinde yayınlanmış olup, hazırladığımız bülten Haziran 2024–Haziran 2025 dönemi verilerini içermektedir.

(4.2) Ulaşım Metodolojisi: TUHİM (Toplu Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü), BELBİM ve İBB Ulaşım Yönetim Merkezi'nin 01.08.2025 tarihi itibariyle yayınlanmış olduğu Temmuz 2025 dönemi toplu ulaşım istatistikleri derlenerek oluşturulmuştur. Ayrıca, TÜİK'in 18.07.2025'te yayınladığı Haziran 2025 dönemi motorlu kara taşıtları istatistiklerinden de faydalanılmıştır.

(4.3) Turizm Metodolojisi: Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) verileri derlenerek oluşturulmuştur. Sınır istatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 31.07.2025 tarihine yayınlanan Haziran 2025 verilerini içermektedir. Konaklama ve tesis istatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 11.07.2025 tarihine yayınlanan Mayıs 2025 verilerini içermektedir. Hava ulaşımı istatistikleri, DHMİ tarafından 14.07.2025 tarihine yayınlanan Haziran 2025 verilerini içermektedir.

(4.4) Çevre Metodolojisi: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) ve İBB Çevre Koruma Şube Müdürlüğü verileri derlenerek oluşturulmuştur. EPDK'nın 31.07.2025 tarihinde yayınladığı elektrik piyasası ve doğal gaz piyasası aylık sektörel raporları Mayıs 2025 verilerini içermektedir. Hava kalitesi verileri ise 01.07.2025 tarihinde İBB tarafından yayınlanan Temmuz 2025 verilerini içermektedir.

(4.5) Maliye Metodolojisi: Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ve Gelir İdaresi Başkanlığı verilerinden derlenerek oluşturulmuştur. Hazırladığımız bülten, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 16.07.2025 tarihinde yayınlanan Merkezi Yönetim Bütçe Denge Tablosu verileriyle, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 09.07.2025 tarihinde yayınlanan Mükellef Sayıları İstistikleri'ninin derlenmesiyle oluşturulup, yapılan çalışma Haziran 2024–Haziran 2025 verilerini içermektedir.

(4.6) Reel Piyasalar Metodolojisi: TÜİK, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur. Dış Ticaret İstatistikleri, TÜİK tarafından 31.07.2025 yayınlanan Haziran 2025 verilerini içermektedir. Şirket verileri, TOBB tarafından 18.07.2025 tarihinde yayınlanan Haziran 2025 verilerini içermektedir.

(4.7) İşgücü Piyasası Metodolojisi: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur. Sigortalı çalışan verileri, SGK tarafından 31.07.2025 yayınlanan Aylık İstatistik Bülteni verileri derlenerek oluşturulup, Mayıs 2025 verilerini içermektedir.

(4.8) Yıllık Göstergeler Metodolojisi: İç Göç İstatistikleri çalışması, TÜİK tarafından 14.07.2025 tarihinde yayınlanan İç Göç İstatistikleri 2024 Haber Bülteni verilerinden ve TÜİK Biruni Veri Portalı: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları (ADNKS) verilerinden derlenerek oluşturulmuştur. Yapılan çalışmada yer alan veriler 2014-2024 yılları arası dönemi içermektedir.

İstanbul Planlama Ajansı

ipa.istanbul ipaistanbul ipa.istanbulplanlamaajansi